

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ ลิปตพัลลภ. การเงินระหว่างประเทศ (International finance)
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- จรัลธรรม จาคิตกวมิช. การศึกษาวิธีการปฏิบัติและเทคนิคของการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- เจริญ เจษฎาวัลย์. การตรวจสอบภายใน (The internal auditing)
กรุงเทพมหานคร: บริษัทพอส จำกัด, ม.ป.ป.
- จรัมพร โชติกเสถียร. รองผู้จัดการฝ่ายธุรกิจ 3. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด.
สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2534.
- ทวนรักษา ระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย,
2528. (ธนาคารแห่งประเทศไทยพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ
นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ 10 กรกฎาคม 2528)
- นพมาศ มโนลีหกุล. การปริวรรตเงินตราต่างประเทศและตลาดการเงินระหว่างประเทศ.
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายการธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2531.
(อัดสำเนา)
- นักบัญชีระหว่างประเทศ, สหพันธ์. คณะกรรมการกำหนดวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบระหว่าง
ประเทศ. การตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ระหว่างประเทศ. (ม.ป.ท., 2533).
(อัดสำเนา)
- ปกรณัม วิชยานนท์ และคนอื่น ๆ. โครงการศึกษาเรื่องเครื่องมือทางการเงินรุ่นใหม่
และผลกระทบต่อนโยบายเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อ
การพัฒนาประเทศไทย, 2532.
- ปริญญาศกลวาริ. รายงานการฝึกอบรมและดูงาน Foreign Exchange
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อังกฤษ และสิงคโปร์. กรุงเทพมหานคร:
ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2522. (อัดสำเนา)
- วัฒนพร พึ่งบุญ ณ อยุธยา และพัชรราวลัย ชัยปามี. การเงินระหว่างประเทศ
(International finance) ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2533.

- วัฒนา สุทธิพนิจธรรม. การตรวจสอบด้านการจัดการของธนาคารพาณิชย์ เรื่องการค้าเงินตราต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย, (ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- วัธนีย์ พรรณเชษฐ์ และเกียรติศักดิ์ จีระเกียรติ. เทคนิคและการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ลดาวัลย์, 2533.
- ศรโชติ ชันติเศรษฐ์. Management Internal Control Manager. Chase Manhattan Bank, N.A. สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2534.
- สรารุณ อักษรสมบัติ. การตรวจสอบการค้าเงินตราต่างประเทศ. (ม.ป.ท. : ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- สุชาติ เหลืองสุรสวัสดิ์. การแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ: ความยุ่งยากหรือความลึกลับ? วารสารนักบัญชี (ฉบับพิเศษ พ.ศ.2530 - 2532): 25 - 43.
- สุวัฒน์ สุธาธรรม และพยอม สิงห์เสนห์. การสอบบัญชี. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์, 2522.
- แห่งประเทศไทย, ธนาคาร. ฝ่ายกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์. ส่วนงานพิเศษ. การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ : Foreign exchange. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2530. * (อัดสำเนา)
- . ฝ่ายวิชาการ. หน่วยการเงินระหว่างประเทศ. ตลาดค้าเงินตราต่างประเทศ กรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2519. (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

- Alasdair W., and Ron A. Treasury management: International banking operations. London: Lombard Street, 1986.
- Blidleman, C. R. Financial SWAPS : New strategies in currency and coupon risk management. Homewood: Dow Jones - Irwin, 1985.
- Martin, Ian J. Accounting in the foreign exchange market. London: Butterworths, 1987.
- Ross, D., and others. International treasury management. Cambridge: Woodhead - Faulkner, 1987.
- Tiner, John I., and Conneely, Joe M. Accounting for treasury Products : A practical guide to accounting, tax and risk control. Cambridge: Woodhead - Faulkner, 1987.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1. ประวัติความเป็นมาของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1.1 ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราก่อนการจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

สมัยก่อนสงคราม ประเทศไทยผูกค่าของเงินบาทไว้กับปอนด์สเตอร์ลิง เนื่องจาก การค้าต่างประเทศมีความสำคัญต่อ เศรษฐกิจของประเทศไทยมาก รัฐบาลไทยจึงยึดมั่นในหลัก การที่จะดำรงค่าของเงินบาทให้มีเสถียรภาพมั่นคง ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จในการรักษาค่าเงินบาท ให้มีค่านับคงในระดับ 11 บาทต่อปอนด์สเตอร์ลิงเป็นเวลานาน โดยมีได้มีการควบคุมการซื้อขาย แลกเปลี่ยนเงินตราแต่อย่างใด

ต่อมาเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง เหตุการณ์บังคับให้ประเทศไทยต้องค้าขายกับ ญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียว ทั้งต้องจ่ายอมรับเงื่อนไขทางการเงินอีกด้วย จึงมีความจำเป็นต้อง ทำการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รัฐบาลสมัยนั้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยน เงิน พ.ศ. 2485 ขึ้น โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่จะออกกฎกระทรวง หรือประกาศข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารเงินตราได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินฉบับนี้ยังคงใช้ เป็นแม่บทอยู่จนปัจจุบันนี้

เมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลง และประเทศไทยได้เริ่มกลับเข้าทำการค้าขายกับประเทศ ต่าง ๆ อีก ทางเราก็ได้ยึดถือนโยบายรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทไว้ตามเดิมต่อไป แต่การที่ จะใช้ระบบการแลกเปลี่ยนโดยเสรีดังเช่นแต่ก่อนยังไม่อาจทำได้ เนื่องจากทุนสำรองเงินตราซึ่งเป็น เครื่องมือสำหรับการดำรงค่าเงินบาทมีจำนวนน้อย นอกจากนั้น สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศในระยะสงครามสงบใหม่ ๆ ยังมีความไม่แน่นอนอยู่มาก อีกทั้งประเทศไทยมีปัญหา ทางเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไขหลายประการ ทางการเงินจึงต้องเข้าควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินไปพลางก่อน โดยตั้งเป้าหมายว่า เมื่อเหตุการณ์คลี่คลายเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว จึงค่อยหันไปหาระบบแลกเปลี่ยนเงิน โดยเสรีต่อไป

ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบในช่วงหลังสงครามมีหลายประการ โดยเฉพาะ ปัญหาเงินเฟ้ออันสืบเนื่องมาจากภาวะสงคราม ภาระของรัฐบาลตามข้อตกลงที่จะต้องส่งข้าวให้ พันธมิตรและชดใช้หนี้สินและค่าเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินและสิทธิของชนชาติพันธมิตรในประเทศไทย

เนื่องในสงคราม ทั้งยังต้องบูรณะและฟื้นฟูประเทศให้กลับสู่ภาวะปกติ แต่ในช่วงนั้นประเทศไทยขาดแคลนเงินตราต่างประเทศที่จะซื้อสินค้าจากต่างประเทศ การแก้ไขสถานการณ์ในระยะนั้น จึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะสามารถจัดสรรเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่และที่จะได้มาต่อไป สำหรับใช้ในกิจการต่าง ๆ ในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด และในการบูรณะฟื้นฟูประเทศจะหาเงินมาได้โดยวิธีใดที่จะไม่ทำให้ภาวะเงินเฟ้อซึ่งมีอยู่แล้วรุนแรงขึ้นอีก

ในระยะแรก (พ.ศ. 2489) รัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้ระบบควบคุมการปริวรรตเงินตราทุกอย่างในอัตราที่กำหนดขึ้นเป็นทางราชการ ด้วยประสงค์จะรวมเงินตราต่างประเทศที่ได้มาทั้งหมดเข้าไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นแหล่งกลางแต่แหล่งเดียว แล้วจัดสรรเงินที่ได้มานั้นเพื่อรายจ่ายต่าง ๆ ตามความจำเป็น รวมทั้งรายจ่ายเพื่อกิจการของรัฐบาลด้วย แต่ปรากฏว่าได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกันในตลาดมืดในอัตราที่สูงกว่าอัตราทางราชการเป็นอันมาก ในระยะต่อมา (พ.ศ. 2490) จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการควบคุมเสียใหม่ โดยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราเพื่อให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ คือ

(ก) ด้านรายรับ กำหนดให้ผู้ส่งสินค้าออกสำคัญบางอย่าง (ได้แก่ ข้าว ยาง ดีบุก และไม้สัก) ส่งมอบขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางราชการ ส่วนรายรับจากค่าสินค้าออกอื่น ๆ หรือเงินที่ได้มาจากการอื่นอาจนำไปขายในท้องตลาดได้ในอัตราแลกเปลี่ยนที่เคลื่อนไหวขึ้นลงตามอุปสงค์และอุปทานของตลาดนั้น ซึ่งสูงกว่าของทางราชการ

(ข) ด้านรายจ่าย ให้ใช้อัตราทางการเฉพาะรายจ่ายของรัฐบาลที่มีความสำคัญแก่การบูรณะฟื้นฟูประเทศและรายจ่ายที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ยารักษาโรค และรายจ่ายเพื่อการศึกษาในประเทศ ส่วนรายจ่ายอื่นที่มีความจำเป็นน้อยกว่าต้องจัดหาจากตลาดเสรี

ในระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรานี้ ตลาดเงินตราต่างประเทศจึงถูกแบ่งออกเป็นสองตลาดคือ ตลาดทางราชการ และตลาดเสรี และอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นหลักก็มีอยู่สองอัตรา คือ อัตราทางราชการ กับอัตราในตลาดเสรี โดยอัตราทางราชการถูกกำหนดขึ้นตามกฎหมายเงินตรา (คือ อัตรา 40 บาทต่อหนึ่งปอนด์สเตอร์ลิง และ 100 บาทต่อ 10.075 ดอลลาร์ สรอ. ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2492 ได้เปลี่ยนเป็น 35 บาทต่อหนึ่งปอนด์สเตอร์ลิง และ 12.50 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. เมื่อรัฐบาลตัดสินใจลดค่าเงินบาทตามการลดค่าของปอนด์สเตอร์ลิง) ส่วนอัตราในตลาดเสรีเป็นอัตราที่กำหนดขึ้นตามภาวะของอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในขณะนั้น (อัตราในตลาดเสรีมักจะสูงกว่าอัตราทางการมาก) นอกจากอัตราแลกเปลี่ยนหลัก 2 อัตราแล้ว ยังมีอัตราผสมระหว่างสองอัตราซึ่งเกิดจากข้อบังคับให้ผู้ส่งออกสินค้าบางประเภทต้องขายเงินตราต่างประเทศแก่ทางการส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือจึงนำไปขายในตลาดเสรีได้ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงสำหรับ

ผู้ส่งออก เหล่านี้จึงขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนเงินที่ต้องส่งมอบต่อทางการและความแตกต่างของอัตรา
ทางการและอัตราในตลาดเสรี อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ภายใต้
ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรานี้ ความจริงเป็นอัตราซึ่งเกิดจากผลของการควบคุมทั้งสิ้น จึงเป็น
การยากที่จะถือว่าอัตราใดใกล้เคียงกับอัตราที่ควรจะเป็นหากใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนอัตราเดียว
แม้แต่อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเสรีภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรานี้ ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่า
เป็นอัตราที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง เพราะเป็นอัตราที่เกิดจากอุปสงค์และอุปทานเพียงส่วนหนึ่ง
ของเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่เท่านั้น ซึ่งหากไม่มีการควบคุมแล้ว ภาวะอุปสงค์และอุปทานในตลาด
เสรีก็จะแตกต่างออกไปและทำให้อัตราแลกเปลี่ยนแตกต่างไปด้วย

การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา นอกจากจะช่วยให้มีอุปทานเงินตราต่าง
ประเทศตามควรทั้งทางด้านรัฐบาลและเอกชนแล้ว ยังมีผลทางด้านอื่นอีกหลายประการ กล่าวคือ
ขณะนั้นสินค้าออกที่สำคัญของไทย โดยเฉพาะข้าวกำลังเป็นที่ต้องการของโลกมาก จำหน่ายได้
ราคาดีเป็นพิเศษ การกำหนดให้ผู้ส่งออกมอบขายเงินตราต่างประเทศในอัตราราชการย่อมลดราย-
ได้เป็นเงินบาทของผู้ส่งออกไปส่วนหนึ่ง เท่ากับเป็นวิธีเก็บภาษีทางอ้อม เพื่อลดแรงกดดันต่อภาวะ
เงินเฟ้อ เนื่องจากการใช้จ่ายของประชาชน และในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องช่วยมิให้ราคาภายใน
ประเทศของสินค้านั้น ๆ ต้องกระทบกระเทือนเพราะอุปสงค์จากภายนอกประเทศมากนัก ทางด้าน
รายจ่ายของรัฐบาลและการนำสินค้าเข้าที่จำเป็นซึ่งกำหนดให้ใช้อัตราทางราชการ ก็เป็นการ
ประหยัดงบประมาณแผ่นดินที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อการนี้และช่วยให้ประชาชนได้ใช้สินค้าที่จำเป็นในราคา
ที่ต่ำลง ส่วนการใช้อัตราตลาดเสรีเพื่อการนำสินค้าเข้าอื่น ๆ หรือการจ่ายเงินเพื่อการอื่น ๆ นั้น
ก็มีผลในทางสกัดกั้นอุปสงค์เงินตราต่างประเทศที่มีความจำเป็นน้อย

การใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้มีส่วนช่วยให้ฐานะ
เงินตราต่างประเทศของประเทศไทยมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ จนทำให้ทางการสามารถผ่อนคลายการ
ควบคุมการแลกเปลี่ยนลงไปเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2496 ฐานะการค้าต่างประเทศ
ของไทย เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทางเลื่อม ภาวะความรุ่งเรืองของสงครามเกาหลีเริ่มหมดไป สินค้า
ออกสำคัญ ๆ ที่เคยขายได้ราคาดีกลับตกต่ำลง ส่วนทางด้านสินค้าเข้ากลับเพิ่มขึ้นมาก การค้าของ
ประเทศไทย เริ่มขาดดุล สถานการณ์ยิ่งทรุดลงอีกในปี พ.ศ. 2497 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจการ
เงินที่เลื่อมลงนี้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้รัฐบาลเริ่มพิจารณาทบทวนว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขนโยบาย
การเงิน การคลัง ตลาดเงินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนหรือไม่ เพียงใด ดังปรากฏในรายงานประจำปี
ของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2497 เสนอข้อคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

นโยบายการเงิน การคลัง การค้าต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจของ
ประเทศควรดำเนินไปโดยความประสานกันอย่างใกล้ชิดและไม่ขัดแย้งกันเอง เป็นต้นว่า ในด้าน

การเงิน ความประสงค์ที่จะให้ปริมาณแห่งเงินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและไม่เพื่อย่อมไม่อาจดำเนินไปได้ ด้านนโยบายการคลังทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนในมือประชาชนเพิ่มสูงขึ้น โดยรัฐบาลมีรายจ่ายท่วมรายได้ ในด้านนโยบายการค้าระหว่างประเทศ การรักษาความสมดุลแห่งดุลการชำระเงิน โดยการส่งเสริมสินค้าขาออก และจำกัดสินค้าเข้าประเภทไม่จำเป็น ย่อมกระทำไปได้อย่างในเมื่อปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นในมือประชาชน ย่อมเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนจับจ่ายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเภทสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ และอัตราปรัวรรตเงินตราต่างประเทศอยู่ในระดับที่ไม่ส่งเสริมสินค้าขาออก

เมื่อรัฐบาลตระหนักว่านโยบายปรัวรรตเงินตราที่ใช้ยังไม่อาจจะยับยั้งภาวะเงินเฟ้อหรือแก้ปัญหาการค้าขาดดุลได้ เพราะสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงแตกต่างไปมากจากเมื่อเริ่มใช้นโยบายดังกล่าวรัฐบาลจึงตัดสินใจเลิกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา ดำเนินนโยบายการค้า การคลัง และการเงินให้ประสานกัน เลิกการควบคุมต่าง ๆ ส่งเสริมการค้าเป็นไปโดยเสรี และใช้วิธีกาษาเป็นเครื่องจูงใจให้มีการส่งออกมากขึ้น อันจะช่วยให้การค้าสมดุลหรือเกินดุลในที่สุด

1.2 การจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ในปี พ.ศ. 2498 ที่รัฐบาลตัดสินใจยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา รัฐบาลได้จัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้น เพื่อทำการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาด เพื่อป้องกันการเคลื่อนไหวอันผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในท้องตลาด และเพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนมีเสถียรภาพเหมาะสมแก่เศรษฐกิจการเงินของประเทศ

ในการยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา นั้น ได้มีการตราค่าสินทรัพย์ซึ่งประกอบด้วยเป็นทุนสำรองเงินตราเสียใหม่ให้มีราคาใกล้เคียงกับค่าที่แท้จริงในท้องตลาดมากขึ้น โดยกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2498 อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พ.ศ. 2492 เสียใหม่ คือ

ทองคำบริสุทธิ์ 0.0444335 กรัม เท่ากับ 1 บาท (เดิม 0.0710937 กรัมต่อ 1 บาท)	
1 ปอนด์สเตอร์ลิง เท่ากับ 56 บาท (เดิม 1 ปอนด์ เท่ากับ 35 บาท)	
1 ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 20 บาท (เดิม 1 ดอลลาร์ เท่ากับ 12.50 บาท)	

เปลี่ยนแปลงอัตราที่ใช้ในการตราค่าทุนสำรองใหม่นี้ เป็นผลให้สินทรัพย์ที่ประกอบด้วยเป็นทุนสำรองเงินตรามีมูลค่าเป็นเงินบาทเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,519,793,000 บาท ทำให้ทุนสำรองเงินตรามีเงินมากเกินจำนวนธนบัตรที่ออกใช้ในขณะนั้น

ในวันที่ 13 กรกฎาคมของปีเดียวกันนั้น รัฐบาลจึงได้ออกประกาศใช้พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุมัติพระราชกำหนดฉบับนี้ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2528 พระราชกำหนดฉบับนี้ได้ระบุวิธีการจัดสรรเงินที่มีมากเกินจำนวนเงินบาทที่ออกใช้ในขณะนั้น เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ให้โอนสินทรัพย์เงินตราต่างประเทศ ตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เห็น เป็นการสมควร แต่ต้องไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้ไป เป็นสินทรัพย์ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่จัดตั้งขึ้น
2. ให้จำหน่ายบัญชีสินทรัพย์เท่ากับ 296,324,913 บาท เนื่องจากได้จ่ายชดใช้ค่าเสียหายสงคราม
3. ให้จำหน่ายสินทรัพย์เท่ากับ 720,000,000 บาท เพื่อไถ่ถอน พันธบัตรเงินกู้ (เงินตราต่างประเทศ) พ.ศ. 2496 ของรัฐบาล
4. เมื่อดำเนินการตามที่กำหนดแล้วยังมีสินทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าใด ให้จ่ายเพื่อชดใช้ข้อผูกพันเงินตราต่างประเทศของรัฐบาลและธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนใหม่

1.3 วัตถุประสงค์และขอบเขตการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ

พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. 2498 นี้ ได้กำหนดให้จัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (Exchange Equalization Fund) ขึ้นที่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล และได้รับยกเว้นจากการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร วัตถุประสงค์สำคัญของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา คือ รักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเหมาะสมแก่สถานการณ์เศรษฐกิจและการเงินของประเทศ โดยมีขอบเขตการดำเนินงานได้เฉพาะกิจการดังต่อไปนี้

(1) การซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและทองคำ

การซื้อและขายเงินตราต่างประเทศ จัดว่าเป็นการดำเนินการหลักของทุนรักษาระดับฯ เพราะเป็นเครื่องมือที่จะเข้าแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพตามนโยบาย ปัจจุบันทุนรักษาระดับฯ มีอำนาจที่จะซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 อย่างไรก็ตาม เท่าที่ผ่านมา ทุนรักษาระดับฯ ได้ทำการซื้อขายเฉพาะแต่เงินดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นสกุลสำคัญและใช้มากที่สุดในการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น และการซื้อขายก็กระทำเฉพาะกับธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ เปิดบริการทั่วไปกับประชาชน

(2) การลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ในตั๋วเงินคลังหรือหลักทรัพย์ระยะสั้นอย่างอื่นของรัฐบาลและหลักทรัพย์ระยะสั้นที่มั่นคงในต่างประเทศ

ในด้านการลงทุนหาผลประโยชน์นั้น ทูรรักษาระดับฯ สามารถลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้นได้ แต่มีข้อกำหนดว่าทูรรักษาระดับฯ จะถือตั๋วเงินคลังหรือหลักทรัพย์ระยะสั้นอย่างอื่นของรัฐบาลไม่ว่าในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเกินกว่าร้อยละ 20 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นไม่ได้ สินทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล สามารถนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ในหลักทรัพย์ระยะสั้นที่มั่นคงในต่างประเทศได้ ในปัจจุบันทูรรักษาระดับฯ ได้ลงทุนในหลักทรัพย์ระยะไม่เกิน 1 ปี และเป็นเงินสกุลต่าง ๆ เช่น ดอลลาร์ สรอ. มาร์คเยอรมนี ส่วนใหญ่เป็นตั๋วเงินคลัง และรองลงมาเป็นเงินฝากระยะสั้นกับธนาคารที่มั่นคง

ในการจัดการลงทุนของทูรรักษาระดับฯ หลักการที่สำคัญที่สุด คือ สภาพคล่องและความมั่นคงของสินทรัพย์ ดังนั้น กฎหมายจึงได้ระบุไว้ว่าหลักทรัพย์ของทูรรักษาระดับฯ ไม่ว่าจะเป็นหลักทรัพย์ในประเทศหรือต่างประเทศ จะต้องเป็นหลักทรัพย์ระยะสั้นทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะทูรรักษาระดับฯ จะต้องสามารถโยกย้ายและถอนเงินเป็นจำนวนมากได้อย่างคล่องแคล่วทันทั่วทั้งที่เมื่อเกิดภาวะผิดปกติที่ตลาดมีความต้องการเงินตราต่างประเทศจำนวนมาก ดังนั้น การลงทุนในตั๋วเงินคลังซึ่งสามารถซื้อขายต่อได้ทันทีจึงมีความสำคัญมาก ส่วนในเรื่องความมั่นคง ก็เลือกฝากเงินเฉพาะกับธนาคารที่มีชื่อเสียง เช่น ถ้าเป็นธนาคารของสหรัฐฯ ก็ต้องเป็นหนึ่งในจำนวนสิบธนาคารที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐฯ เป็นต้น

(3) การกั๊กเงินเท่าที่จำเป็นแก่การรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน

อ่านาจตามที่กฎหมายระบุไว้ข้อนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการให้อ่านาจเพื่อไว้ในกรณีฉุกเฉินหรือสถานการณ์บีบรัด เพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหารเท่านั้น เท่าที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีความจำเป็นต้องใช้อ่านาจข้อนี้

1.4 การบริหารงาน

ทูรรักษาระดับฯ มีคณะกรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นประธานและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ คณะกรรมการทูรรักษาระดับฯ มีหน้าที่รับผิดชอบในนโยบายของทูรรักษาระดับฯ วางระเบียบและควบคุมการ

ดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ โดยมีผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กระทำในนามของทุนรักษาระดับฯ และเป็นตัวแทนของทุนรักษาระดับฯ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและจะต้องดำเนินการทันทีเกี่ยวกับปัญหานโยบายซึ่งไม่สามารถจะเรียกประชุมคณะกรรมการได้ทันการ คณะอนุกรรมการบริหารอื่นประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ ได้รับมอบอำนาจให้พิจารณาตัดสินใจดำเนินการไปก่อนได้

ทุนรักษาระดับฯ ได้เริ่มดำเนินการ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2498 ประธานคณะกรรมการทุนรักษาระดับฯ คนแรก ได้แก่ พระบริภักษุทธกิจ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังขณะนั้น โดยมี นายพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ ผู้อำนวยการช่วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทุนรักษาระดับฯ คนแรก คณะกรรมการทุนรักษาระดับฯ ได้ออกข้อบังคับในการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ขึ้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2498 ข้อบังคับนี้ยังคงใช้ เป็นหลักในการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในปัจจุบัน โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบ้างในบางข้อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ผลการดำเนินงานของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

หน้าที่หลักของทุนรักษาระดับฯ ได้แก่ การรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน โดยการเข้าซื้อและขายเงินตราต่างประเทศในตลาดเงินตราต่างประเทศ ดังนั้น การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ประเทศไทยใช้ในแต่ละระยะเวลา โดยเหตุนี้ การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในระยะที่ผ่านมา จึงอาจจะแบ่งเป็นระยะต่าง ๆ โดยอิงกับระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้อยู่ในระยะนั้นได้ ดังต่อไปนี้ คือ

ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2498-2506) : ก่อนกำหนดค่าเสมอภาคของบาท

ระยะที่สอง (พ.ศ. 2506-2521) : ระบบค่าเสมอภาค

ระยะที่สาม (พ.ศ. 2521-2524) : เลิกค่าเสมอภาคและใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

ระยะที่สี่ (พ.ศ. 2524-2527) : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ระยะที่ห้า (พ.ศ. 2527-ปัจจุบัน) : ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันโดยอิงค่าของบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล

2.1 ระยะที่หนึ่ง (พ.ศ. 2498-2506) : ก่อนกำหนดค่าเสมอภาคของบาท

ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ในฐานะประเทศสมาชิกของกองทุนการเงินฯ ประเทศไทยมีพันธะที่จะต้องประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาท กล่าวคือ กำหนดค่าของเงินบาทเทียบเป็นน้ำหนักของทองคำบริสุทธิ์ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนตายตัว (Fixed Exchange Rate) หรือบางครั้งเรียกว่า ระบบค่าเสมอภาค (Par Value System) หรือระบบเบรตตันวูดส์ (Bretton Woods System) แต่โดยที่รัฐบาลเห็นว่า ในระยะดังกล่าว ฐานะทางการเงินและเงินสำรองระหว่างประเทศยังไม่มั่นคงแท้จริง ประเทศไทยจึงได้ขอเลื่อนการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2506

ในช่วงปี พ.ศ. 2498 ถึง พ.ศ. 2506 ที่ยังไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทนั้น มีแต่อัตราที่เรียกว่า อัตราทางการ ซึ่งเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ในอัตรา 1 ดอลลาร์เท่ากับ 20 บาท แต่อัตราทางการนี้ใช้เฉพาะกับการตราสินค้าทุนสำรองเงินตราสำคัญ และแทบจะไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นจริงในตลาด โดยเฉพาะในระยะแรก ๆ หลังจากการยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดยังมีความเคลื่อนไหวผันผวนอยู่มาก แต่หลังจากทุนรักษาระดับฯ ได้ดำเนินการแทรกแซงในตลาดเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดจึงมีความเคลื่อนไหวอย่างราบรื่นและเป็นระเบียบขึ้น

ในปีแรกที่ทุนรักษาระดับฯ เริ่มปฏิบัติงานนั้น เป้าหมายหลักคือพยายามปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาดเคลื่อนไหวเข้าหาอัตราที่แท้จริงตามพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะหลังจากทางการยกเลิกข้อกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องส่งมอบเงินตราต่างประเทศให้ทางการรวมทั้งยกเลิกการจำกัดสินค้าเข้าแล้ว ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเงินตราในตลาดก็ค่อยคลี่คลายลงไป แต่ทุนรักษาระดับฯ ก็ได้ยึดถือนโยบายที่จะแทรกแซงในตลาดเพื่อป้องกันการเคลื่อนไหวผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนในระยะสั้น โดยเพิ่มอุปทานเงินตราต่างประเทศในยามที่มีการขาดแคลนและรับซื้อเข้ามา เมื่อตลาดมีเงินตราต่างประเทศเกินต้องการ ภายในระยะเวลาช่วงปีแรกของการดำเนินงาน ทุนรักษาระดับฯ ก็สามารถรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนให้เคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 20.40 บาท ถึง 20.80 บาท ต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. ได้อย่างเป็นผล

ในช่วงปีต่อ ๆ มา ทุนรักษาระดับฯ ยังคงยึดถือนโยบายที่จะแทรกแซงในตลาดเพื่อป้องกันความเคลื่อนไหวผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนเฉพาะเพียงในระยะสั้น ส่วนแนวโน้มระยะยาวนั้นคงปล่อยให้ เป็นไปตามความต้องการและพื้นฐานที่แท้จริงของเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานปรากฏว่าอัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพ โดยส่วนต่างระหว่างอัตราสูงสุดกับต่ำสุด

ในแต่ละปีได้หดแคบ เข้า เป็นลำดับ และแนวโน้มระยะยาวของอัตราแลกเปลี่ยนก็แสดงการ เคลื่อนไหวแต่เพียงเล็กน้อย เท่านั้นแม้ในระหว่างปี พ.ศ. 2501-2502 การส่งออกจะตกต่ำมากจน เป็นเหตุให้ทางการต้องสูญเสียเงินสำรองระหว่างประเทศไปบางส่วน แต่อัตราแลกเปลี่ยนเงินก็ขยับสูงขึ้น เล็กน้อย เท่านั้น

นอกจากการดำเนินงานซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวมาแล้ว การดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในช่วงแรก ๆ ของการจัดตั้งยังมี ประเด็นที่ควรกล่าวถึงอีก 2 เรื่อง คือ

ก. การซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารแห่งประเทศไทย

การที่ทุนรักษาระดับฯ ต้องเข้าแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศ โดยการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์นั้น ทำให้ทุนรักษาระดับฯ ขาดแคลนเงินบาทในบางระยะที่ ต้องรับซื้อเงินตราต่างประเทศไว้มาก ทุนรักษาระดับฯ จึงได้ทำความตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทยไว้เมื่อปี พ.ศ. 2498 ที่จะขายฝากเงินดอลลาร์ สรอ. ให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีเงื่อนไขที่จะซื้อกลับคืนในอัตราเดียวกันได้ทุกขณะ แต่หลังจากปี พ.ศ. 2503 ได้มีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงการซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารแห่งประเทศไทย ให้เป็นการซื้อและขายขาด และให้เป็นไปโดยอัตโนมัติ คือ เมื่อฝ่ายใดมีความต้องการเงินตราต่างประเทศหรือเงินบาท อีกฝ่ายหนึ่งรับจะจัดสนองให้ทันที ทั้งนี้เพราะในการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศไทยต้องการให้การโอนเงินระหว่างหน่วยงานทั้งสองดำเนินไปได้อย่างอัตโนมัติ สำหรับอัตราซื้อขายระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นยังคงกำหนดให้เป็นอัตราเดียวกัน

ข. การขายเงินตราต่างประเทศ ค่าทองคำที่นำเข้า

ตั้งแต่ปี 2499 รัฐบาลมีนโยบายให้นำทองคำจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่าย โดยกระทรวงการคลังควบคุมปริมาณทองคำที่นำ เข้าความใบอนุญาตที่ออกให้แก่บริษัทรับอนุญาต เป็นครั้งคราวแต่โดยที่การนำทองคำเข้าต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศ เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการป้องกันมิให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในตลาดเสรีไหวตัว เมื่อบริษัทรับอนุญาตซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าทองคำ กระทรวงการคลังจึงกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ของบริษัทรับอนุญาตซื้อเงินตราต่างประเทศจากทุนรักษาระดับฯ แต่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น นโยบายอนุญาตให้มีการนำทองคำเข้ามาในประเทศนั้นได้ยกเลิกเมื่อปี 2501 ในช่วงที่ทุนรักษาระดับฯ ทำหน้าที่ขายเงินตราต่างประเทศค่าทองคำนำเข้านั้นปรากฏว่า ในปี 2499 และ 2500 กระทรวงการคลังได้อนุญาตการนำทองคำเข้า โดยมีเงื่อนไขให้บริษัทซื้อเงินปอนด์สเตอร์ลิงเพื่อชำระค่าทองคำ ทุนรักษา

ระดับฯ จึงต้องจัดหาเงินปอนด์เพื่อขายให้แก่บริษัทรับอนุญาตตามเงื่อนไข อย่างไรก็ตาม เมื่อทางการไม่อนุญาตให้มีการนำทองคำเข้าอีกต่อไป บทบาทของทุนรักษาระดับฯ ในการขายเงินปอนด์ก็สิ้นสุดลง

2.2 ระยะที่สอง (พ.ศ. 2506-2521) : ระบบค่าเสมอภาค

ดังได้กล่าวแล้วว่า ประเทศไทยมีพันธะในฐานะสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่จะต้องประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทมาตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้าเป็นสมาชิก แต่ประเทศไทยก็ได้ขอเลื่อนการกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเรื่อยมา ในที่สุดเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2506 ประเทศไทยได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทโดยกำหนดให้เงิน 1 บาท มีค่าเทียบเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0427245 กรัม หรือเทียบค่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 20.80 บาท

เมื่อได้กำหนดค่าเสมอภาคแล้ว ประเทศไทยก็มีหน้าที่จะต้องคอยควบคุมดูแลให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเคลื่อนไหวอยู่ภายในขอบเขตที่กองทุนการเงินฯ กำหนด กล่าวคือ อัตราแลกเปลี่ยนทันทีระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ต้องไม่สูงหรือต่ำกว่าร้อยละ 1 ของค่าเสมอภาค ดังนั้น จึงหมายความว่าอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์ สรอ. จะต้องอยู่ภายในช่วงร้อยละ 1 ของ 20.80 บาท คือ ธนาคารพาณิชย์จะขายสูงกว่าดอลลาร์ละ 21 บาท ไม่ได้ และจะซื้อต่ำกว่าดอลลาร์ละ 20.59 บาท ไม่ได้

การที่ประเทศไทยตัดสินใจกำหนดค่าเสมอภาคขึ้นนั้น อาจถือได้ว่าเป็นเพียงการรับข้อเท็จจริงเท่าที่เป็นอยู่แล้ว เพราะอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทได้เคลื่อนไหวอยู่ในวงแคบมานานแล้ว และผลการปฏิบัติงานของทุนรักษาระดับฯ ในระยะที่ผ่านมาก็เป็นเครื่องชี้ว่า ทางเราสามารถที่จะรักษาค่าเสมอภาคไว้ได้ อย่างไรก็ตาม การประกาศกำหนดค่าเสมอภาคของประเทศไทยครั้งนี้เป็นการแสดงออกมาซึ่งความมั่นใจในฐานะเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยว่ามีความมั่นคงดี อีกทั้งเป็นการยืนยันว่ารัฐบาลมีเจตนาที่จะรักษาค่าของเงินบาทไว้ให้ได้โดยทุกวิถีทางตลอดระยะเวลาที่กำลังเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการแสดงออกครั้งนี้จะเป็นเครื่องสร้างความมั่นใจให้แก่วงการค้าระหว่างประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศ สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดเป็นค่าเสมอภาคนั้น เป็นอัตราที่คำนวณจากอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยในตลาดในช่วงปี พ.ศ. 2505 ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้นั้นเป็นอัตราที่ไม่ห่างไกลจากอัตราในตลาดขณะนั้น (20.68 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์) และมีส่วนต่างไม่เกินร้อยละ 1 หลังจากการประกาศค่าเสมอภาคแล้วปรากฏว่า การซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดเป็นไปอย่างปกติ ซึ่งแสดงว่าวงการตลาดยอมรับว่า อัตราที่กำหนดเป็นอัตราที่เหมาะสม

หลังจากได้มีการประกาศกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีการตีราคาทรัพย์สินของทุนสำรองเงินตราส่วนที่เป็นเงินตราและหลักทรัพย์ต่างประเทศใหม่ตามอัตราค่าเสมอภาคการตีราคาทุนสำรองเงินตราใหม่นี้ปรากฏว่าทุนสำรองเงินตราเกินธนบัตรออกใช้เป็นจำนวน 255,299,096 บาท หรือเท่ากับ 12,273,975.70 ดอลลาร์ สรอ. และรัฐบาลได้ตกลงที่จะโอนเงินดังกล่าวให้ทุนรักษาระดับฯ เพื่อเสริมฐานะทางการเงินของทุนรักษาระดับฯ ให้แข็งแกร่งมั่นคงยิ่งขึ้น โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติโอนทุนสำรองเงินตราส่วนที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้เข้าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา พ.ศ. 2507 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507

ค่าเสมอภาคของบาทที่กำหนดไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ให้เงินบาทมีค่าเทียบเท่าทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.0427245 กรัม ได้ใช้เรื่อยมาจนถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาท และในช่วงปี พ.ศ. 2515 และ 2516 นี้ ทางการได้เปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทอีกหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

ระบบค่าเสมอภาคซึ่งใช้เป็นหลักของระบบการเงินระหว่างประเทศมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เริ่มมีปัญหาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2510 ปัญหาของระบบการเงินระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาที่มีพื้นฐานมาจากความไม่สมดุลทางฐานะ เศรษฐกิจระหว่างประเทศของประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ จึงทำให้การรักษาค่าเสมอภาคของอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลสำคัญ เป็นไปได้ยาก และเริ่มมีปัญหาราคาความเชื่อมั่นต่อค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินสกุลหลักของระบบการเงินระหว่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา จึงเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศหลายครั้ง เช่น วิกฤตการณ์เรื่องเงินปอนด์ วิกฤตการณ์เรื่องทองคำ และหลายประเทศต้องทำการปรับค่าเงินของตนหลายครั้งในปี พ.ศ. 2514 ปัญหาการเงินระหว่างประเทศได้รุนแรงยิ่งขึ้น โดยเยอรมนีตะวันตกและ เนเธอร์แลนด์ ได้ปล่อยให้ค่าเงินของตนลอยตัวเมื่อเดือนพฤษภาคม และต่อมาเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม สหรัฐอเมริกาได้ประกาศงดรับแลกเปลี่ยนดอลลาร์ที่ประเทศอื่นถืออยู่เป็นทองคำ ซึ่งมีผลให้ประเทศอุตสาหกรรมหลายประเทศต้องปล่อยให้สกุลเงินของตนลอยตัวสูงขึ้นจากค่าเสมอภาคในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ที่ประชุมของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 10 ประเทศ ก็สามารถตกลงกันได้ (Smithsonian Agreement) ในเรื่องการปรับค่าเสมอภาคของเงินสกุลต่าง ๆ และขยายขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนให้แตกต่างจากค่าเสมอภาคได้กว้างขวางกว่าเดิม คือ เพิ่มจากร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 2.25 เพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับภาวะตลาดได้มากขึ้น ส่วนสหรัฐฯ ได้ยินยอมให้หลักการที่จะเพิ่มค่าทองคำจาก 35 ดอลลาร์ เป็น 38 ดอลลาร์ ต่อทองคำบริสุทธิ์ 1 เออนซ์ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ลดค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ลงในอัตราร้อยละ 7.89 ซึ่งเป็นการลดค่าครั้งแรก นับแต่ปี พ.ศ. 2477 อย่างไรก็ตาม การลดค่าเงินดอลลาร์ยังไม่มีผลอย่างเป็นทางการในทันที จนกระทั่งในเดือน

พฤษภาคม พ.ศ. 2515 สหรัฐฯ จึงประกาศลดค่าเงินอีกครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2516 และประเทศอุตสาหกรรมหลายประเทศได้ปล่อยให้ค่าเงินลอยตัวหลังจากนั้น ซึ่งมีผลให้ข้อตกลง Smithsonian สิ้นสุดลงโดยปริยาย

การปรับค่าเสมอภาคของเงินบาทในระหว่างปี พ.ศ. 2515 และ 2516 ส่วนใหญ่เป็นการปรับค่าตามการเปลี่ยนแปลงค่าเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นหลัก เมื่อประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ 9 ประเทศปรับค่าเสมอภาคของตนตามข้อตกลง Smithsonian เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ประเทศไทยก็ได้ตัดสินใจที่จะยังคงรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินดอลลาร์ไว้ในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์เช่นเดิม โดยคณะปฏิวัติได้ออกแถลงการณ์ในเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม แต่ภายหลังจากที่สหรัฐฯ ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์ สรอ. อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ในวันเดียวกันนั้น รัฐบาลไทยก็ได้ประกาศค่าเสมอภาคของเงินบาทจาก 1 บาทต่อทองคำบริสุทธิ์ .0427245 กรัม เป็น .0393516 กรัม โดยยื่นค่าเสมอภาคของเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์ สรอ. ในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ เช่นเดิม

ในปี พ.ศ. 2516 ได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทอีก 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 10 เมษายน และเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม การเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคในวันที่ 10 เมษายนเป็นการปรับค่าตามการเปลี่ยนแปลงของเงินดอลลาร์ สรอ. เช่นเดียวกับกรณีเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 กล่าวคือในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 สหรัฐฯ ได้ประกาศลดค่าเงินดอลลาร์ เมื่อเทียบกับทองคำให้ต่ำลงร้อยละ 10 คือจาก 38 ดอลลาร์ สรอ. เป็น 42 ดอลลาร์ ต่อทองคำ 1 เอานซ์ ในวันที่ 10 เมษายน ประเทศไทยจึงประกาศเปลี่ยนค่าเสมอภาคจาก 1 บาทต่อทองคำบริสุทธิ์ 0.0393516 กรัม เป็น 0.0354164 กรัม ซึ่งเท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับทองคำ อันเป็นการลดค่าเงินในอัตราเดียวกับดอลลาร์ สรอ. อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ สรอ. จึงยังคงยืนอยู่ในอัตราดอลลาร์ละ 20.80 บาท การลดค่าเงินบาทครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะยับยั้งมิให้การขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินต้องสูงมากประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ก็เพื่อช่วยให้สินค้าไทยสามารถขายแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ดีขึ้น

ในระยะตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าเงินสกุลสำคัญในยุโรป ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวมีค่าสูงขึ้น เป็นลำดับ เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ค่าแท้จริงของเงินบาทจึงลดลงเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่ไทยค้าขายด้วยทั้งสิ้น ทั้ง ๆ ที่ฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศมิได้เสื่อมลงแต่ประการใด โดยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้ประกาศเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 เพิ่มค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ 4 โดยกำหนดค่าเสมอภาคใหม่เป็น 1 บาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ 0.0368331 กรัม หรือเทียบเป็นอัตราแลกเปลี่ยน 20.00 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. พร้อมกับการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทใหม่นี้ ประเทศไทยยังได้แจ้งต่อ

กองทุนการเงินระหว่างประเทศขอให้สิทธิที่จะให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวในช่วงกว้างขึ้นด้วย คือแตกต่างจากค่าเสมอภาคได้ถึงร้อยละ 2.25 แทนที่จะเป็นร้อยละ 1 เช่นเดิม อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของธนาคารพาณิชย์ จึงต่ำได้ถึง 19.55 บาท และสูงได้ถึง 20.45 ต่อ ดอลลาร์ สรอ. หลังจากการปรับค่าเสมอภาคเงินบาทในครั้งนี้แล้ว ทางเราก็สามารถรักษาค่าเสมอภาคนี้ไว้ได้ตลอดมาจนถึงปีพ.ศ. 2521

เมื่อพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2506 ถึง 2521 อันเป็นช่วงที่ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย เป็นระบบ เสมอภาค เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ นั้น ทุนรักษาระดับฯ ได้ เป็น เครื่องมือสำคัญในการรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของไทยให้ เป็นไปตามพันธะของประเทศไทยได้ระบบค่าเสมอภาคที่จะต้องรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ให้เคลื่อนไหวในช่วงแคบใกล้เคียงกับค่าเสมอภาค ในทางปฏิบัติ ทุนรักษาระดับฯ ได้ทำการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ เป็นประจำทุกวันโดยไม่จำกัดจำนวน ส่วนอัตราซื้อและอัตราขายที่ทำกับธนาคารพาณิชย์นั้น ก็พยายามรักษาให้มีส่วนต่างโดยทั่วไปไม่เกิน 5 สตางค์ และพยายามที่จะให้มีการปรับอัตราซื้อและ/หรืออัตราขายที่ทำกับธนาคารพาณิชย์บ้างตามความจำเป็นแล้วแต่สถานการณ์ทางด้านดุลการชำระเงินและฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศในขณะนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการปรับพร้อมกันทั้ง 2 ด้าน แต่ในบางครั้งก็ปรับ เฉพาะอัตราซื้อหรืออัตราขายแต่เพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตาม ในการปรับแต่ละครั้งได้ใช้หลักปรับทีละน้อยอย่างค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้ทางการได้ทำการตกลงกับธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับอัตรารับซื้อต่ำสุดและอัตราขายสูงสุด สำหรับการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าด้วย ข้อตกลงในเรื่องนี้ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนในประเทศไทยในระยะนี้มี เสถียรภาพและ เคลื่อนไหวอย่าง เป็นระเบียบ

สำหรับการเคลื่อนไหวของอัตราซื้อและขายของทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2506 ถึง 2521 นั้น ในสองปีแรก อัตราดังกล่าวคงที่อยู่ในระดับ 20.70 และ 20.75 บาท ต่อหนึ่งดอลลาร์ ในช่วงปี พ.ศ. 2509 ถึง 2512 อัตราซื้อและขายได้เคยลดต่ำสุดอยู่ระดับ 20.62 และ 20.67 บาทต่อดอลลาร์ ในปี พ.ศ. 2509 และได้มีแนวโน้มสูงขึ้นจนอยู่ระดับ 20.875 และ 20.90 บาทต่อดอลลาร์ ในปี พ.ศ. 2512 และคงอยู่ระดับนี้ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2513 ถึง 2515 ส่วนในปี พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการปรับค่าเสมอภาคเงินบาท 2 ครั้งนั้น ทุนรักษาระดับฯ ได้ปรับอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์กับธนาคารพาณิชย์ถึง 4 ครั้ง โดยในสองครั้งแรก เป็นการปรับอัตราซื้อให้ต่ำลงด้านเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งเงินทุนนำเข้าซึ่งสูงขึ้นผิดปกติในระยะนั้น ส่วนในครั้งสุดท้าย เป็นการเพิ่มเฉพาะอัตราซื้อให้สูงขึ้น เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นฤดูกาลที่ผลิตผลเกษตรออกสู่ตลาดต่างประเทศ จึงต้องการช่วยเหลือให้ผู้ส่งออกได้รับเงินบาทเพิ่มขึ้น นอกจากนั้น ในระหว่างวันที่ 10 ถึง 13 กรกฎาคม ซึ่งเป็นระยะที่ทางการกำลัง

ดำเนินการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคอยู่นั้น ทนรักษาระดับฯ ได้งบประมาณรายจ่ายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ เป็นการชั่วคราวด้วย สำหรับในช่วงปี พ.ศ. 2517 ถึง 2520 อัตราซื้อและขายของทนรักษาระดับฯ คงตัวในระดับ 20.375 บาทและ 20.425 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ.

2.3 ระยะที่สาม (พ.ศ. 2521-2524) : เลิกค่าเสมอภาคและใช้วิธีกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

ระบบค่าเสมอภาคที่ใช้มาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปี พ.ศ. 2521 ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยให้การค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ในช่วงเวลาเกือบ 30 ปีนี้ ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราสูงอันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังช่วยให้ระบบการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นระบบที่ค่อนข้างเสรี และทำให้ระบบการเงินของโลกมีเสถียรภาพเป็นชว่งเวลานาน อย่างไรก็ตาม ระบบค่าเสมอภาคนี้ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่อีกหลายประการในระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา จึงได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศบ่อยครั้งและในลักษณะรุนแรงยิ่งขึ้นดังได้กล่าวมาแล้ว จนในที่สุดต้องมีการปรับค่าเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ในโลกครั้งใหญ่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2514 หลังจากนั้น สถานการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศก็ยังไม่สงบลงไป เป็นเหตุให้ประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เริ่มปล่อยให้ค่าเงินของตนลอยตัว จนกล่าวได้ว่าในระยะตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2516 ระบบค่าเสมอภาคที่ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้กันมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองถูกล้มเลิกไปโดยปริยาย และระบบการเงินของโลกในทางปฏิบัติได้กลายเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว อย่างไรก็ตามประเทศต่าง ๆ ก็ได้พยายามหาช่องทางปฏิรูประบบการเงินระหว่างประเทศให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยได้ร่วมลงนามในข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2521 ซึ่งมีหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ยกเลิกค่าเสมอภาคที่ประเทศต่าง ๆ ใช้อยู่อย่างเป็นทางการ และอนุญาตให้ประเทศสมาชิกมีสิทธิจะเลือกใช้ระบบแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดก็ได้ตามความเหมาะสม

สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐบาลได้ตัดสินใจประกาศยกเลิกการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521 โดยแทนที่จะกำหนดค่าเสมอภาคของบาทเทียบกับทองคำหรือในทางปฏิบัติเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ก็ได้ใช้ระบบรักษาค่าของบาทโดยเทียบกับกลุ่มเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่มีความสำคัญต่อการค้าและเศรษฐกิจของไทย (BASKET OF CURRENCIES) สำหรับขั้นตอนในด้านกฎหมายสำหรับการดำเนินการในเรื่องนั้น ทางกรมได้แก้ไขพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเลือกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างยืดหยุ่นสอดคล้องกับข้อตกลงใหม่ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และได้ออกพระราชกฤษฎีกายกเลิกค่าเสมอภาคของบาทที่กำหนดไว้แต่เดิม กฎหมายทั้งสองฉบับนี้

ประกาศใช้พร้อมกัน เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2521

การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นการปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยให้สอดคล้องกับที่ประเทศอื่น ๆ ขดือปฏิบัติอยู่เป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังทำให้ค่าของบาทไม่ผูกพันอยู่กับเงินตราสกุลหนึ่งสกุลใดโดยเฉพาะ ดังเช่นแต่ก่อนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยเฉพาะฐานะดุลการค้าดุลการชำระเงินอย่างถูกต้องมากขึ้น

ในด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ในช่วงแรกหลังจากการยกเลิกค่าเสมอภาคของบาทแล้วทุนรักษาระดับฯ ยังคงกำหนดอัตราซื้อและขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ในอัตราเดิมอยู่ก่อนคือ 20.375 และ 20.425 บาทต่อดอลลาร์ ต่อมาในวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2521 ทุนรักษาระดับฯ ก็ได้ประกาศลดอัตราซื้อและขายลงด้านละ 20 สตางค์ คือ ทุนรักษาระดับฯ จะรับซื้อในอัตราดอลลาร์ละ 20.175 บาท และขายในอัตราดอลลาร์ละ 20.225 บาท การปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและดอลลาร์ สรอ. ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาค่าเงินบาทมิให้ตกต่ำลงตามค่าเงินดอลลาร์จนเกินควร ทั้งนี้เพราะในระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ทางกรมมีเป้าหมายที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพมากขึ้น เมื่อเทียบกับสกุลเงินของประเทศซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย

เพื่อที่ให่วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันการและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์เศรษฐกิจการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทุนรักษาระดับฯ จึงได้ยกเลิกวิธีการที่ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์แต่เพียงผู้เดียว เช่นที่เคยปฏิบัติตลอดมา และเปลี่ยนมาใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันโดยทุนรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ร่วมกันกำหนดแทน วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันหรือที่เรียกว่า Daily Fixing นี้ ได้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521

ในวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ หลักการสำคัญคือ ทุก ๆ เข้าของวันทำการทุนรักษาระดับฯ และธนาคารพาณิชย์จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่ทำการซื้อขายในแต่ละวัน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องจะทำการเสนอซื้อเสนอขายและปรับอัตราซื้อขายจนได้อัตราที่สมดุล เนื่องจากทุนรักษาระดับฯ สามารถเข้าไปเสนอซื้อและเสนอขายเงินตราต่างประเทศร่วมกับธนาคารพาณิชย์ด้วย ทุนรักษาระดับฯ จึงยังอยู่ในฐานะที่จะชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพและสอดคล้องกับนโยบายทางการในแง่ของวิธีการดำเนินการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของทุนรักษาระดับฯ นั้น หมายถึงว่าทุนรักษา

ระดับฯ ยกเลิกการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่ประกาศไว้ตายตัว และโดยไม่จำกัดจำนวน มาเป็นการซื้อขายตามจำนวนและ ในอัตราที่ตกลงกันในแต่ละวัน เท่านั้น

การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันซึ่ง เป็นอัตราที่ทำให้การซื้อขายเกิดความสมดุลนั้น กระทำเฉพาะสำหรับเงินดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียว แต่ทว่าธนาคารระดับฯ และธนาคารพาณิชย์ก็ได้ร่วมกันกำหนดอัตราซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าสำหรับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ อีก 6 สกุล ด้วย (ได้แก่ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน ริงกิต ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง) โดยใช้วิธีคำนวณตามอัตราไขว้ระหว่างอัตราบาทกับดอลลาร์ สรอ. ที่กำหนด และอัตราดอลลาร์กับเงินสกุลที่เกี่ยวข้อง

การใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันมีผล ในการช่วยพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศของไทยได้มาก ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาด คือ ธนาคารพาณิชย์และลูกค้า ให้ความสนใจ และปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในด้านเงินตราต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ตลาดเงินตราต่างประเทศสว่างหน้ามีบทบาทมากขึ้น ในระหว่างที่ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ ทูรกีซาระดับฯ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องที่จะให้การทำงานของระบบคล่องตัวยิ่งขึ้น มีความเป็นธรรม และส่งผลประโยชน์ต่อผู้ประกอบการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น เช่น โดยการพยายามลดส่วนต่างระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายเงินสกุลต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า การออกระเบียบป้องกันการเก็งกำไร รวมทั้งใช้วิธีเจรจาเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ให้ร่วมมือป้องกันมิให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนผิดปกติในบางขณะ เป็นต้น

ในด้านการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนนั้น การใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันมีผลให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวตามภาวะตลาดเงินตราต่างประเทศมากขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2521 จนถึงกลางปี พ.ศ. 2524 ค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ก็ได้มีการเคลื่อนไหวพอสมควร คือ ปลายปี พ.ศ. 2521 เคลื่อนไหวในช่วงระหว่าง 20.19 ถึง 20.40 บาทต่อดอลลาร์ ปี พ.ศ. 2522 ระหว่าง 20.38 ถึง 20.43 ปี พ.ศ. 2523 ระหว่าง 20.40 ถึง 20.63 และช่วงเดือนมกราคมถึงมิถุนายน พ.ศ. 2524 อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวระหว่าง 20.64 ถึง 21.00 บาทต่อดอลลาร์ การที่อัตราแลกเปลี่ยนของบาทกับดอลลาร์ สรอ. มิได้มีค่าตายตัวอยู่ที่ 20 บาทต่อดอลลาร์ เช่นในอดีตเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ทูรกีซาระดับฯ พยายามที่จะรักษาค่าเงินบาทให้มีเสถียรภาพ เมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินคู่ค้าสำคัญของไทย แทนที่จะรักษาเสถียรภาพกับเงินดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียวแต่เนื่องจากทางการก็ตระหนักดีว่า เงินดอลลาร์ ยังมีความสำคัญในฐานะ เป็นเงินสกุลหลักที่ใช้ในการชำระ เงินค่าธรรมเนียมกับต่างประเทศ และผู้เกี่ยวข้องกับวงการธุรกิจต่างประเทศก็ยังคงเคยกับค่าเงินดอลลาร์ที่คงที่มานานอยู่มาก การดำเนินการให้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ ยึดหยุ่นขึ้นจึงใช้หลักค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เกิด

เสถียรภาพและความมั่นใจในตลาดเงินตราต่างประเทศ เช่นที่เคยเป็นมาต่อไป

2.4 ระยะที่สี่ (พ.ศ. 2524-2527) : ทูรรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ ที่กำหนดในวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันแสดงแนวโน้มว่า เงินบาทมีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สรอ. ตลอดมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวดังกล่าวมีหลายประการด้วยกัน ประการแรกค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ตามระบบการรักษาค่าของเงินบาทให้มีเสถียรภาพเทียบกับกลุ่มสกุลเงินหลายสกุล จึงทำให้ต้องมีการปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซง มิฉะนั้นค่าเงินบาทก็จะแข็งขึ้นมากเทียบกับสกุลอื่น ๆ ตามค่าดอลลาร์ไปด้วย ประการที่สอง ฐานะดุลการชำระเงินของไทยมีแนวโน้มที่ไม่ดี เพราะภาวะการส่งออกซบเซา และมีเงินทุนเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศมาก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศมีระดับสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศมาก ในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2524 นี้ ทูรรักษาระดับฯ จึงต้องเข้าแทรกแซงในตลาดเงินตราต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพื่อพยุงค่าเงินบาทไว้ให้มีเสถียรภาพ มิให้ค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ลดลงอย่างชวนชวชวย อย่างไรก็ตาม วงการตลาดเงินตราต่างประเทศก็ยังไม่มีความมั่นใจต่อค่าเงินบาท และเริ่มมีการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นมีการเร่งชำระคืนหนี้เงินตราต่างประเทศ ทำให้ความต้องการเงินดอลลาร์จากทูรรักษาระดับฯ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก ในวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 ทูรรักษาระดับฯ จึงเข้าแทรกแซงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็น 21.00 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เปลี่ยนจาก 20.775 บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันก่อนเท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 1.07 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ซึ่งนับว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนแปลงประจำวันที่สูงมาก เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมากภายในวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะได้มีการปรับค่าเงินบาทไปแล้ว แต่ภาวะในตลาดเงินตราต่างประเทศก็ยังไม่กระเตื้องขึ้น เพราะค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. ก็ยังพุ่งสูงขึ้นอีก ประกอบกับฐานะดุลการชำระเงินก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะกระเตื้องขึ้น วงการตลาดเงินตราต่างประเทศจึงคาดคะเนว่าจะต้องมีการปรับค่าเงินบาทลงอีก ประกอบข้อเท็จจริงที่ว่า ในระบบการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถรู้ถึงปริมาณการซื้อขายประจำวันของทูรรักษาระดับฯ ได้ และเห็นว่าทูรรักษาระดับฯ ได้ขายเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นจำนวนมากเป็นเวลาดิติดต่อกัน จึงทำให้ความมั่นใจเกี่ยวกับค่าเงินบาทยิ่งลดลง และมีการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนมากขึ้น อัตราพรีเมียมในการซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าเพิ่มสูงขึ้นมากทูรรักษาระดับฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า จะปล่อยให้

สถานการณ์เป็นต่อไป เช่นนี้ไม่ได้ เพราะค่าเงินบาทที่แข็งเกินความเป็นจริงจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งออก ทำให้ปัญหาดุลการค้าของประเทศเลวลง รวมทั้งทำให้รายได้จากการส่งออกและผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกตกต่ำ อีกทั้งภาวะการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นทำให้เงินสำรองระหว่างประเทศลดลงอย่างชวนชานจนใกล้ถึงขีดอันตราย ดังนั้น เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ทูรศึกษาระดับฯ จึงได้ประกาศปรับอัตราแลกเปลี่ยนจากดอลลาร์ สรอ. ละ 21.00 บาท เป็นดอลลาร์ละ 23.00 บาท เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. และในวันเดียวกันนั้น ทูรศึกษาระดับฯ ก็ได้ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยเปลี่ยนวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นวิธีการเดิม ซึ่งทูรศึกษาระดับฯ จะเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่ผู้เดียว การยกเลิกวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลา 2 ปี กับ 8 เดือนเศษนั้น ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศในขณะนั้น อีกทั้งตลาดเงินตราต่างประเทศของไทยก็ได้มีการพัฒนาขึ้นมากสมดังเจตนารมณ์เริ่มแรกของการใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันแล้ว วิธีการนี้จึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป

หลังจากการปรับค่าเงินบาทเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 แล้ว สถานการณ์ในตลาดเงินตราต่างประเทศเริ่มสงบลง การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทูรศึกษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ได้เริ่มกลับเข้าสู่ระดับปกติเป็นลำดับ การเร่งชำระคืนหนี้ต่างประเทศของเอกชนและธนาคารพาณิชย์ได้ชะลอลง และเริ่มมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเข้ามา อย่างไรก็ตาม ภาวะการเงินในประเทศในช่วงครึ่งหลังของปี 2524 ยังคงค่อนข้างตึงตัว ดังนั้น ทูรศึกษาระดับฯ จึงได้ดำเนินมาตรการเสริมเพื่อสร้างความมั่นใจต่อค่าเงินบาทให้แก่ตลาดเงินตราต่างประเทศ และช่วยกระตุ้นการนำเงินเข้าประเทศเพื่อผ่อนคลายภาวะเงินตึงตัว โดยได้ประกาศซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์โดยวิธี SWAP ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2524 วิธีการ SWAP ซึ่งมีผลเท่ากับการประกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้แก่ผู้กู้ยืมเงินจากต่างประเทศ มีหลักการ คือ

1) ทูรศึกษาระดับฯ จะขายเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าให้ธนาคารพาณิชย์สำหรับเงินที่ธนาคารพาณิชย์หรือลูกค้ากู้ยืมจากต่างประเทศและธนาคารพาณิชย์ได้นำมาขายให้ทูรศึกษาระดับฯ ในการขายล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ ทูรศึกษาระดับฯ จะใช้อัตราขายทันทีของทูรศึกษาระดับฯ ในวันที่รับซื้อเงินจากธนาคารพาณิชย์ นั้น

2) การขอซื้อเงินดอลลาร์ สรอ. ล่วงหน้าจากทูรศึกษาระดับฯ จะต้องมียุทธศาสตร์เท่ากับสัญญาหรือหลักฐานการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 เดือน

ผลจากการปรับค่าเงินบาทและมาตรการ SWAP ได้สร้างเสถียรภาพและความมั่นใจให้แก่ตลาดเงินตราต่างประเทศอย่างเห็นได้ชัด การซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ได้กลับคืนสู่สภาพปกติภายในช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2524 และในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีหลังจากการใช้มาตรการ SWAP มีผลให้ภาคเอกชนนำเงินเข้ามาจากต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งช่วยคลี่คลายภาวะเงินตึงตัวในประเทศ

สำหรับผลของการปรับค่าเงินที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศนั้น กล่าวได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ แม้ในระยะสั้น คือ ช่วงครึ่งหลังของปี พ.ศ. 2524 ฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินก็มีแนวโน้มดีขึ้น โดยที่การส่งออกเพิ่มขึ้นและการนำเข้าชะลอลง ดุลการค้าจึงขาดดุลลดลงในช่วงครึ่งปีหลัง และดุลการชำระเงินกลับฐานะจากการขาดดุลในครึ่งปีแรกมาเป็นเกินดุลในครึ่งปีหลังและในช่วงเวลาที่ยาวขึ้นถึงในปี พ.ศ. 2525 ปรากฏว่าฐานะดุลการค้าและดุลการชำระเงินก็ยังคงดีขึ้นต่อไป

หลังจากการปรับค่าเงินเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 แล้ว ทุนรักษาระดับฯ ก็ได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับการซื้อขายระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ให้คงที่อยู่ที่ระดับ 23.00 บาทตลอดมาจนถึงปลายปี พ.ศ. 2527 ทั้งนี้เพราะเห็นว่า หลังจากการปรับค่าเงินบาทแล้ว จำเป็นที่ทางการจะต้องสร้างความมั่นใจต่อค่าเงินบาท และป้องกันมิให้มีความปั่นป่วนในตลาดเงินตราต่างประเทศอีก นอกจากนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2525 ถึง 2526 ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ก็มีเสถียรภาพดีพอสมควร ทำให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินคู่ค้าสำคัญเคลื่อนไหวไม่มากนัก ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าหรือคู่แข่งอื่นในตลาดต่างประเทศ จึงทำให้สามารถรักษาค่าเงินบาทไว้ในอัตราดังกล่าวได้ ในแง่ของการดำเนินงานของทุนรักษาระดับฯ นั้น ในช่วงนี้ก็ได้อุเลให้ตลาดเงินตราต่างประเทศมีความมั่นคง เช่น โดยการใช้มาตรการขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศทันทีเป็นบวกได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุนและในต้นปี พ.ศ. 2527 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ส่งออกที่ได้รับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งออก ต้องทำสัญญาขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ต้องขายเงินตราต่างประเทศค่าสินค้าออกที่ได้รับซื้อล่วงหน้าไว้นั้น โดยทันที มาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีเงินตราต่างประเทศสำหรับตอบสนองความต้องการของวงการธุรกิจการเงินมากขึ้น อันจะทำให้อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีระดับไม่สูงจนเกินไป และเป็นการช่วยพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้นในระยะยาวมาตรการนี้ได้ยกเลิกไปภายหลังจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527

2.5 ระยะที่ห้า (พ.ศ. 2527 - ปัจจุบัน) : ทูรรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยโยงค่าเงินบาทไว้กับเงินสกุลสำคัญหลายสกุล

ตามระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้มาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2524 ค่าเงินบาทในทางปฏิบัติผูกโยงไว้กับค่าดอลลาร์ สรอ. มาโดยตลอด จึงเป็นเหตุให้ค่าเงินบาทต้องเปลี่ยนแปลงตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ตลอดเวลา ในช่วงตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2526 ค่าเงินบาทเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งระยะแรกอัตราเพิ่มยังไม่สูงนัก แต่หลังจากกลางปี พ.ศ. 2527 ค่าเงินบาทก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ โดยเฉพาะมาร์ค เยอรมนีและปอนด์สเตอร์ลิง ทางการศึกษาแล้วเห็นว่า ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ใช้อยู่เป็นระบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะการผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. ทำให้ค่าเงินบาทสูงกว่าค่าที่ควรจะเป็นมาก ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะด้านดุลการค้าและราคาพืชผล หากจะปล่อยให้ เป็น เช่นนี้ต่อไปก็จะกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทย การจึงได้ประกาศปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ 2 ประการดังนี้

1. ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราให้เป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย แทนที่จะผูกค่าไว้กับดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียว และให้ทูรรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทูรรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์

2. เนื่องจากความระบอบใหม่จำเป็นต้องปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมก่อน ทูรรักษาระดับฯ จึงได้กำหนดอัตรากลางเริ่มต้นด้วยอัตรา 27 บาท ต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ซึ่งมีผลให้เงินบาทมีค่าลดลงร้อยละ 15 เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. อัตราที่ปรับใหม่นี้ถือว่าเป็นอัตราที่เหมาะสม เพราะเป็นการปรับค่าในอัตราเท่ากับค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นภายในระยะตั้งแต่การปรับค่าเงินบาทครั้งสุดท้าย เป็นอัตราที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินให้ เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นค่าที่วงการธุรกิจการธนาคารจะเชื่อว่าเป็นค่าที่เหมาะสมและไม่เกิดการเก็งกำไรขึ้น

ในการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้ ทางฯ ได้ดำเนินการเสริมเพื่อป้องกันการได้กำไรอย่างไม่สมควรและดูแลการค้าเงินตราต่างประเทศ ดังนี้

ก. กระทรวงการคลังได้ออกประกาศให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิเกินดุล ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ต้องขายเงินตราต่างประเทศจำนวนที่เกินดุลนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย เฉพาะที่ก่อให้เกิดกำไรเนื่องมาจากการปรับปรุงระบบแลกเปลี่ยนเงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนละ 23.00 บาท

ข. เพื่อป้องกันการเก็งกำไรด้านอัตราแลกเปลี่ยน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุลทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้ารวมกัน เป็นฐานะสุทธิเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์ สรอ. แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

ในการดำเนินการเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินบาทตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้ ทุนรักษาระดับฯ จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นเงินสกุลแทรกแซงทุกวัน โดยคำนึงถึงปัจจัยสามประการ คือ

ก. ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทยซึ่งเป็นสกุลเงินที่อยู่ในกลุ่มหรือ"ตะกร้า"(BASKET) ของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่าเงินบาท

ข. ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดในแต่ละวันในระยะเวลาที่ผ่านมา

ค. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและนำเข้าและระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

นับตั้งแต่การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2527 ทุนรักษาระดับฯ ได้กำหนดอัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ตามลักษณะของระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่ คือ อัตรากลางการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์มีการเปลี่ยนแปลงทุกวัน เพื่อให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มสกุลเงินที่สำคัญ การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราครั้งนี้ได้กระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในวงกว้างที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเงินตราต่างประเทศเป็นอย่างมากในระยะแรก ๆ หลังจากการเปลี่ยนระบบ ภาวะตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีความผันผวนมาก เพราะวงการธุรกิจและธนาคารพาณิชย์ยังไม่มี ความมั่นใจต่อระบบใหม่ แต่เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับตลาดเงินตราต่างประเทศเริ่มเข้าใจในระบบมากขึ้น ภาวะการซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าได้กลับเข้าสู่สภาพปกติ และค่าคุ้มครองความเสี่ยงได้มีแนวโน้มต่ำลงเป็นลำดับ ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านเงินตราต่างประเทศของตน รวมทั้งพัฒนาวิธีการเสนอบริการใหม่ ๆ ค่อลูกค้าเพื่อให้สอดคล้องกับระบบที่ปรับปรุงใหม่ เช่น การแนะนำให้กู้ยืมเงินจากต่างประเทศเป็นเงินหลายสกุล เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น

การปรับค่าเงินบาทให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสม ได้ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กล่าวคือ การส่งออกในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2528 อยู่ในเกณฑ์สูงพอสมควรทั้ง ๆ ที่ภาวะการค้าขายในตลาดโลกไม่เอื้ออำนวย การขาดดุลการค้าครั้งแรกของปี พ.ศ. 2528 ลดต่ำลงจากระยะเดียวกันของปีก่อนหน้าประมาณ 200 ล้านดอลลาร์ สรอ. และภาวะการเงินในประเทศได้เริ่มคล่องตัวมากขึ้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ครั้งนี้ เป็นการปรับกลไกในการดำเนินมาตรการ เศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากด้านหนึ่ง ให้ความคล่องตัวยิ่งขึ้นสอดคล้องกับสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศของโลกซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

3. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยทุนรักษาระดับฯ

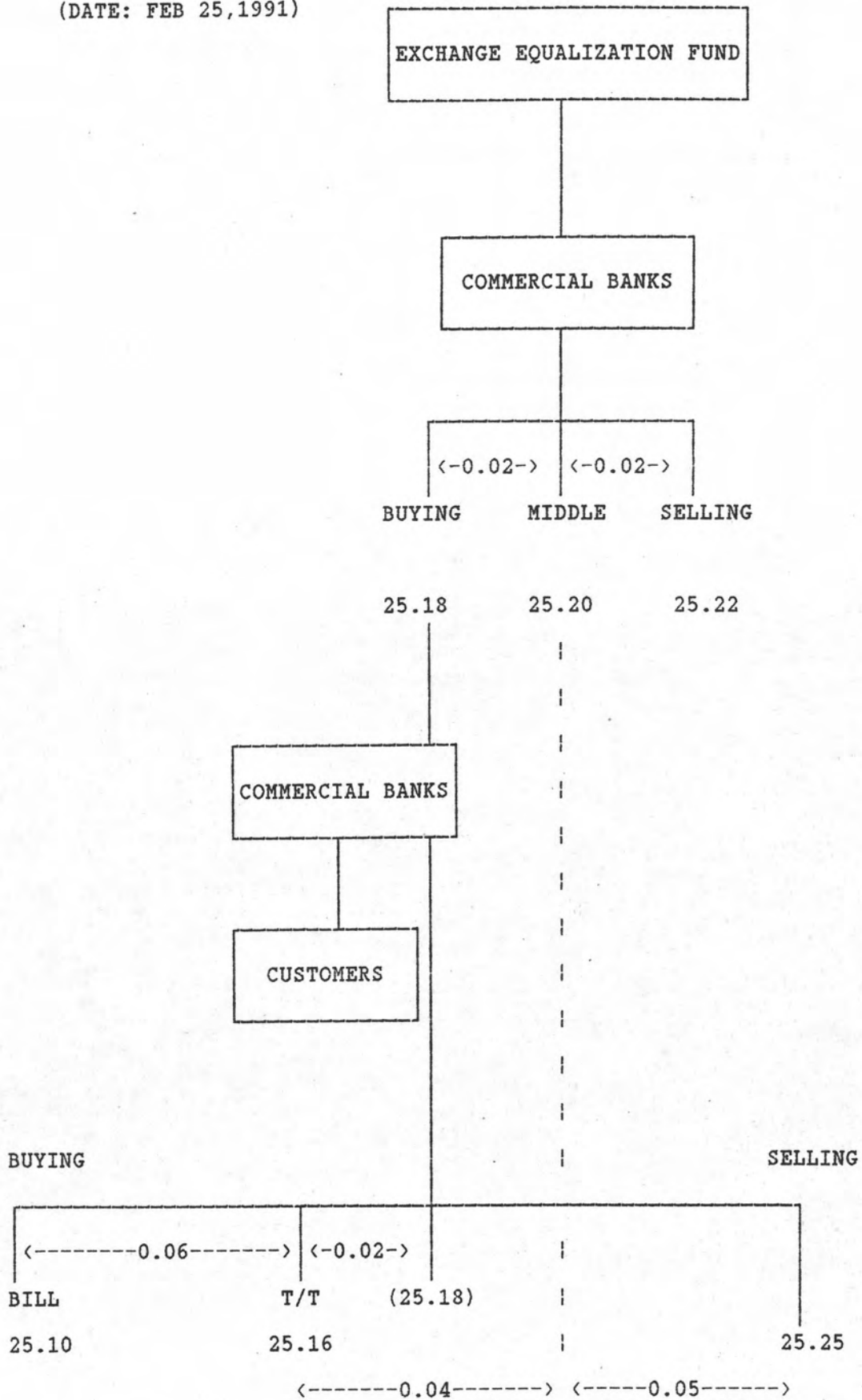
จากระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราในปัจจุบันที่เป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย (BASKET OF CURRENCIES) ในการดำเนินการเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินบาทจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่นี้ ทุนรักษาระดับฯ จะกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. โดยคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการคือ

- ก. ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย ซึ่งเป็นสกุลเงินที่อยู่ในกลุ่มหรือ "ตะกร้า" (BASKET) ของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่าเงินบาท
- ข. ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดในแต่ละวันในระยะที่ผ่านมา
- ค. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและนำเข้าและระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

โดยทุนรักษาระดับฯ จะทำการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. โดยประกาศอัตรากลางที่จะทำการซื้อขายระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งทุนรักษาระดับฯ จะทำการซื้อขายเฉพาะกับธนาคารพาณิชย์เท่านั้น และจะซื้อขายเฉพาะดอลลาร์ สรอ. กับเงินบาทเท่านั้น จากอัตรากลางก็กำหนดอัตราซื้อขายระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ คือ บวกลบ 2 สตางค์จากอัตรากลางก็จะ เป็นอัตราขายและอัตราซื้อกับธนาคารพาณิชย์ จากอัตรากลาง ถ้าธนาคารพาณิชย์ขายให้กับลูกค้าก็จะบวก 5 สตางค์จากอัตรากลาง ซึ่งเป็นอัตราขายสูงสุด ทั้งสำหรับตั๋วเงิน (Bill) และทางโทรเลข (Telegraphic Transfer) ถ้าธนาคารพาณิชย์รับซื้อจากลูกค้าจะแบ่งเป็นอัตราซื้อตั๋วเงิน และอัตราซื้อทางโทรเลข โดยอัตราซื้อทางโทรเลข (T/T) ธนาคารพาณิชย์จะได้กำไรจากลูกค้า 2 สตางค์ โดยลบจากอัตราซื้อระหว่างทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ ส่วนอัตราซื้อตั๋วเงิน ธนาคารพาณิชย์จะได้กำไรจากลูกค้าเพิ่มอีก 6 สตางค์ โดยลบจากอัตราซื้อทางโทรเลข นอกจากการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างดอลลาร์ สรอ. กับเงินบาทแล้ว ทุนรักษาระดับฯ ยังกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลคู่ค้าที่สำคัญของไทย อีก 9 สกุลเงิน โดยการ CROSS RATE ระหว่างดอลลาร์ สรอ. เทียบบาท กับ ดอลลาร์ สรอ. เทียบเงินสกุลนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ธนาคารพาณิชย์อาจซื้อและขายเงินสกุลอื่น ๆ นอกจากดอลลาร์ สรอ. กับลูกค้า เงินสกุลอื่นที่ทุนรักษาระดับฯ กำหนดได้แก่ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมัน เยน ดอลลาร์ฮ่องกง ริงกิต ดอลลาร์สิงคโปร์ ดอลลาร์บรูไน เปโซฟิลิปปินส์ รูเปียอินโดนีเซีย

DOLLAR RATE STRUCTURE

(DATE: FEB 25, 1991)

ดังนั้น BASKET ขณะนี้มีค่าเท่ากับ 1.02 ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 27 บาท หรือ 1 ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ 26.47 ถ้า CROSS RATE ค่าดอลลาร์ สรอ. กับมาร์คเยอรมนี จะได้เท่ากับ 1 มาร์คเยอรมนี เท่ากับ 14.70 บาท

Comparison

	Base	Period t	
DEM/USD	2.0	1.80	BAHT
USD/BHT	27.0	26.47	↑ 2 %
DEM/BHT	13.5	14.70	↓ 8 %

WEIGHT USD/DEM = 80 : 20

BASKET = NO CHANGE

จะเห็นได้ว่าเงินบาทแข็งขึ้น 2 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับดอลลาร์ และเงินบาทอ่อนลง 8 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับมาร์คเยอรมนี เมื่อนำอัตราแลกเปลี่ยนคูณกับ WEIGHT USD:DEM 80:20 แล้ว ผลออกมาก็คือ BASKET มีค่าเท่าเดิม

กล่าวโดยสรุปการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย จะทำให้การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้นกว่าระบบเดิมที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียว และการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. ก็ขึ้นอยู่กับสกุลเงินที่อยู่ใน BASKET ว่ามีสกุลใดและแต่ละสกุลมีค่า WEIGHT มากน้อยเพียงใด ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเงินดอลลาร์ สรอ. จะมีค่า WEIGHT อยู่ในสัดส่วนที่มากที่สุดเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ใน BASKET และอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. ยังขึ้นอยู่กับปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาด และภาวะเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญด้วย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ที่ธนาคารพาณิชย์ให้บริการแก่ลูกค้า

เครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ที่ธนาคารพาณิชย์ให้บริการแก่ลูกค้า

Currency Options

Currency options คือ สิทธิ์ที่จะซื้อ (call) หรือขาย (put) เงินตราต่างประเทศสกุลใดสกุลหนึ่ง ตามจำนวนและราคาที่ไม่สูงหรือต่ำกว่าราคาที่ตกลงกันไว้ในสัญญา (strike price) ตามลำดับ ภายในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (American option) หรือ ณ วันใดวันหนึ่ง (European option) ในอนาคต สิทธิ์ในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศในระดับอัตราแลกเปลี่ยนระดับใดระดับหนึ่งนี้เป็นเครื่องมือทางการเงินที่สามารถช่วยป้องกันความเสี่ยงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้แก่ลูกค้าหรือหน่วยงานที่มีหรือคาดว่าจะมีรายจ่ายหรือรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศในอนาคต ตัวอย่างของลูกค้าเหล่านี้ได้แก่ ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า และผู้ที่กู้ยืมเงินทุนจากต่างประเทศ ตามปกติธนาคารพาณิชย์ผู้ขายบริการ Currency options มักต้องการหลักฐานยืนยันจากลูกค้าว่าจะมีรายจ่ายหรือรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศในอนาคตอย่างแท้จริง เช่น เอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิต สัญญาหรือข้อเสนอบริการ ประมูลโครงการ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการให้ Currency options ไปในทางเก็งกำไร อนึ่ง อายุของ Currency options ส่วนใหญ่นั้นไม่ยาวเกิน 6 เดือน เพราะระยะเวลาที่ยาวกว่านั้นก่อปัญหาให้แก่ทั้งผู้ขายและผู้ซื้อในด้านค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม

	บาท/ดอลลาร์ สรอ.		DEM/USD	
	call	put	call	put
1 เดือน				
Strike price	25.20	25.05	1.6530	1.6580
Option premium	9 สต.	10 สต.	1.20%	1.27%

ตามตัวอย่างที่แสดงข้างต้น ผู้นำเข้าหรือผู้กู้ยืมเงินทุนจากต่างประเทศที่จำเป็นต้องชำระเงินตราต่างประเทศในเดือนหน้าอาจซื้อ call option จากธนาคารพาณิชย์ในอัตราที่ตกลงกันไว้ในสัญญาหรือ strike price ที่ 25.20 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. สำหรับรายจ่ายที่เป็นเงินดอลลาร์ สรอ. หรือในอัตรา 0.605 ดอลลาร์ สรอ. ต่อมาร์ค (1/1.6530) สำหรับรายจ่ายที่เป็นเงินมาร์ค เมื่อมีข้อตกลงทางด้านราคาและจำนวนเรียบร้อยแล้ว ลูกค้าจำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียม (option premium) ให้แก่ธนาคารพาณิชย์ทันทีเมื่อเริ่มต้นสัญญา (upfront fee) เพื่อได้มาซึ่งสิทธิ์ตามสัญญา option ราคาค่าธรรมเนียมนี้คิดเป็นสัดส่วนของจำนวนเงินทั้งสิ้นที่ลูกค้าต้องการให้ถูกรอบคลุมในสัญญา หลังจากนั้นภายใน 1 เดือน

หากค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดทันทีสูงกว่า 25.20 บาทหรือมาร์คสูงกว่า 0.605 ดอลลาร์ สรอ. ลูกค้าย่อมมีสิทธิ์ที่จะซื้อเงินดอลลาร์ สรอ. หรือมาร์คได้ในอัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญาดังกล่าวข้างต้น ในขณะที่เดียวกันหากค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. หรือมาร์คในตลาดทันทีมีค่าลดลงจากอัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญา เช่น เป็น 25.18 บาทและ 0.602 ดอลลาร์ สรอ. ตามลำดับ ลูกค้าย่อมมีสิทธิ์ที่จะซื้อเงินดอลลาร์ สรอ. หรือเงินมาร์คในอัตราตลาดทันทีได้เช่นกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า ค่าธรรมเนียมของ call option ที่ผู้ซื้อต้องเสียให้แก่ธนาคารพาณิชย์ (9 สตางค์ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. ต่อ 1 เดือน) ย่อมสูงกว่าค่าธรรมเนียมของสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามปกติ (outright forward contract) ซึ่งเท่ากับ 1 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. ต่อ 1 เดือน เพราะ call option ให้ทางเลือกแก่ผู้ซื้อสองทางกล่าวคือ ลูกค้าสามารถเลือกใช้อัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญาหรืออัตราตลาดทันทีในอนาคตได้ แล้วแต่ว่าทางเลือกใดจะเป็นประโยชน์แก่ลูกค้ามากที่สุด ต่างกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามปกติซึ่งผูกมัดลูกค้าไว้กับอัตราแลกเปลี่ยนอัตราเดียวอย่างแน่นอน

ในทางตรงกันข้าม ผู้ส่งออก หรือผู้ที่จะมีรายรับเป็นเงินตราต่างประเทศในอนาคตก็อาจซื้อ put option จากธนาคารพาณิชย์ในอัตรา 25.05 บาทต่อดอลลาร์ สรอ. หรือ 0.603 ดอลลาร์ สรอ. ต่อมาร์ค (1/1.6580) โดยผู้ที่ซื้อ put option จะต้องเสียค่าธรรมเนียม ณ จุดเริ่มต้นของสัญญาเช่นเดียวกับผู้ซื้อ call option แม้ว่าอัตราจะต่างกันเล็กน้อย เงื่อนไขของสัญญา put คือ ในระหว่างอายุของสัญญา (1 เดือน) หากค่าของดอลลาร์ สรอ. หรือ มาร์คในตลาดทันทีลดลงจนต่ำกว่าอัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญา ลูกค้าย่อมมีสิทธิ์ขายเงินดอลลาร์ สรอ. หรือมาร์คในอัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญา ขณะเดียวกันหากค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. หรือมาร์คในตลาดทันทีมีค่าเพิ่มสูงกว่าอัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญา ลูกค้าย่อมมีสิทธิ์ขายเงินดอลลาร์ สรอ. หรือมาร์คในอัตราตลาดทันทีได้เช่นกัน ในกรณี put option นี้ ส่วนลดสุทธิที่ผู้ซื้อจะต้องแบ่งให้แก่ธนาคารพาณิชย์ย่อมมากกว่าส่วนลดสุทธิของสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามปกติ เพราะ put option ให้สิทธิ์แก่ผู้ซื้อที่จะใช้อัตราตลาดทันทีขายเงินตราต่างประเทศได้ ระหว่างอายุของสัญญา หากอัตราตลาดทันทีสูงกว่าอัตราที่ตกลงกันได้ ในสัญญา

Collar

Collar คือบริการทางการเงินที่ให้ค่าประกันอัตราแลกเปลี่ยนแบบเป็นช่วง ๆ ให้แก่ลูกค้าที่จะซื้อขายเงินตราต่างประเทศสกุลใดสกุลหนึ่ง กับธนาคารพาณิชย์ตามจำนวนที่ระบุไว้ ภายในช่วงของอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด และภายในเวลาที่ตกลงกันในอนาคต ตัวอย่างเช่น ในการขายเงินดอลลาร์ สรอ. ให้เป็นเงินมาร์คภายในเวลา 1 เดือนจากปัจจุบัน ธนาคารอาจเสนอบริการ collar ที่อัตรา 1.65 มาร์คต่อดอลลาร์ สรอ. +/- 2% กล่าวคือ ภายใน

ช่วงระยะเวลาของสัญญาลูกค้านำเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ธนาคารได้ในอัตราระหว่าง
 ช่วง 1.6176 ถึง 1.6837 มาร์คต่อดอลลาร์ สรอ. หากค่าของดอลลาร์ สรอ. ตามอัตราใน
 ตลาดทันทีขณะที่ลูกค้านำเงินดอลลาร์ สรอ. ออกขายต่ำหรือสูงกว่าขอบเขตของช่วงนี้ ลูกค้าก็
 จำเป็นต้องขายในอัตราที่ขอบเขตของช่วง แต่ถ้าอัตราในตลาดทันทีตกอยู่ภายในช่วง ลูกค้าก็
 สามารถขายในอัตราตลาดทันทีได้ collar จึงช่วยให้การยืนยันแก่ลูกค้าได้ว่าจะสามารถซื้อ
 ขายเงินตราต่างประเทศได้ภายในช่วงอัตราแลกเปลี่ยนช่วงหนึ่ง สาเหตุที่ธนาคารไม่จำเป็นต้อง
 เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากลูกค้าสำหรับบริการประเภท collar นี้ อาจเห็นได้ชัดเจน
 หากตีความหมาย collar ว่าเป็นสัญญา call หรือ put ผนวกเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ตาม
 ตัวอย่างข้างต้น สภาพการณ์ก็เป็นเสมือนว่าลูกค้าซื้อ USD put option เพื่อมีสิทธิ์ที่จะขาย
 เงินดอลลาร์ สรอ. แก่ธนาคารในอัตราต่ำสุด คือ 1.6176 มาร์คต่อดอลลาร์ สรอ. ในขณะที่
 เดียวกันธนาคารก็ซื้อ USD call option เพื่อมีสิทธิ์ที่จะซื้อเงินดอลลาร์ สรอ. จากลูกค้า
 ในอัตราสูงสุด คือ 1.6837 มาร์คต่อดอลลาร์ สรอ. หากค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. ต่ำกว่า
 1.6176 มาร์ค ลูกค้าก็จะใช้สิทธิ์ (หรือ exercise) ของ put option ขายเงินดอลลาร์
 สรอ. ที่อัตรา 1.6176 มาร์คต่อดอลลาร์ สรอ. ในทางตรงกันข้ามหากค่าของเงินดอลลาร์
 สรอ. สูงกว่า 1.6837 มาร์ค ธนาคารก็จะใช้สิทธิ์ของ call option ซื้อเงินดอลลาร์ สรอ.
 ที่อัตรา 1.6837 มาร์คต่อดอลลาร์ สรอ. ดังนั้นการซื้อขายจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในระหว่าง
 อัตราแลกเปลี่ยนช่วงนั้น แม้ว่าอัตราในตลาดทันทีจะออกนอกช่วงก็ตาม และเนื่องจากลูกค้า
 จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ์ตาม put option ในขณะที่
 ธนาคารก็จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่ลูกค้าเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ์ตาม call option
 โดยทั่วไปแล้วธนาคารมักเสนอ collar ในช่วงอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้ค่าธรรมเนียมนั้นหักล้าง
 กันพอดี ดังนั้นลูกค้าจึงมักไม่ถูกเรียกเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าว เช่นในกรณี call หรือ put ความปกติ
 ของ currency options

Interest Rate Options

Interest Rate Options (IR options) ที่จะกล่าวถึงในที่นี้เป็นบริการทางการเงินที่ธนาคารในประเทศไทยเสนอให้แก่ลูกค้าเพื่อช่วยในการบริหารภาวะหนี้สินและทรัพย์สินโดยเฉพาะทางด้านดอกเบี้ย บริการเหล่านี้ได้แก่ cap, floor, collar และ swap option

Cap คือ การกำหนดเพดานของอัตราดอกเบี้ยที่ลูกหนี้ประเภทดอกเบี้ยลอยตัวสามารถซื้อบริการเพื่อใช้จำกัดความเสี่ยง เพราะอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในสัญญาสินเชื่อบางครั้งเพิ่มสูงขึ้นได้ในอนาคต ผลประโยชน์โดยตรงจาก cap คือ การป้องกันมิให้ต้นทุนของธุรกิจที่ใช้สินเชื่อนั้นเพิ่มสูงขึ้นเกินขอบเขต ส่วน floor คือ การกำหนดอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำที่ลูกค้าเงินฝากประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสามารถซื้อบริการเพื่อใช้รับประกันระดับผลตอบแทนที่จะได้รับจากเงินฝากของตน เพราะอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในสัญญาเงินฝากอาจลดลงได้ในอนาคต

สินเชื่อบริการหรือเงินฝากประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่อ้างอิงถึงข้างต้นไม่จำเป็นต้องเป็นสินเชื่อบริการหรือเงินฝากที่ลูกค้ามีข้อผูกพันอยู่แล้วกับธนาคารที่เสนอบริการ cap และ floor ก็ได้ นอกจากนี้ ลูกค้าก็ไม่จำเป็นต้องมีเงินสินเชื่อกับธนาคารที่ขาย IR Options ก่อนที่จะซื้อบริการ IR Options เช่นกัน แต่อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่ใช้เป็นมาตรฐานในบริการประเภท cap และ floor นั้นจะต้องเป็นอัตราดอกเบี้ยที่แสดงถึงสภาพคล่องที่แท้จริงของตลาดเงินในสกุลนั้น ๆ เช่น ในสกุลดอลลาร์ สรอ. ได้แก่ LIBOR หรือ SIBOR สำหรับ cap และ LIBID หรือ SIBID สำหรับ floor ในสกุลเงินบาท ได้แก่ Citinote, IFCT-note หรือ Chasenote สำหรับ cap และอัตราเหล่านี้หักด้วย X% สำหรับ floor จุดเด่นอีกประการหนึ่งของ cap และ floor คือ บริการทั้งสองประเภทนี้เป็นสิทธิ์หรือทางเลือกของผู้ซื้อ มิใช่ข้อผูกพันกล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยอ้างอิงไม่สูงกว่า cap หรือไม่ต่ำกว่า floor ทั้งลูกค้าและธนาคารที่ขาย IR Options ต่างก็ไม่มีส่วนได้หรือส่วนเสียแต่อย่างใด ธนาคารที่ขาย IR Options จะชดเชยส่วนต่างให้แก่ลูกค้าก็ต่อเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงกว่า cap หรือต่ำกว่า floor อีกนัยหนึ่งคือ ลูกค้าสินเชื่อบริการประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัวจะได้รับประโยชน์ตามปกติ เมื่ออัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำ หรือแนวโน้มที่ลดลง แต่ก็มีสิ่งรับประกันว่าอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อบริการของตนจะไม่สูงกว่าระดับหนึ่ง แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะอยู่ในแนวโน้มที่สูงขึ้นก็ตาม ส่วนลูกค้าเงินฝากประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัวจะได้รับประโยชน์ตามปกติ เมื่ออัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง หรือแนวโน้มที่สูงขึ้น แต่ก็มีสิ่งรับประกันว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของตนจะไม่ต่ำกว่าระดับหนึ่ง แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะอยู่ในแนวโน้มที่ต่ำลงก็ตาม

เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ์หรือประโยชน์ดังกล่าว ลูกค้ายาเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียม (upfront fee) ให้แก่ธนาคารที่เสนอบริการ เมื่อเริ่มสัญญา หรือหากมองในแง่ของผู้เสนอ บริการ IR Options ธนาคารก็ต้องการรายได้หรือผลตอบแทนทันทีจากการเข้ารับความ เสี่ยงในการผันผวนของอัตราดอกเบี้ยแทนลูกค้า ส่วนหนึ่งของรายได้นั้นคงถูกธนาคารใช้ไป ในการป้องกันความเสี่ยงให้แก่ตนเองอีกทอดหนึ่ง เช่นการซื้อ options จากตลาดระหว่าง ประเทศ ในเงื่อนไขใกล้เคียงกันที่ได้ให้แก่ลูกค้า

ปัจจัยที่ธนาคารคำนึงถึงในการกำหนด cap rate หรือ floor rate นอกเหนือ จากความต้องการของลูกค้าแล้ว มีหลายปัจจัยได้แก่ ปริมาณของเงินต้นที่เกี่ยวข้อง อายุของ สินเชื่อหรือเงินฝาก การคาดคะเนเกี่ยวกับฐานะเศรษฐกิจของประเทศ แนวโน้มของอัตรา ดอกเบี้ย ช่วงเวลาหรือความถี่ของการคำนวณดอกเบี้ย (เช่น รายเดือนหรือรายไตรมาส) ฐานะการเงินหรือผลการดำเนินงานและความน่าเชื่อถือทางเครดิตของลูกค้า ปัจจัยเหล่านี้ รวมทั้งระดับของ cap/floor rate ต่างก็มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมของ IR Options เช่นกัน ตัวอย่างเช่น อายุของสินเชื่อที่ยาว cap rate ที่อยู่ในระดับต่ำ ความถี่ ที่สูงขึ้นของการคำนวณดอกเบี้ย และแนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น มักมีผลให้ธนาคาร เรียกเก็บค่าธรรมเนียมของ cap สูงขึ้น เพราะกรณีดังกล่าวเพิ่มความเสี่ยงทางด้านอัตรา ดอกเบี้ย (Interest rate exposure) ให้แก่ธนาคารมากขึ้น ธนาคารจึงจำเป็นต้อง เรียกเก็บค่าตอบแทนที่สูงขึ้น เพื่อชดเชยหรือหาแหล่งป้องกันความเสี่ยงสำหรับคนอีกทอดหนึ่ง

เมื่อครบกำหนดช่วงเวลาของการคำนวณ ซึ่งตามปกติมักใช้เป็นรายไตรมาส (อาจ เป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน ตามแต่ข้อตกลง) ธนาคารผู้ขาย cap/floor ก็ จะนำสถิติอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงมาหาค่าเฉลี่ยในช่วงไตรมาสที่ผ่านมา เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับ cap rate หรือ floor rate ตามข้อตกลง หากสูงกว่าหรือต่ำกว่าตามลำดับ ธนาคารก็จะ จ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกค้าเท่ากับส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยคูณกับจำนวนเงินต้นและจำนวนวัน ตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาสำหรับช่วงไตรมาสนั้น ๆ

Collar

Collar หรือ minimax เป็นบริการทางการเงินที่ธนาคารเสนอบริการแก่ลูกค้า ในลักษณะประกบคู่ cap และ floor เข้าด้วยกันที่เรียกว่า บริการทางการเงินประเภท collar เป็นข้อตกลงระหว่างลูกค้าและธนาคารเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงว่า หากอัตรา ดอกเบี้ยอ้างอิงตามภาวะตลาดที่แท้จริงสูงกว่า ceiling ของ collar ธนาคารก็จะชดใช้ แก่ลูกค้าเท่ากับส่วนต่างระหว่าง ceiling และอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงคูณกับจำนวนเงินต้น

* และจำนวนวันที่ตกลงกันได้ไว้ในสัญญา แต่หากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงตามภาวะตลาดที่แท้จริงต่ำกว่า floor ของ collar ลูกค้ากลับเป็นฝ่ายที่จะต้องชดเชยแก่ธนาคารเท่ากับส่วนต่างระหว่าง floor และอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงคูณกับจำนวนเงินต้น และจำนวนวันที่ตกลงกันได้ไว้ในสัญญา หากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงภาวะตลาดอยู่ระหว่าง ceiling และ floor ของ collar ทั้งลูกค้าและธนาคารที่ขาย collar ต่างก็ไม่มีส่วนได้หรือส่วนเสียแต่อย่างใด โดยสรุป collar เป็นบริการทางการเงินที่ช่วยจำกัดการแปรผันของภาวะดอกเบี้ยของลูกค้าให้อยู่ในระหว่างขอบเขตที่กำหนดล่วงหน้าได้อย่างแน่นอน สิทธิ์หรือความสามารถที่จะจำกัดการแปรผันของภาวะดอกเบี้ยนี้ ก่อประโยชน์ให้แก่ลูกค้าสิน เชื่อประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัว โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่สภาพคล่องในตลาดการเงินผันผวนเป็นอันมาก เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ์หรือความสามารถนั้น ลูกค้าจำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียม (upfront fee) ให้แก่ธนาคารที่เสนอบริการเมื่อเริ่มสัญญา ในทำนองเดียวกับบริการทางการเงินประเภท cap และ floor

Swap option

Swap option คือ การกำหนดระดับสูงสุดหรือต่ำสุดของส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในเงินสองสกุล บริการ swap option นี้จะให้ประโยชน์แก่ผู้ที่ตั้งเงินทุนจากต่างประเทศและผู้ที่มีรายได้จากต่างประเทศดังเช่นรายละเอียดยกต่อไปนี้ เอกชนบางจำพวกนิยมกู้เงินทุนจากต่างประเทศเพื่อนำมาลงทุนหรือใช้จ่ายภายในประเทศแทนที่จะกู้ยืมโดยตรงจากตลาดภายในประเทศ สาเหตุหลักของธุรกรรมประเภทนี้ (swap) คือ อัตราดอกเบี้ยในสกุลเงินตราต่างประเทศมักจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในสกุลเงินบาท อย่างไรก็ตามการจัดการเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำด้วยวิธีนี้ก็ก่อความเสี่ยงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนควบคู่กันไป เพราะค่าของเงินสกุลนั้น ๆ เมื่อเทียบกับเงินบาทในวันชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยในอนาคตอาจผันแปรไปได้เป็นอันมาก จากระดับของอัตราแลกเปลี่ยนในวันนำเงินทุนเข้าประเทศ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาวะการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในตลาดโลกและนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนของทางการ ดังนั้นหากไม่มีการค้าประกันอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง (เช่น outright forward, currency options) การจัดหาเงินทุนหรือเงินกู้ด้วยวิธี swap นี้ก็อาจก่อให้เกิดส่วนขาดทุนอันเนื่องมาจากอัตราแลกเปลี่ยน (exchange loss) ได้ง่าย ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของเงินทุนหรือเงินกู้สูงขึ้นและส่งผลเสียกระทบถึงผลประโยชน์สุทธิของโครงการลงทุน พร้อมทั้งฐานะทางการเงินของเจ้าของกิจการได้

การค้าประกันอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตแทบทุกวิธีจะขึ้นอยู่กับส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยในเงินสองสกุลนั้น เป็นปัจจัยสำคัญ กล่าวคือ ค่าธรรมเนียมในการซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าจะมีค่าเกี่ยวโยงโดยตรงกับส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ตัวอย่างเช่น ตามปกติ

เงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดล่วงหน้าจะมีค่าเป็นเงินบาทแพงกว่าในตลาดทันทีเท่ากับค่าธรรมเนียม (premium) เพราะอัตราดอกเบี้ยในสกุลเงินดอลลาร์ สรอ. มักจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในสกุลเงินบาท หากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยนี้เพิ่มสูงขึ้น ค่าธรรมเนียมก็จะสูงขึ้นตามกัน ด้วยเหตุนี้บริการ swap option จึงสามารถให้ประโยชน์แก่ผู้ที่จัดหาเงินทุนด้วยวิธี swap เงินทุนจากต่างประเทศได้ ทั้งนี้เพราะธุรกิจเอกชนที่จัดหาเงินทุนด้วยวิธี swap มักจะซื้อเงินตราจากต่างประเทศในตลาดล่วงหน้าเพื่อค่าประกันอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคต การที่บริการ swap option ช่วยจำกัดระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย ก็จะเท่ากับช่วยจำกัดค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากค่าธรรมเนียมในการค้าประกันอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า

ในทางปฏิบัติลูกค้าที่ต้องการซื้อ swap option จะต้องระบุถึงจำนวนเงินต้น (โดยปกติวงเงินขั้นต่ำคือ 1 ล้านดอลลาร์ สรอ.) อายุของสัญญา สกุลเงินกู้ และช่วงเวลาหรือความถี่ในการคำนวณดอกเบี้ย หลังจากนั้นจะเป็นการต่อรองเกี่ยวกับระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (Strike price) และค่าธรรมเนียม (upfront fee) หลังจากที่ถูกชำระค่าธรรมเนียมตั้งแต่เริ่มสัญญาแล้ว หากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาของการคิดดอกเบี้ยสูงกว่าระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่ได้ตกลงไว้ ธนาคารที่ขาย swap option ให้แก่ลูกค้าก็จะชดเชยให้แก่ลูกค้าเท่ากับส่วนเกินคูณจำนวนเงินต้นและระยะเวลา (หากไม่สูงกว่าก็ไม่มีฝ่ายใดได้หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด) การชดเชยดังกล่าวจึงเกือบจะเท่ากับเป็นการค้าประกันว่าต้นทุนทั้งสิ้น (เมื่อรวมค่าธรรมเนียมในการค้าประกันอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้าแล้ว) ของการจัดหาเงินบาทผ่านเงินกู้จากต่างประเทศจะไม่สูงเกินระดับใดระดับหนึ่ง ทั้งนี้ลูกค้าไม่จำเป็นต้องไปซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าเพื่อค้าประกันอัตราแลกเปลี่ยนจากแหล่งใด ๆ ก่อนที่จะได้รับค่าชดเชยจากธนาคารผู้ขาย swap option แท้ที่จริงแล้วลูกค้าจะซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าเพื่อปกป้องตนเองหรือไม่นั้น เป็นการตัดสินใจของลูกค้าแต่เพียงฝ่ายเดียว มิได้เกี่ยวข้องหรือเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งของสัญญา swap option

ตามปกติแล้วค่าธรรมเนียมสำหรับบริการ swap option ที่ธนาคารเรียกเก็บจะสูงขึ้นหากอายุของสัญญายาวนานขึ้น และ/หรือ ระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่ได้ตกลงกันไว้ลดลง และ/หรือ ความถี่ที่สูงขึ้นของการคำนวณดอกเบี้ย และ/หรือ อัตราดอกเบี้ยในสกุลเงินที่เกี่ยวข้องมีความผันผวนมาก เพราะในกรณีดังกล่าว ความเสี่ยงทางด้านอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารเข้าไปรับแทนลูกค้าจะมีมากขึ้น ธนาคารจึงจำเป็นต้องคิดค่าตอบแทนที่สูงขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ธนาคารจะเรียกเก็บค่าตอบแทนนี้ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของสัญญา ในทำนองเดียวกับสัญญา cap และ floor เพราะนอกจากธนาคารต้องการผลประโยชน์อย่างค้ำประกันแล้ว ธนาคารยังสามารถนำบางส่วนของรายได้นี้ไปซื้อ options

จากตลาดต่างประเทศในเงื่อนไขที่ใกล้เคียงกับที่ให้แก่ลูกค้า เพื่อคุ้มครองตนเองบ้างจากความเสี่ยงในการผันแปรของอัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณส่วนต่างเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่ได้ตกลงกันไว้ นั้น มักจะต้องเป็นอัตราดอกเบี้ยที่แสดงถึงสภาพคล่องของตลาดเงินอย่างแท้จริง เช่น Citinote สำหรับเงินบาทและ SIBOR หรือ LIBOR สำหรับเงินดอลลาร์ สรอ. วิธีการคิดเฉลี่ยอัตราดอกเบี้ยเพื่อนำไปหาส่วนต่างก็คิดได้หลายแบบ แล้วแต่ความต้องการของลูกค้า เช่น เฉลี่ยรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนหรือ point-to-point ช่วงเวลา (หรือความถี่) ของการคำนวณดอกเบี้ยก็เช่นกัน (แม้ว่าส่วนใหญ่จะใช้รายไตรมาส)

รายละเอียดและตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นทั้งสิ้นแสดงให้เห็นว่า swap option เป็นบริการการเงินที่สามารถให้ประโยชน์แก่ผู้ถือหนี้สินเงินตราต่างประเทศอันเนื่องมาจากธุรกรรม swap ในทางกลับกันผู้ถือทรัพย์สินเงินตราต่างประเทศก็สามารถใช้บริการนี้ให้เป็นประโยชน์ได้เช่นกันโดยขาย swap option ให้แก่ธนาคาร ตัวอย่างของลูกค้าเช่นนี้ได้แก่ผู้ส่งออกหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ถือบัญชีเงินตราต่างประเทศนอกประเทศได้ เมื่อมีข้อตกลงเกี่ยวกับจำนวนเงินต้น สกุลเงิน ระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย ช่วงเวลาการคำนวณดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงแล้ว หากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าระดับสูงสุดที่ได้ตกลงไว้ ผู้ขาย swap option หรือลูกค้าจะต้องชดเชยให้แก่ธนาคารเท่ากับส่วนเกินคูณจำนวนเงินต้นและระยะเวลา (หากไม่สูงกว่าก็ไม่มีฝ่ายใดได้หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด) บริการ swap option ในกรณีนี้ช่วยค่าประกันรายได้บางส่วนให้แก่ลูกค้าหรือผู้ส่งออกในรูปค่าธรรมเนียมซึ่งธนาคารต้องจ่ายให้แก่ลูกค้าเมื่อเริ่มต้นสัญญา สำหรับการตั้งระดับสูงสุดของส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ณ จุดเริ่มต้น ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการดังที่กล่าวข้างต้น

Forward Rate Agreements

Forward Rate Agreement (FRA) เป็นเครื่องมือทางการเงินประเภทหนึ่งที่ธนาคารเสนอให้ลูกค้าเพื่อช่วยบริหารความเสี่ยงทางด้านอัตราดอกเบี้ย (interest rate exposure) ผู้ที่ซื้อ FRA ไว้ที่อัตราดอกเบี้ยระดับใดระดับหนึ่งสำหรับปริมาณเงินต้นจำนวนหนึ่งที่ไม่นำมาแลกเปลี่ยนกัน (notional amount) และอายุเวลาช่วงหนึ่งนับตั้งแต่จุดใดจุดหนึ่งในอนาคต อาจเปรียบเสมือนกับได้ซื้อประกันภัยทางด้านอัตราดอกเบี้ยว่าอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในอนาคตจะไม่สูงไปกว่านั้น เมื่อถึงกำหนดในอนาคตหากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่แท้จริงสูงกว่าระดับนั้น ผู้ที่ซื้อ FRA ก็จะได้รับชดเชยส่วนต่างจากสถาบันการเงินที่ได้ขาย FRA นั้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดสำหรับลูกค้า FRA ในกรณีนี้ได้แก่ ผู้ที่กำลังจะกู้หรือจะลงทุนแต่ก็กลัวว่าอัตราดอกเบี้ยจะเพิ่มขึ้นในอนาคต ในทางตรงข้ามผู้ที่ขาย FRA คือผู้ที่กลัวว่าอัตราดอกเบี้ยจะลดลงในอนาคต หลังจากที่ยขาย FRA ไว้ที่อัตราดอกเบี้ยระดับใดระดับหนึ่ง เมื่อถึงกำหนดในอนาคตหากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่แท้จริงต่ำกว่าระดับนั้น ผู้ที่ขาย FRA ก็จะได้รับชดเชยส่วนต่างจากสถาบันที่ได้ซื้อ FRA นั้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดสำหรับลูกค้า FRA ในกรณีนี้ได้แก่ ผู้ฝากเงินที่คาดว่าจะมีรายได้มาฝากเพิ่มในอนาคต โดยสรุป FRA เป็นบริการทางการเงินที่ให้ประโยชน์มากแก่ผู้ที่คาดว่าจะมีรายได้หรือรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต

อย่างไรก็ตาม การเปรียบเทียบ FRA กับการซื้อประกันภัยทางด้านอัตราดอกเบี้ยยังไม่ถูกต้องในทุกแง่มุม เพราะ FRA ไม่ได้ให้ทางเลือกแก่ลูกค้าหลายทางจนลูกค้ามีแต่ช่องทางที่จะได้ประโยชน์หลังจากที่ได้ตัดสินใจซื้อบริการแล้ว ดังเช่น บริการการเงินประเภท currency options และ interest rate options ลูกค้า FRA จะต้องได้หรือเสียประโยชน์ทางใดทางหนึ่งอย่างแน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในอนาคตว่า เมื่อถึงกำหนดเวลาในอนาคตแล้ว อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่แท้จริงในขณะนั้นจะสูงหรือต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันไว้ในสัญญา FRA กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันไว้ในสัญญา ผู้ซื้อ FRA ก็จะได้รับชดเชยส่วนต่างจากผู้ขายดังที่กล่าวข้างต้น แต่หากอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันไว้ในสัญญา ผู้ซื้อ FRA ก็จะต้องชดเชยส่วนต่างให้แก่ผู้ขายด้วย ตัวอย่างที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นกลไกของ FRA อย่างชัดเจนขึ้น

ลูกค้ารายหนึ่งมี credit line กับสถาบันการเงินแล้ว หรือสามารถหาแหล่งเงินกู้ได้แล้ว แต่ยังไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แน่นอน คาดการณ์ในวันที่ 1 มกราคมว่าคงจะต้องเบิกถอนเงินเชื่อจำนวน 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ. เพื่อใช้ในกิจการของตน

เป็นเวลา 3 เดือน เริ่มจากอีก 6 เดือนข้างหน้า คือเบิกในวันที่ 1 กรกฎาคม ลูกค้ากลัวว่าอัตราดอกเบี้ยในระยะกลางปีจะสูงขึ้น จึงซื้อ FRA เพื่อป้องกันความเสี่ยงไว้แต่เนิ่น โดยตกลงในเงื่อนไข "Six against nine months" ที่อัตราดอกเบี้ยระดับสูงสุดที่ตนพอรับภาระได้ เช่น ร้อยละ 11 สำหรับจำนวนเงินต้นที่จะเบิกถอน (คือ 1,000,000 ดอลลาร์ สรอ.) และใช้อัตรา 3 mo.LIBOR เป็นอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง

เมื่อมีข้อตกลงทางสัญญาเรียบร้อยแล้ว 6 เดือนหลังจากนั้นคือ ในวันที่ 1 กรกฎาคม หากอัตรา 3 mo.LIBOR ณ วันนั้นสูงกว่าร้อยละ 11 เช่น เป็นร้อยละ 13 สถาบันการเงินที่ขาย FRA ก็จะต้องชดเชยลูกค้าเป็นจำนวนเท่ากับ $2\% \times 1,000,000 \times 3/12$ ดอลลาร์ สรอ. แต่การชดเชยนี้มักจะกระทำกันในวันเริ่มต้นของอายุดอกเบี้ยคือ 1 กรกฎาคม มิใช่วันสิ้นสุดหรือ 30 วันยาวนานตามปกติของการชำระดอกเบี้ย ดังนั้นจำนวนข้างต้นจึงต้องถูก discount ลงด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในวันนั้น ๆ (คือร้อยละ 13) จำนวนเงินที่ลูกค้าจะได้รับชดเชยจากสถาบันการเงินในวันที่ 1 กรกฎาคมจึงเป็น $(2\% \times 1,000,000 \times 3/12) / (1 + (13\% \times 3/12))$ ดอลลาร์ สรอ.

ในทางตรงกันข้ามหากอัตรา 3 mo.LIBOR ในวันที่ 1 กรกฎาคมต่ำกว่าร้อยละ 11 เช่น เป็นร้อยละ 10 ผู้ซื้อ FRA ก็ต้องชดเชยสถาบันการเงินที่ขาย FRA ทั้งนี้การคำนวณค่าชดเชยและการ discount ก็กระทำตามวิธีที่กล่าวข้างต้น จำนวนเงินชดเชยที่ลูกค้าต้องชำระในวันที่ 1 กรกฎาคมจึงเท่ากับ $(1\% \times 1,000,000 \times 3/12) / (1 + (10\% \times 3/12))$ ดอลลาร์ สรอ.

การซื้อขาย FRA นี้ปกติกระทำกันโดยมีการวาง margin หรือสินทรัพย์ค้ำประกัน และข้อตกลงในสัญญา FRA เกี่ยวกับจำนวนเงินต้น ราคาและระยะเวลาที่ไม่มีรูปแบบมาตรฐาน เงื่อนไขต่าง ๆ ของ FRA มักจะกำหนดขึ้นให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าเป็นราย ๆ ไป ทั้งนี้เป็นเพราะสัญญา FRA ยังไม่มีการซื้อขายต่อเนื่องในตลาดรอง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ซื้อขาย FRA ก็อาจทำ reverse FRA กับคู่ค้าอีกรายหนึ่งก็ได้ในเงื่อนไขตรงกันข้ามกับ FRA แรก เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงให้แก่ตนเองหรือเพื่อจุดประสงค์คล้ายคลึงกับการซื้อขายในตลาดรอง

ในการเสนอบริการ FRA นี้ ทางฝ่ายสถาบันการเงินไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่า ลูกค้าจะต้องมากู้หรือฝากเงินกับตนในอนาคตจึงมีสิทธิ์ที่จะซื้อหรือขาย FRA กับตนได้ในขณะนี้ และก็ไม่มีกฎบังคับให้ลูกค้าจำเป็นต้องมีหลักฐานมายืนยันเกี่ยวกับเงินต้นที่คาดไว้ในอนาคต หรือว่ามี underlying exposure ในรูปอย่างไร สถาบันการเงินจะวัดความน่าเชื่อถือทางเครดิต

ของลูกค้าด้วยปัจจัยหลายประการในตนเองเดียวกับที่กระทำก่อนให้สินเชื่อตามปกติ ตัวอย่าง เช่น ฐานะการเงินมั่นคงเพียงไร มียอดขายหรือรายได้หรือกำไรสม่ำเสมอหรือไม่ ส่วนทางด้านอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่ใช้ในสัญญา FRA นั้น มักเป็นอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานที่แสดงถึงสภาพคล่องของตลาดอย่างแท้จริง เช่น LIBOR, SIBOR และอัตราจากตราสาร Citinote, Chasenote, IFCT-note สำหรับอายุของสัญญา FRA ส่วนใหญ่จะไม่ยาวเกิน 1 ปี เพราะอายุที่ยาวกว่านั้นก่อปัญหาให้แก่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายที่จะประมาณการความต้องการใช้เงินทุน และแนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยได้ถูกต้องหรือดีพอที่จะคุ้มกับค่าธรรมเนียมที่จะเสียหรือได้จากการซื้อหรือขาย FRA ตามลำดับ

Currency Swaps

Currency swaps เป็นข้อตกลงระหว่างคู่สัญญา 2 ฝ่ายที่จะนำเงินต้นในสกุลเงินที่แตกต่างกันมาแลกเปลี่ยนกัน ณ อัตราแลกเปลี่ยนหนึ่ง ๆ ซึ่งจะ เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในวันทำสัญญาหรืออัตราแลกเปลี่ยนตามที่ตกลงกันระหว่างคู่สัญญาทั้งสอง หลังจากสัญญาครบกำหนดแล้ว ทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องนำเงินต้นที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนกันในวันทำสัญญามาคืนฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างได้รับเงินต้นในสกุลเงินเดิม ณ อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในวันทำสัญญา หรืออัตราแลกเปลี่ยนอื่น ๆ ตามที่ตกลงกัน หากเงินต้นมีการระคอกเบี่ยด้วยนั้น สัญญา currency swaps ก็ จะแลกเปลี่ยนการระคอกเบี่ย เช่นเดียวกับ เงินต้นตลอดอายุสัญญา

Currency swaps อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

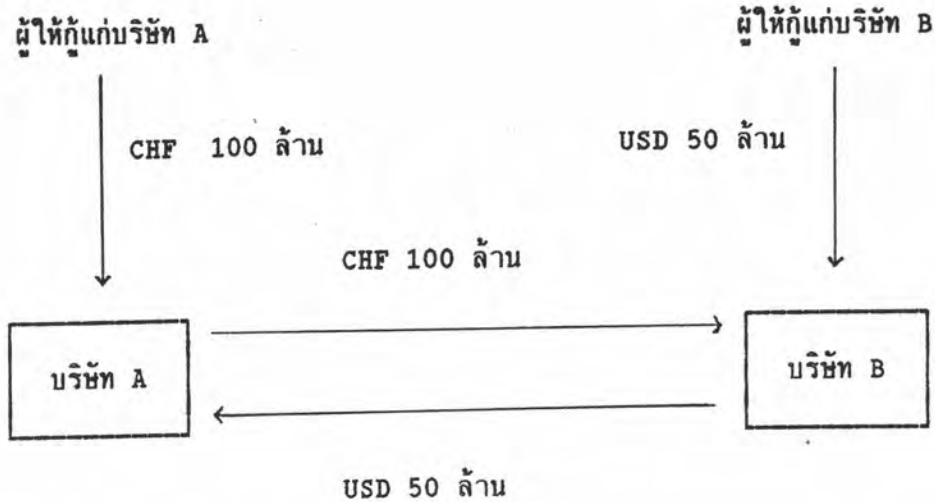
- 1) Fixed-to-floating rate swap
- 2) Fixed-to-fixed rate swap
- 3) Floating-to-floating rate swap

- 1) Fixed-to-floating rate swap

เป็นการทำ currency swap ของเงินต่างประเทศ โดยที่เงินต้นของสกุลหนึ่งมีการระคอกเบี่ยประเภทตายตัว ส่วนเงินต้นของอีกสกุลหนึ่งมีการระคอกเบี่ยประเภทลอยตัว ตัวอย่างเช่น

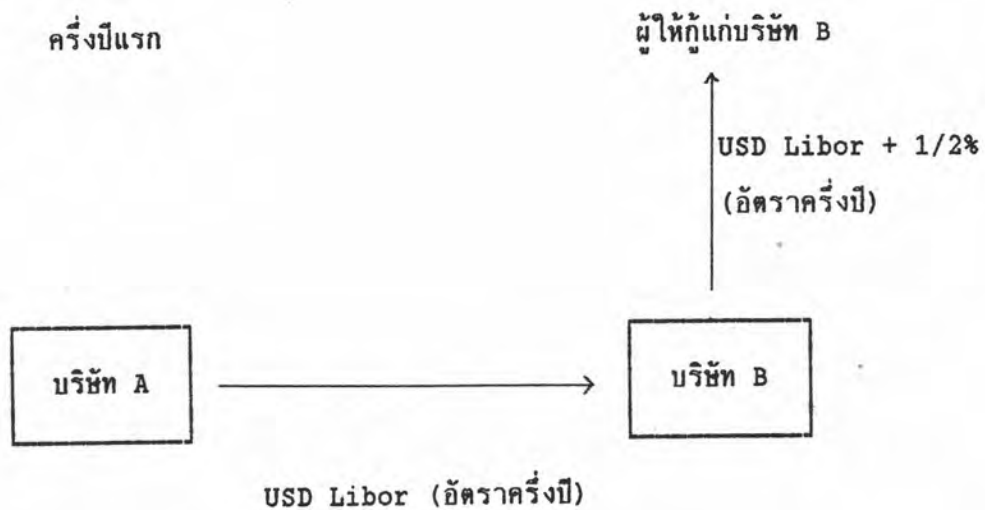
บริษัท A กู้เงินจำนวน CHF 100 ล้าน อายุสัญญา 5 ปี ในอัตราดอกเบี้ยตายตัว ร้อยละ 6 ต่อปี ชำระปีละครั้ง บริษัท B กู้เงินสกุลดอลลาร์ สรอ. ที่มีมูลค่าเทียบเท่ากับ CHF 100 ล้าน หรือเท่ากับ USD 50 ล้าน (ให้ USD 1 = CHF 2.00) อายุสัญญา 5 ปี เช่นกัน ในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว Libor + 1/2% ชำระทุกครึ่งปี

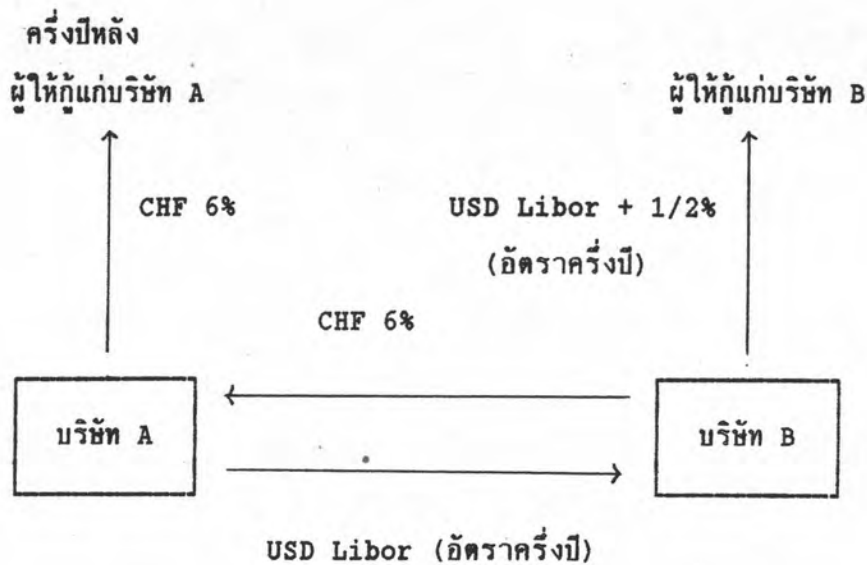
ในขั้นแรก บริษัท A จะแลกเปลี่ยนเงินต้น CHF 100 ล้านกับเงินต้น USD 50 ล้านของบริษัท B

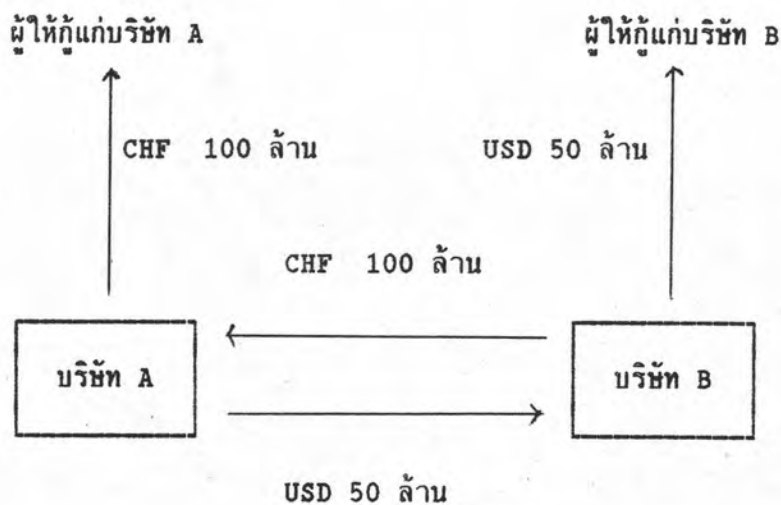
ขั้นที่สอง บริษัท A จะเป็นผู้ชำระดอกเบี้ยของเงินต้น USD 50 ล้านให้แก่บริษัท B ส่วนบริษัท B จะเป็นผู้ชำระดอกเบี้ยของเงินต้น CHF 100 ล้านให้แก่บริษัท A สำหรับการชำระดอกเบี้ยให้แก่กันและกันนี้ แต่ละฝ่ายไม่จำเป็นต้องชำระดอกเบี้ยเท่ากับดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมก่อนการทำ swap กล่าวคือ บริษัท A ไม่จำเป็นต้องชำระดอกเบี้ยเท่ากับ USD Libor + 1/2% ให้บริษัท B และในทางกลับกัน บริษัท B ก็ไม่จำเป็นต้องชำระดอกเบี้ยเท่ากับ CHF 6% ให้บริษัท A ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในกรณีนี้ให้ บริษัท A จ่ายดอกเบี้ยแก่บริษัท B เท่ากับ USD Libor
 สำหรับในกรณีนี้ให้ บริษัท B จ่ายดอกเบี้ยแก่บริษัท A เท่ากับ CHF 6%

ขั้นสุดท้าย ณ วันสิ้นสุดสัญญาบริษัท A และ B จะนำเงินต้นที่ได้รับในขั้นแรกมาคืนแก่กันและกัน เพื่อนำไปชำระคืนแก่ผู้ให้กู้

ต้นทุนของการทำ Currency swap จากตัวอย่างข้างต้น จะมีแต่เพียงต้นทุนจากอัตราดอกเบี้ย แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ถ้ามีสถาบันการเงินเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลาง (brokers หรือ dealers) การทำ currency swap จะต้องมีต้นทุนประเภทอื่น ๆ รวมอยู่ด้วย เช่น ค่าธรรมเนียมนายหน้าและค่าใช้จ่ายในการจัดการอื่น ๆ (front-end fees) และในกรณีที่บริษัททั้งสองกู้เงินโดยใช้วิธีออกตราสารทางการเงินก็จะต้องมีต้นทุนอื่น ๆ มาเกี่ยวข้องอีก (issuance costs)

2) Fixed-to fixed rate swap

Currency swap ประเภทที่ 2 นี้มีข้อแตกต่างจากประเภทแรกเพียงประการเดียว คือ อัตราดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องทุกตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยตายตัว ทั้งดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมเงินมาเพื่อทำ swap และดอกเบี้ยที่ต้องชำระระหว่างสัญญา swap

ตัวอย่างของ currency swap ประเภทนี้ที่เป็นที่รู้จักกันดีและถือว่าเป็นแบบฉบับ คือ การทำ swap ระหว่างธนาคารโลกและ IBM ในสกุลเงิน USD, CHF และ DEM

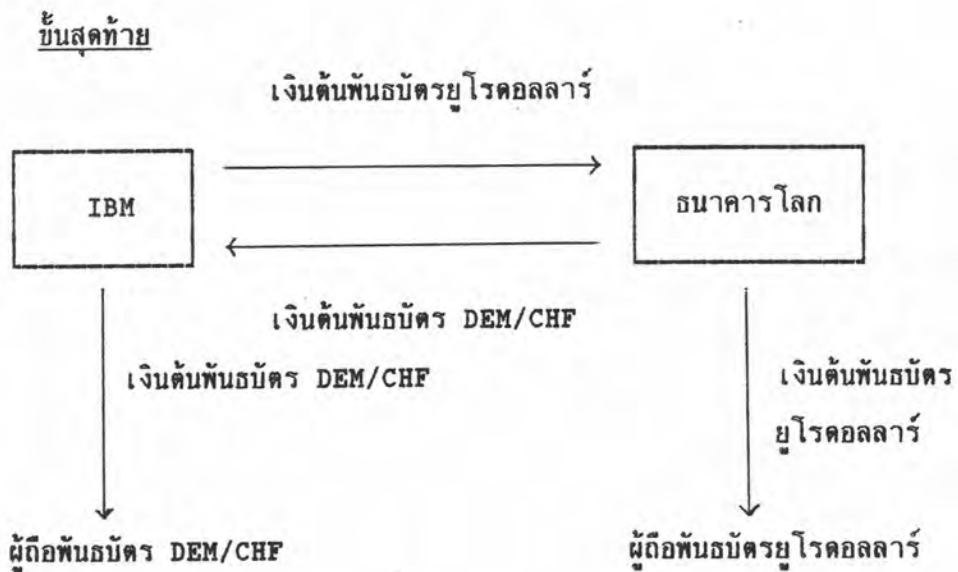
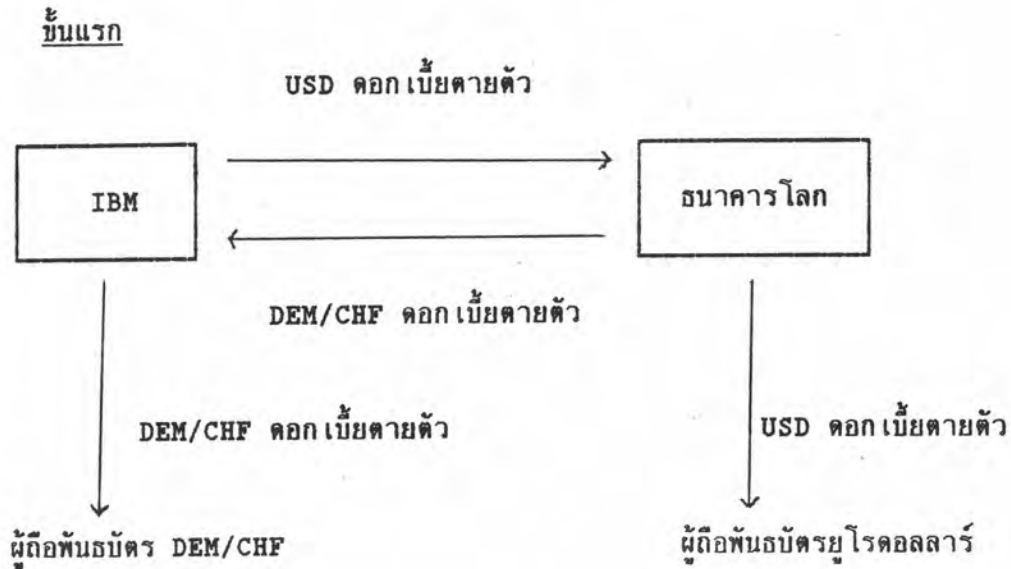
ก่อนหน้าที่ IBM และ ธนาคารโลกจะตกลงทำ currency swap กันนั้น IBM มีความจำเป็นที่จะต้องระดมเงินทุนเป็นจำนวนมากในสกุลเงิน USD แต่ไม่สามารถระดมเงินทุนที่ต้องการได้ทั้งหมดจากตลาด USD เพียงตลาดเดียว ดังนั้น IBM จึงต้องทำการระดมเงินทุนในส่วนที่ยังขาดจากตลาด CHF และ DEM ด้วย และหลังจาก IBM ได้รับเงินกู้ CHF และ DEM แล้วก็ได้นำเงินต้นไปแลกเปลี่ยนเป็น USD เพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนยังสำนักงานใหญ่ อย่างไรก็ตามหนี้สินของ IBM ก็ยังเป็นเงินกู้ในสกุล CHF และ DEM เช่นเดิม

ต่อมาธนาคารโลกมีนโยบายต้องการระดมเงินทุนในเงินตราสกุลที่มีดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งในขณะนั้นได้แก่ CHF, DEM และ JPY แต่ธนาคารโลกก็มีอุปสรรคที่จะระดมเงินในสกุลดังกล่าวเนื่องจากความต้องการเงินทุนดอกเบี้ยตายตัวในตลาดของสกุลเงินเหล่านี้มีสูงมาก ในขณะที่เดียวกันค่าเงิน USD ก็ได้เริ่มสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับ CHF และ DEM ภายหลังจากช่วงที่ IBM ได้กู้เงิน CHF และ DEM มา ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จึงทำให้ธนาคารโลกหันมากู้ตราสกุล USD ก่อนเพื่อนำไปทำ currency swap ต่อภายหลัง

IBM ได้รับเลือกจากธนาคารโลกให้เป็นคู่สัญญา เพราะมีคุณสมบัติตรงกับจุดประสงค์ในการทำ currency swap โดย IBM จะได้รับประโยชน์ทางด้านเงินต้น เนื่องจากค่าเงิน CHF และ DEM ได้อ่อนตัวลงดังกล่าวข้างต้น ส่วนธนาคารโลกก็จะได้รับเงินกู้ในสกุล CHF และ DEM ในอัตราดอกเบี้ยต่ำตามต้องการ

สำหรับกลไกของ fixed-to-fixed rate swap ระหว่าง IBM และธนาคารโลกมีดังนี้คือ ธนาคารโลกออก Eurobonds สกุล USD 2 ชั่วในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 16 เท่ากัน โดยอายุของ Eurobond แต่ละชั่วจะเท่ากับอายุคงเหลือของเงินกู้ CHF และ DEM ของ IBM ตามลำดับ จากนั้น IBM และธนาคารโลกได้ทำสัญญา swap ที่มีข้อตกลงว่า IBM จะเป็นผู้ชำระทั้งดอกเบี้ยและเงินต้นสกุลดอลลาร์สำหรับพันธบัตรยูโรดอลลาร์ที่ออกโดยธนาคาร

โลกข้างต้น ส่วนธนาคารโลกจะเป็นผู้ชำระทั้งดอกเบี้ยและเงินต้นของเงินกู้สกุล CHF และ DEM แทน IBM

มีข้อสังเกตว่า การทำ currency swap ระหว่าง IBM และธนาคารโลกไม่มีขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเงินต้น เพราะเงินต้นสกุล CHF และ DEM ของ IBM ได้ถูกแลกเปลี่ยนเป็นสกุล USD ไปก่อนหน้านี้แล้ว ดังนั้นจึงมีเพียงขั้นตอนของการชำระดอกเบี้ยแทนกันและกัน และขั้นตอนสุดท้ายที่เป็นการชำระคืนเงินต้น

แรงจูงใจที่ดึงดูดให้ทั้ง IBM และธนาคารโลกมาเป็นคู่สัญญาทำ fixed-to-fixed rate swap นั้น สามารถแยกออกได้ดังนี้

ในแง่ของ IBM การทำ currency swap เช่นนี้เท่ากับเป็นการสร้างผลกำไร (exchange gain) ที่เกิดจากการอ่อนตัวลงของค่าเงิน CHF และ DEM เมื่อเทียบกับ USD นับจากวันที่ IBM ได้แลกเปลี่ยนต้นเงินกู้ CHF และ DEM เป็น USD ถึงวันที่ IBM ทำ swap กับธนาคารโลก เนื่องจากมูลค่าของเงินกู้ในสกุลเงิน CHF และ DEM เมื่อเทียบเป็น USD แล้วสูงกว่ามูลค่าของเงินกู้ USD อันเป็นผลจากการทำ swap ดังนั้นจึงนับว่าเป็นการลดหนี้ของ IBM ในสกุล USD ทางอ้อม นอกจากนี้รายได้ส่วนใหญ่ของ IBM อยู่ในสกุล USD ดังนั้นเมื่อ IBM เปลี่ยนหนี้สินให้อยู่ในสกุล USD แล้ว จึงเป็นการลดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง USD กับ CHF และ DEM

สำหรับในแง่ของธนาคารโลกนั้น เมื่อได้รับเงินกู้ USD จากการออกพันธบัตร Eurobonds แล้วก็สามารถนำ USD ไปแลกเปลี่ยนเป็น CHF และ DEM ได้ตามต้องการ รวมทั้งชำระดอกเบี้ยตายตัวในสกุล CHF และ DEM เช่นกัน

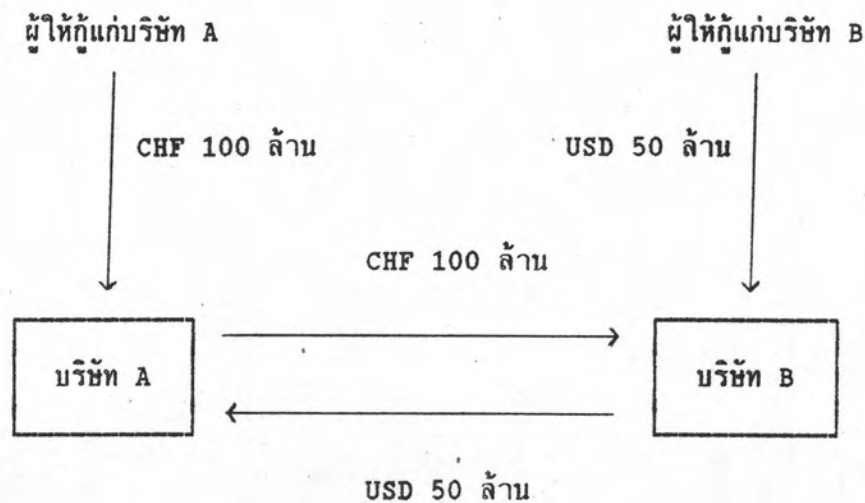
3) Floating-to-floating rate swap

Currency swap ประเภทที่ 3 นี้มีข้อแตกต่างจากประเภทแรกเพียงประการเดียว คือ อัตราดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องทุกตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ทั้งดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมก่อนการทำ currency swap และดอกเบี้ยที่ต้องชำระหลังจากการทำ currency swap

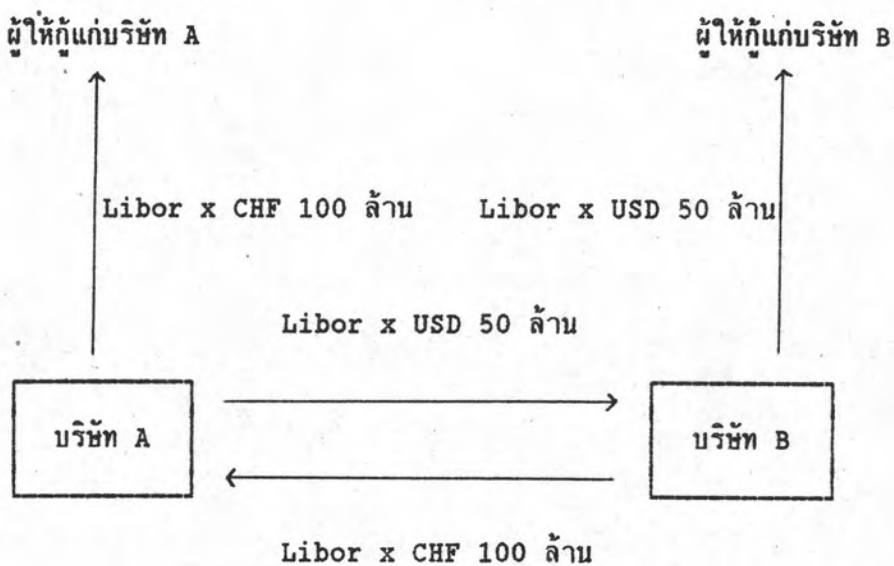
ตามทฤษฎีแล้ว การทำ floating-to-floating rate swap นั้น จะให้ผลลัพธ์เดียวกับการทำสัญญาซื้อ/ขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าที่ยาวไปเรื่อย ๆ จนเท่ากับอายุสัญญาของ swap ประเภทนี้ เนื่องจากต้นทุนรวมของการทำสัญญาซื้อ/ขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าจะเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้บวกค่าธรรมเนียมการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ซึ่งก็คือส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยของเงินตราสกุลที่เกี่ยวข้อง 2 สกุลนั่นเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็จะเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เกิดจากการทำ currency swap ประเภทนี้ อย่างไรก็ตาม การทำ floating-to-floating currency swap ยังมีข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับการทำสัญญาซื้อ/ขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าที่ยาวขึ้น เพราะการทำ swap จะตัดปัญหาเรื่องส่วนต่างระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายเงินตราต่างประเทศ และเรื่องการซื้อ/ขายเงินต้นที่จะเกิดขึ้นในทุกๆระยะที่มีการต่ออายุสัญญา นอกจากนี้การทำ currency swap ประเภทนี้ยังไม่จำเป็นต้องใช้วงเงินที่เป็นเงินตราต่างประเทศจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีอยู่

ตัวอย่างเช่น บริษัท A กู้เงินจำนวน CHF 100 ล้านในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว = Libor และบริษัท B กู้เงินจำนวน USD 50 ล้าน (ให้อัตราแลกเปลี่ยน USD 1=CHF 2) ในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว = Libor เช่นกัน และบริษัท A และบริษัท B เข้าทำสัญญา floating-to-floating rate swap ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เป็นการแลกเปลี่ยนเงินต้น

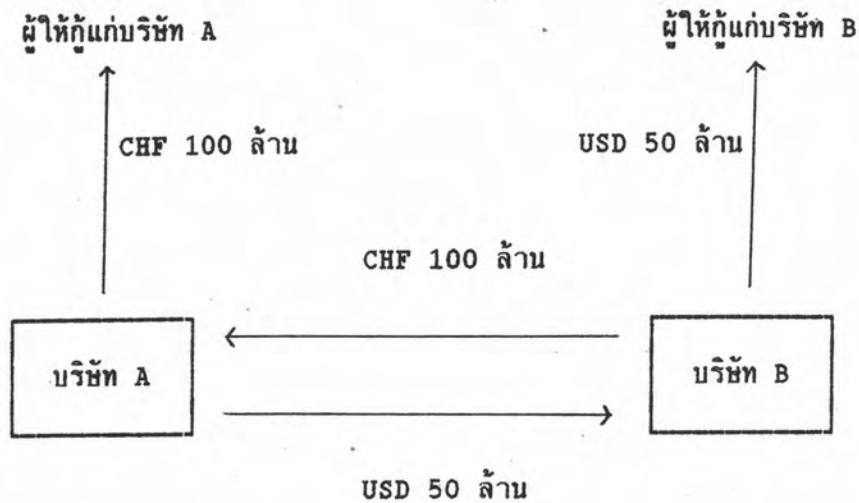

ระยะที่ 2 เป็นการแลกเปลี่ยนดอกเบี้ย

ระยะสุดท้าย เป็นการคืนเงินต้น ๗ วันสิ้นสุดสัญญา

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า บริษัท A ได้เปลี่ยนเงินกู้อัตราดอกเบี้ยลอยตัวในสกุลเงิน CHF เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ยลอยตัวในสกุลเงิน USD ส่วนบริษัท B ในทางกลับกัน ได้เปลี่ยนเงินกู้อัตราดอกเบี้ยลอยตัวในสกุลเงิน USD เป็นเงินกู้อัตราดอกเบี้ยลอยตัวในสกุลเงิน CHF ซึ่งหมายความว่าไม่เพียงแต่คู่สัญญาจะได้รับประโยชน์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว คู่สัญญายังได้ประโยชน์จากข้อได้เปรียบของอีกฝ่ายหนึ่งที่มีอยู่ทั้งในแง่ของสกุลเงินและอัตราดอกเบี้ย

Interest Rate Swaps

เป็นข้อตกลงระหว่าง 2 ฝ่าย ที่จะนำรายจ่ายดอกเบี้ยของการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนกันภายใต้ระยะเวลาและเงื่อนไขที่เป็นที่ยอมรับกันทั้ง 2 ฝ่าย การทำ interest rate swap จะครอบคลุมแต่เพียงจำนวนเงินดอกเบี้ยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ส่วนเงินต้นเป็นแต่เพียง notional principal ที่กำหนดไว้ในจำนวนเท่า ๆ กันเพื่อใช้คำนวณดอกเบี้ยแต่ไม่นำมาแลกเปลี่ยนกัน ณ วันเริ่มต้นหรือวันหมดอายุของสัญญา

โดยทั่วไปแล้วกระบวนการของ interest rate swap มักมีฝ่ายที่สามเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถาบันการเงิน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่สามารถจัดหาคู่ค้าที่เหมาะสมให้กับลูกค้าในขณะนั้นได้ สถาบันการเงินนั้น ๆ ก็จะทำตัวเป็นคู่ค้าเอง และจะเก็บสัญญาเหล่านี้ไว้ใน warehouse ของตนเพื่อรอโอกาสที่อาจจะจับคู่ลูกค้าเหล่านี้เข้ากับลูกค้ารายอื่น ๆ ในอนาคต

Interest rate swaps สามารถจำแนกได้เป็น 2 จำพวกใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) Coupon swap เป็นการทำ interest rate swap ระหว่างอัตราดอกเบี้ยตายตัวและลอยตัว
- 2) Basis swap เป็นการทำ interest rate swap ระหว่างอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่อิงกันดัชนีที่แตกต่างกัน

1) Coupon swap

เป็น interest rate swaps ระหว่างอัตราดอกเบี้ยตายตัวและลอยตัว การทำ interest rate swaps ประเภทนี้เป็นที่นิยมและมีปริมาณมากที่สุดจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะอยู่ในสกุลเงินดอลลาร์ สรอ.

Coupon swap ถือกำเนิดจากหลักการของส่วนต่างของความสามารถเปรียบเทียบหรือ comparative advantage ที่ฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ์หรือฐานะหรือความยอมรับนับถือในตลาดการเงินหนึ่งดีกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง และความสามารถเปรียบเทียบในตลาดนี้สูงกว่าความสามารถเปรียบเทียบในตลาดการเงินหนึ่ง เช่น ในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวกับอัตราดอกเบี้ยลอยตัว กล่าวคือ ฝ่ายแรกนอกจากสามารถกู้ได้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าฝ่ายหลังทั้งในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวและลอยตัวแล้ว (อีกนัยหนึ่งคือมี absolute advantage) ส่วนที่ได้เปรียบกว่ากันในแต่ละตลาดยังไม่

เท่ากันอีกด้วย เช่น บริษัท AAA สามารถกู้ได้ในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวในอัตรา 10 % และในตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวในอัตรา Libor + 1/4% ในขณะที่บริษัท BB สามารถกู้ได้ในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวและลอยตัว ในอัตรา 11.5% และ Libor + 3/4% ตามลำดับ ดังนั้นบริษัท AAA จึงกู้ได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าบริษัท BB ทั้งสองตลาด แต่ส่วนได้เปรียบที่บริษัท AAA มีเหนือกว่าบริษัท BB ในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวนั้นจะมีมากกว่าในตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวถึง 100 จุด (basis point) ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยในแต่ละตลาดได้ (interest rate arbitrage opportunities)

จากตัวอย่างข้างต้น เนื่องจากบริษัท AAA มีความได้เปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ยในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวมากกว่าในตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวอยู่ 100 จุด เมื่อเทียบกับบริษัท BB ทั้งบริษัท AAA และบริษัท BB จึงสามารถลดต้นทุนการกู้ยืมได้ภายหลังจากการทำ interest rate swap ภายได้เงื่อนไขที่ว่า บริษัท AAA ต้องการใช้เงินทุนในตลาดที่ตนมีความได้เปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ยน้อยกว่าความได้เปรียบในอีกตลาดหนึ่ง ในที่นี้คือ เงินทุนในตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ส่วนบริษัท BB ต้องการใช้เงินทุนในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวโดย

บริษัท AAA จะเป็นผู้กู้จากตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวในอัตรา 10%

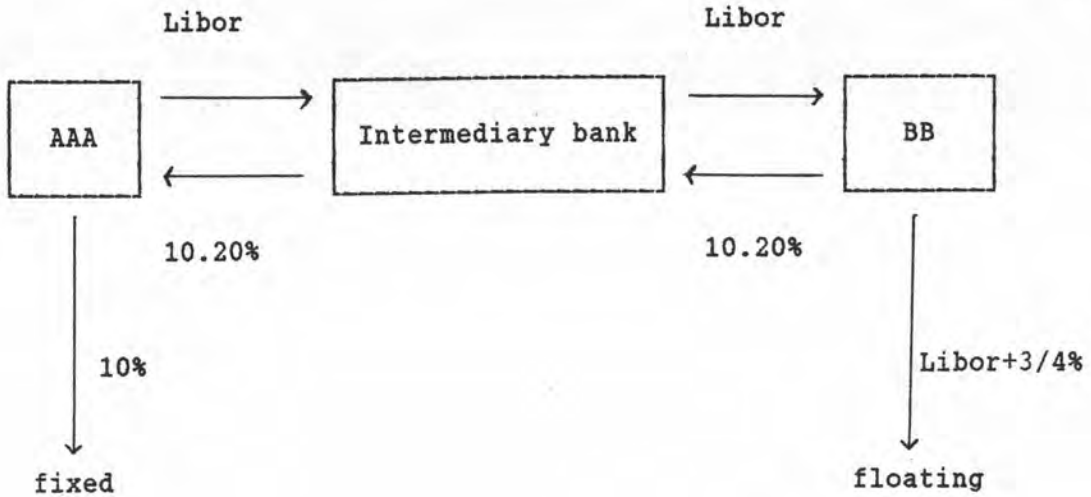
บริษัท BB จะเป็นผู้กู้จากตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวในอัตรา Libor+3/4%

และ บริษัท AAA ทำสัญญากับบริษัท BB ว่าตนจะจ่ายดอกเบี้ยลอยตัวให้ บริษัท BB ในอัตรา Libor ส่วนบริษัท BB จะต้องจ่ายอัตราดอกเบี้ยตายตัวให้บริษัท AAA ในอัตรา 10.20%

ดังนั้น ต้นทุนสุทธิของบริษัท AAA จะเป็น $\text{Libor} + (10.0 - 10.20) = \text{Libor} - 1/5\%$

ต้นทุนสุทธิของบริษัท BB จะเป็น $10.20 + (\text{Libor} + 3/4\% - \text{Libor}) = 10.95\%$

จะเห็นว่าทั้งบริษัท AAA และ BB จะสามารถลดต้นทุนดอกเบี้ยได้ โดยมีข้อสังเกตว่า ต้นทุนดอกเบี้ยที่ทั้งสองบริษัทสามารถประหยัดไปได้รวมกันแล้วจะต้องเท่ากับ comparative advantage หรือส่วนต่างของความได้เปรียบที่บริษัท AAA มีเหนือกว่าบริษัท BB ในต่างตลาดกันซึ่งในที่นี้จะเท่ากับ 100 จุด คำนวณได้จาก $(\text{Libor} - 1/5) - (\text{Libor} + 1/4) + (10.95) - (11.50)$

	บริษัท AAA	บริษัท BB
ดอกเบี้ยจ่าย	(10.0%)	(Libor+3/4%)
ดอกเบี้ยรับจ่าย swap	10.20%	Libor
ดอกเบี้ยจ่ายจาก swap	(Libor)	(10.20%)
ต้นทุนสุทธิ	(Libor-1/5%)	(10.95%)
ต้นทุนของการกู้โดยไม่ใช่ swap	(Libor+1/4%)	(11.50%)
ต้นทุนดอกเบี้ยลดลง =	.45%	.55%

ในกรณีข้างต้นจะสรุปได้ว่า ฝ่ายหนึ่งจะสามารถใช้ประโยชน์จากส่วนต่างของความได้เปรียบก็โดยการกู้จากตลาดที่ตนมีความได้เปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า เมื่อเทียบกับอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ได้รับส่วนแบ่งจากการประหยัดต้นทุนดอกเบี้ยทั้ง 2 ฝ่าย ตามปกติแล้วสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางจะเป็นผู้จัดการจัดสรรผลประโยชน์จากการประหยัดต้นทุนดอกเบี้ย (ตามตัวอย่างข้างต้นคือ 100 จุด) ให้เป็นที่พอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสถาบันการเงินจะได้รับค่าตอบแทนในรูปของค่าธรรมเนียม (upfront fee)

นอกจากนี้ การทำ interest rate swaps อาจเกิดขึ้นจากการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความได้เปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ยในแต่ละตลาด แต่ก็ไม่มีฝ่ายใดมีความได้เปรียบเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ในทั้งสองตลาด และฝ่ายหนึ่ง ๆ นั้นมีความต้องการใช้เงินทุนจากตลาดที่ตนมีความเสียเปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ย เมื่อเทียบกับอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น บริษัท ก สามารถกู้ในตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวได้ถูกกว่าบริษัท ข ในขณะที่บริษัท ข กลับกู้ในตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวได้ถูกกว่าบริษัท ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัท ก ใช้แหล่งเงินทุนที่เป็นอัตราดอกเบี้ยตายตัวเป็นหลัก เนื่องจากรายได้ที่รับจากสินทรัพย์อยู่ในรูปของอัตราดอกเบี้ยตายตัวเช่นกัน ในช่วงนี้อาจมีความต้องการปรับโครงสร้างของสินทรัพย์ให้มีรายได้ในรูปของ

อัตราดอกเบี้ยลอยตัวบ้าง (เช่น มีการคาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้น เป็นเหตุผลหนึ่ง) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาแหล่งเงินทุนประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัวให้สอดคล้องกับสินทรัพย์ แต่บริษัท ก ไม่คุ้นเคยหรือไม่มีความชำนาญในการระดมเงินหรือกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว จึงทำให้ถูกเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าเมื่อเทียบกับบริษัท ข ซึ่งใช้แหล่งเงินกู้ประเภทอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นประจำในขณะเดียวกันบริษัท ข ก็ประสงค์ที่จะมีสินทรัพย์ประเภทอัตราดอกเบี้ยตายตัวบ้าง แต่ก็ขาดความคุ้นเคยหรือเชี่ยวชาญในทางตรงกันข้ามกับบริษัท ก ดังนั้น การทำ interest rate swap ระหว่างบริษัท ก และบริษัท ข จะช่วยให้ทั้ง 2 บริษัท ลดต้นทุนดอกเบี้ยจากการกู้ยืมได้

บริษัท ก สามารถกู้ในอัตราดอกเบี้ยตายตัวได้ 10% และในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว Libor+1/2%
บริษัท ข สามารถกู้ในอัตราดอกเบี้ยตายตัวได้ 10.5% และในอัตราดอกเบี้ยลอยตัว Libor

และบริษัท ก ทำสัญญากับบริษัท ข ว่า ตนจะจ่ายดอกเบี้ยลอยตัวให้บริษัท ข ในอัตรา Libor + 1/4% ส่วนบริษัท ข จะจ่ายดอกเบี้ยตายตัวให้บริษัท ก ในอัตรา 10.25%
ดังนั้น บริษัท ก และบริษัท ข จะทำการกู้จากตลาดที่ตนเองมีความได้เปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ย คือ

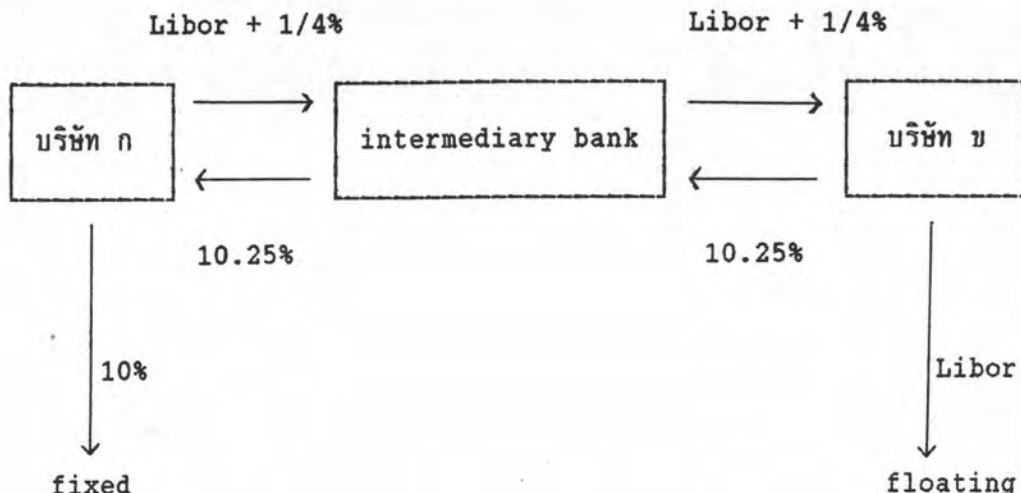
บริษัท ก จะกู้จากตลาดอัตราดอกเบี้ยตายตัวในอัตรา 10%

บริษัท ข จะกู้จากตลาดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวในอัตรา Libor

ต้นทุนสุทธิของบริษัท ก จะเท่ากับ Libor + 1/4 + (10.0-10.25) = Libor

ต้นทุนสุทธิของบริษัท ข จะเท่ากับ 10.25 + (Libor-Libor-1/4) = 10%

ในตัวอย่างนี้ บริษัท ก และบริษัท ข จะประหยัดต้นทุนดอกเบี้ยเป็นจำนวนรวมกันเท่ากับผลรวมของความได้เปรียบทางด้านอัตราดอกเบี้ยที่ทั้งสองบริษัทมีในแต่ละตลาด ในกรณีนี้ คือ (10.0-10.5) + (Libor - Libor - 1/2) เท่ากับ 100 จุด

	บริษัท ก	บริษัท ข
ดอกเบี้ยจ่าย	(10.0%)	(Libor)
ดอกเบี้ยรับจาก swap	10.25%	Libor + 1/4%
ดอกเบี้ยจ่ายจาก swap	(Libor + 1/4%)	(10.25%)
ต้นทุนสุทธิ	(Libor)	(10.0%)
ต้นทุนสุทธิของการกู้โดยไม่ใช่ swap	(Libor + 1/2%)	(10.5%)
ต้นทุนดอกเบี้ยลดลง	.50%	.50%

2) Basis swap

เป็นการนำรายได้หรือรายจ่ายดอกเบี้ยที่เป็นประเภทลอยตัวมาแลกเปลี่ยนกัน โดยเงินต้นจะเป็น notional amount ที่มีจำนวนเท่า ๆ กัน basis swap สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

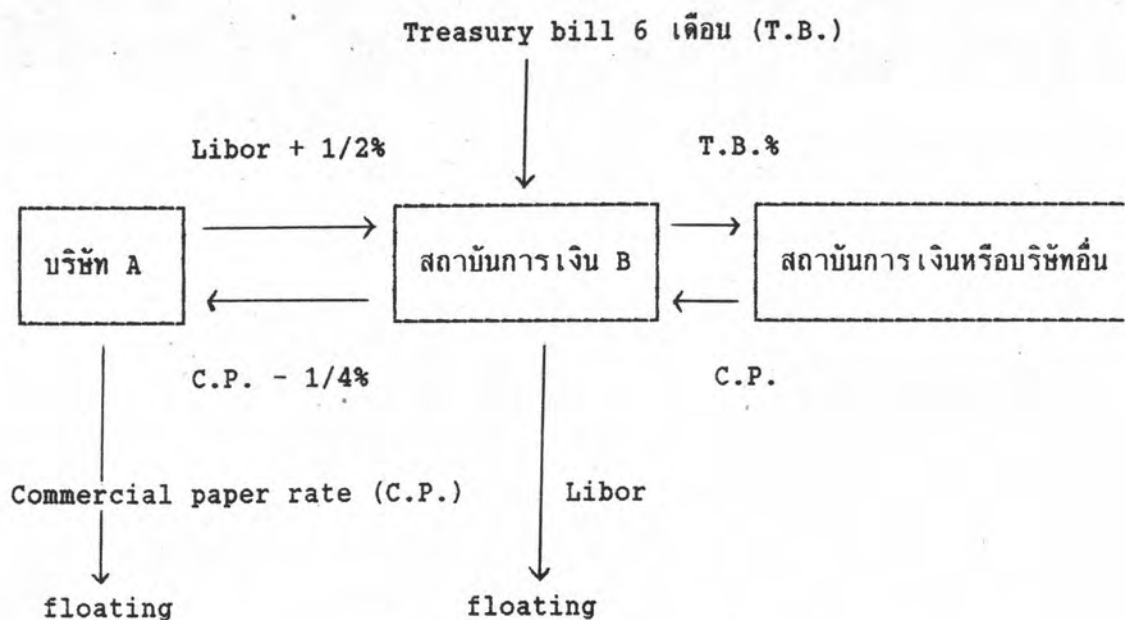
1. การแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ใช้ดัชนีอัตราดอกเบี้ยชนิดเดียวกัน แต่ดัชนีแต่ละตัวมีอายุที่แตกต่างกัน เช่น ฝ่าย A นำอัตราดอกเบี้ย Libor 6 เดือน มาแลกเปลี่ยนกับ Libor 1 เดือนของ ฝ่าย B เป็นต้น basis swap ประเภทนี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่า periodicity swap โดยส่วนใหญ่การทำ basis swap ประเภทนี้มีจุดประสงค์ที่จะใช้แก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้องกันระหว่างอายุของสินทรัพย์และอายุของหนี้สินหรือ maturity mismatch

2. การแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ใช้ดัชนีอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกัน เช่น การแลกเปลี่ยนระหว่าง Libor 6 เดือนกับ treasury bill rates เป็นต้น

การทำ basis swap จะช่วยให้แต่ละฝ่ายมีช่องทางเข้าพึ่งตลาดอัตราดอกเบี้ยที่ลอยตัวที่ตนต้องการแต่ไม่สามารถเข้าถึงได้โดยวิธีการกู้ตามปกติ ความต้องการที่จะเข้าพึ่งตลาดใหม่สำหรับคนนั้นสืบเนื่องมาจากความต้องการที่จะกระจายความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเพราะความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยลอยตัวแต่ละประเภท (basis risk) ตัวอย่างเช่น บริษัท A มีแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากการออก commercial paper แต่ในระยะต่อมา commercial paper rate มีความแปรปรวนมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการลดผลกระทบจากการแปรปรวนของ commercial paper rate บริษัท A อาจจะทำ basis swap กับอัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ใช้ดัชนีประเภทอื่น ๆ เช่น Libor หรือ treasury bill rates เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

จุดประสงค์อีกประการหนึ่งของการทำ basis swap ได้แก่ การลดความเสี่ยงจาก interest rate swap ที่ได้กระทำไปก่อนหน้านี้แล้ว ส่วนใหญ่สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นกับสถาบันการเงินซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางให้กับลูกค้าแต่ละราย สถาบันการเงินเหล่านี้อาจมีภาระจ่ายดอกเบี้ยลอยตัวที่ใช้ดัชนีประเภทหนึ่งแต่ได้รับดอกเบี้ยลอยตัวที่เป็นดัชนีอีกประเภทหนึ่ง ดังนั้นเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงประเภท basis risk สถาบันการเงินจะทำ basis swap กับอัตราดอกเบี้ยลอยตัวประเภทใดประเภทหนึ่งเพื่อให้ทั้งดอกเบี้ยลอยตัวที่รับและจ่ายเป็นประเภทเดียวกัน

จากจุดประสงค์ 2 ประการข้างต้นจะสามารถนำมารวมกันดังตัวอย่างเช่น บริษัท A ทำ basis swap กับสถาบันการเงิน B โดยสถาบันการเงิน B กู้ในอัตรา Libor 6 เดือน ส่วนบริษัท A กู้ในอัตราดอกเบี้ยลอยตัวโดยการออก commercial paper หลังจากนั้นทั้งสองฝ่ายก็นำอัตราดอกเบี้ยทั้งสองมาแลกเปลี่ยนกัน เป็นผลให้สถาบันการเงิน B ซึ่งแต่เดิมมีรายได้ส่วนหนึ่งอยู่ในรูปของอัตราดอกเบี้ยลอยตัวประเภท treasury bill 6 เดือนกลับมีรายจ่ายสุทธิที่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย commercial paper rate ฉะนั้นเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากการทำ basis swap กับบริษัท A ข้างต้น สถาบันการเงิน B ก็จะทำ basis swap จาก treasury bill 6 เดือน เป็น commercial paper rate กับสถาบันการเงินหรือบริษัทอื่นที่สามารถทำได้ในขณะนั้น

ในกรณีบริษัท A จะมีต้นทุนสุทธิ เท่ากับ $\text{Libor} + 3/4\%$
 สำหรับสถาบันการเงิน B จะมีต้นทุนสุทธิ เท่ากับ $\text{C.P.} - 3/4\%$
 แต่หลังจากการทำ basis swap ครั้งที่ 2 สถาบันการเงิน B จะได้ผลกำไร เท่ากับ $3/4\%$
 และปราศจากความเสี่ยงในแง่ basis risk

การแบ่งกลุ่มของผู้มีส่วนร่วมในตลาด interest rate swaps ตามมูลเหตุจูงใจ
 ขึ้นพื้นฐาน อาจจะแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. End-users ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทำ interest rate swaps เพื่อต้องการ
 เปลี่ยนแปลงความเสี่ยงทางด้านดอกเบี้ยของตนให้เหมาะสมด้วยเหตุผลทางธุรกิจและ/หรือ
 การบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน

2. ตัวกลาง (dealers และ brokers) เข้ามาในตลาด interest rate
 swaps เพื่อหารายได้จากค่าธรรมเนียมและหาโอกาสให้บริการทางการเงินอื่น ๆ แก่ลูกค้า
 เหล่านั้น

Floating Rate Notes

FRN เป็นตราสารการเงินแบบผู้ถือที่สามารถโอน เปลี่ยนมือกันได้โดยอิสระ โดยทั่วไปตราสารดังกล่าวจะมีอายุตั้งแต่ปานกลางขึ้นไปจนถึงยาวแบบไม่มีกำหนด ดอกเบี้ยที่ผู้ถือ FRN ได้รับในแต่ละช่วงเวลาการจ่ายดอกเบี้ยจะเปลี่ยนแปลงไปตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงในตลาดการเงินตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญา อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่ใช้กันมักเป็นอัตราดอกเบี้ยที่แสดงถึงสภาพคล่องของตลาดการเงินอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างธนาคารในตลาดลอนดอน (LIBOR) สำหรับ FRN ในตลาดระหว่างประเทศ และอัตราดอกเบี้ยของตราสาร Citinote สำหรับ FRN ในตลาดภายในประเทศ ตราสาร FRN ระบุภาระหนี้ของลูกหนี้ต่อผู้ถือตราสารเป็นผลรวมระหว่าง spread และอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง ตัวอย่างเช่น $0.125\% + 3 \text{ mo. LIBOR}$ นอกจากนี้ FRN มักมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดที่ลูกหนี้จะต้องจ่าย เพื่อช่วยกำกับผลตอบแทนขั้นต่ำให้แก่ผู้ลงทุนซึ่งคงเกรงว่าอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงอาจลดลงมากได้หลังจากที่ได้ลงทุนซื้อ FRN แล้ว

ขั้นตอนของการออกตราสาร FRN ในตลาดแรกมีดังนี้ เมื่อบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็น Lead manager (LM) ได้รับคำขอจากผู้กู้ก็จะจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับผู้กู้ ทดสอบความเห็นจากผู้กำกับจำหน่ายและผู้แทนจำหน่ายเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ของ FRN ซึ่งรวมถึงอายุอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง spread และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ จากนั้น LM ก็จะแจ้งให้ผู้กูทราบเพื่อตรวจสอบและตกลงในเงื่อนไข หลังจากได้มีข้อตกลงกันแล้ว LM ก็จะจัดสรรตราสารให้แก่กลุ่มผู้แทนจำหน่ายและผู้กำกับจำหน่าย เพื่อขายแก่ผู้ลงทุนต่อไป อนึ่งหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ LM คือการขอขึ้นทะเบียนรายชื่อของผู้กู้ในตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง การนำชื่อของผู้กู้เข้าลงทะเบียนนี้แม้จะมีขั้นตอนและรายละเอียดเป็นอันมาก แต่ก็เป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการลงทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะทำให้ชื่อเสียงของผู้กู้เป็นที่รู้จักกันในตลาดและการซื้อขาย FRN นั้น ๆ ในตลาดรองเป็นไปได้อย่างรวดเร็วหลังจากที่มีการออกตราสารแล้ว อีกนัยหนึ่ง การลงทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ FRN สภาพคล่องนี้เป็นลักษณะเด่นของ FRN ประการหนึ่งซึ่งสิ้นเชิงระยะยาวประเภทอื่นมีน้อยกว่ามาก กล่าวคือ แม้ FRN ส่วนใหญ่จะมีอายุยาวแต่ผู้ลงทุนหรือผู้ถือตราสารสามารถนำมาขายในตลาดรองได้เสมอ เมื่อต้องการสภาพคล่อง นอกจากนั้นราคาของ FRN ในตลาดรองก็มักมีเสถียรภาพมากกว่าหลักทรัพย์ประเภทอัตราดอกเบี้ยตายตัวอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะตามเงื่อนไขหลักของ FRN จะต้องมีการปรับอัตราดอกเบี้ยตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงอยู่เสมอ (เช่นปีละ 2-4 ครั้ง) ทำให้ราคาของตราสาร FRN ไม่เปลี่ยนแปลงมากดังเช่นราคาของพันธบัตรประเภทอัตราดอกเบี้ยตายตัว

สำหรับการจ่ายดอกเบี้ยหรือชำระคืนเงินต้น ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของตัวแทนจำหน่าย นอกเหนือจากกลไกปกติของ FRN ที่กล่าวแล้วข้างต้น ในบางกรณี FRN ก็มีทางเลือกอีกบางประการ เป็นเงื่อนไขควบคู่ไปด้วย เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้แก่ผู้กู้หรือผู้ลงทุน ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

- Call option คือข้อกำหนดที่ให้สิทธิแก่ผู้กู้ในการไถ่ถอนตราสารก่อนกำหนดได้ โดยไม่ต้องเสียค่าปรับ ผู้กู้อาจต้องการใช้สิทธินี้เมื่อมีฐานะการเงินดีขึ้น หรือสภาพคล่องของตลาดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ผ่อนคลายนั่นจนผู้กู้สามารถออกตราสารใหม่ได้ในเงื่อนไขที่ดีกว่าเดิม

- Put option คือข้อกำหนดที่ให้สิทธิแก่ผู้ลงทุนที่จะขายคืนตราสารก่อนครบกำหนดได้โดยไม่ต้องเสียค่าปรับ ซึ่งจะให้ประโยชน์ทั้งผู้ลงทุนและผู้กู้ กล่าวคือในแง่ของผู้ลงทุนสิทธินี้ก็จะเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ตราสารในแง่ของผู้กู้ สิทธินี้ก็จะช่วยจูงใจผู้ลงทุนและทำให้ผู้กู้สามารถออกตราสารที่มีอายุยาวมากตามต้องการได้

- Sinking fund เป็นเงินทุนที่ผู้กู้ใช้ไถ่ถอน FRN บางส่วนในราคา par ก่อนที่ FRN จะหมดอายุ

- Purchase fund เป็นเงินทุนที่ผู้กู้ใช้ซื้อ FRN บางส่วนคืนจากตลาดรองเพื่อเป็นการสนับสนุนราคาของตราสาร เมื่อราคาของตราสารในตลาดรองตกต่ำมาก

- Conversion option คือสิทธิในการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจากลอยตัวเป็นตายตัว สิทธินี้ให้ประโยชน์แก่ผู้ลงทุนในตราสาร เพราะเมื่ออัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มลดต่ำลง ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยนี้ก็จะช่วยประกันรายได้ขั้นต่ำให้แก่ผู้ลงทุน แต่ผู้ลงทุนมักถูกจำกัดให้ใช้สิทธินี้ได้เฉพาะภายใน 3-5 ปีแรกตั้งแต่การออกตราสาร ในบางกรณี FRN มีข้อกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจากลอยตัวเป็นตายตัวทันทีเมื่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดต่ำกว่าอัตราที่กำหนดใน FRN โดยที่ไม่ต้องรอให้ผู้ถือตราสารเรียกใช้สิทธิ

- การออก FRN แบบทวีคูณ หมายถึงข้อตกลงระหว่างผู้กู้ และสถาบันการเงิน ที่บริหารการออกตราสารหรือผู้ลงทุนว่า ภายในระยะเวลาที่กำหนดหลังจากการออกตราสารครั้งแรกผู้กู้จะมีสิทธิออกตราสาร ได้อีกรอบหนึ่งเป็นจำนวนที่ไม่สูงกว่าที่กำหนด สิทธิเช่นนี้ช่วย

ประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้กู้ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดเตรียม เอกสารและการโฆษณาตลาด
นอกจากนั้น อาจจะมีสิทธิ์ในแก่ผู้ลงทุนในการออกตราสารรอบแรกควบคู่กันไปด้วยที่จะสามารถซื้อ
FRN ที่จะออกในรอบต่อ ๆ ไปโดยผู้กู้รายเดิมได้ในราคาพิเศษ

Note Issuance Facilities

NIF เป็นข้อตกลงทางการเงินประเภทหนึ่งที่สถาบันการเงินเสนอแก่ลูกค้าที่ต้องการเงินทุนระยะปานกลาง โดยลูกค้าออกตราสารการเงินระยะสั้นในนามของตน ส่วนใหญ่จะมีอายุตั้งแต่ 7 วันจนถึง 1 ปี และเมื่อตราสารหมดอายุอาจออกตราสารใหม่ มาทดแทนตราสารเก่าอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะหมดอายุของสัญญา NIF เป็นข้อผูกพันทางกฎหมายระยะปานกลาง ซึ่งโดยทั่วไปจะมีอายุสัญญาระหว่าง 5-7 ปี ในกรณีที่ลูกค้าไม่สามารถขายตราสารได้หมด สถาบันการเงินผู้ค้าประกันการจำหน่าย (underwriter) จะต้องซื้อตราสารการเงินส่วนที่เหลือเสมือนกันว่าเป็นการให้เครดิตสำรองแก่ลูกค้า โดยทั่วไปลูกค้าที่ใช้บริการ NIF มักเป็นสถาบันหรือบริษัทขนาดใหญ่ ลูกค้าดังกล่าวออกตราสารที่มีมูลค่าตัวตั้งแต่ USD 500,000 ขึ้นไปที่เรียกว่า Euronotes ส่วนลูกค้าที่เป็นธนาคารพาณิชย์นั้นจะออกตั๋วเงินที่เป็นตราสารระยะสั้นประเภท CD

ก. ข้อกำหนดและองค์ประกอบที่จำเป็นในการออกตราสาร

1. เงื่อนไขในการประกันการจำหน่ายตราสาร
  2. มีการระบุตัวแทนในการออกตราสารและจ่ายเงินตามตราสาร (issuing and paying agent) รวมทั้งผู้จัดการโอนซื้อขายตราสาร (clearing agent)
  3. กำหนดการดำเนินงานของตัวแทนจำหน่ายและ tender panel
  4. รายละเอียด โดยย่อของตราสารสำหรับผู้ที่ต้องการซื้อตราสาร
  5. รายละเอียดบางประการของข้อตกลงในสัญญาจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสถานการณ์ของผู้กู้แต่ละราย อย่างไรก็ตาม สัญญาโดยทั่วไปจะมีข้อตกลงที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกันและจะคล้ายคลึงกับสัญญาของ syndicated loan ที่ให้ความคุ้มครองต่อผู้ค้าประกันการจำหน่าย
- ใน 2 ลักษณะ ดังนี้คือ
- เกี่ยวกับผู้กู้ เช่น ผู้กู้จะต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ หรือห้ามนำเงินที่กู้ยืมได้ไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุไว้ล่วงหน้า เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ค้าประกันการจำหน่ายอาจจะยกเลิกสัญญากับผู้กู้ได้ ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ว่า ความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น มีการเปลี่ยนแปลงกิจการ รูปแบบของการดำเนินงาน สินทรัพย์หรือการถือหุ้น

- เกี่ยวกับสถานการณ์ภายนอก กล่าวคือ ถ้าสภาวะตลาดเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ต้นทุนการค้ำประกันการจำหน่ายสูงขึ้น เช่น มีการเปลี่ยนวิธีการอ้างอิงในแต่ละสกุลเงิน วิธีคำนวณ benchmark ตลอดจนผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน ผู้ค้ำประกันการจำหน่ายสามารถผลักราคาระดับต้นทุนที่สูงขึ้นไปให้กับผู้กู้ได้ เป็นต้น

ข. ผู้ลงทุน ประกอบด้วย

- สถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น บริษัทประกันภัย กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มักมีการลงทุนในตราสารประเภทนี้ค่อนข้างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องกัน เนื่องจากมีแหล่งเงินทุนระยะยาว
- องค์กรธุรกิจ
- ธนาคารพาณิชย์และบุคคลทั่วไป

ค. วิธีการออกตราสารการเงิน สามารถแยกได้เป็น 3 วิธีดังนี้

1. การใช้ Sole placing agent (SPA) ทำหน้าที่จำหน่ายตราสารการเงินซึ่งจะเป็นการแบ่งแยกหน้าที่การจำหน่ายตราสารออกจากการค้ำประกันการจำหน่ายอย่างชัดเจน ในกรณีนี้ SPA จะทำหน้าที่จำหน่ายตราสารแต่เพียงผู้เดียว ส่วนผู้ค้ำประกันการจำหน่ายจะรับซื้อตราสารตามสัดส่วนที่ได้ตกลงไว้ในสัญญาเมื่อ SPA ไม่สามารถจำหน่ายตราสารได้หมด

ตามปกติ SPA จะมีเวลา 3 วันที่จะหาผู้ลงทุน ภายหลังจากที่ผู้กู้แจ้งให้แก่ SPA และธนาคารพาณิชย์ที่ทำหน้าที่ค้ำประกันการจำหน่ายทราบ SPA สามารถเสนอขายตราสารได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยสูงสุด (cap rate) ซึ่ง SPA จะได้กำไรจากส่วนต่างถ้าสามารถขายตราสารได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า cap rate แต่ถ้าไม่สามารถขายได้หมด ธนาคารพาณิชย์ที่ค้ำประกันการจำหน่ายจะต้องรับซื้อหมดในอัตรา cap rate และอาจจะขายต่อไปอีกได้ในภายหลัง

NIF ที่ใช้เทคนิคนี้ในการออกตราสารจะมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า RUF (Revolving underwriting facility) ซึ่งเป็นบริการทางการเงินที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1982

อย่างไรก็ดี การใช้ SPA จะสร้างความไม่แน่นอนต่อธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากไม่สามารถหากำไรจากการจำหน่ายตราสารได้ถ้าไม่ได้รับการจัดสรร ดังนั้นจึงมี

การพัฒนา tender panel (TP) ขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นสมาชิกใน TP เสนอข้อตราสารในอัตราดอกเบี้ยที่ตนต้องการ โดยผู้เสนอข้ออัตราดอกเบี้ยต่ำสุดจะได้รับการจัดสรรก่อน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้กู้เช่นกัน

2. Tender panel (TP) วิธีการนี้เริ่มใช้ในปี ค.ศ. 1982 โดยกลุ่มธนาคารพาณิชย์ในทวีปออสเตรเลียที่ชานาญทางด้านการจำหน่ายตราสาร (ไม่ใช่ธนาคารที่ค้าประกันการจำหน่าย) ได้รวมกลุ่มจัดตั้ง TP สมาชิก TP จะเสนอข้อตราสารจากผู้กู้โดยวิธีประมูลอย่างไรก็ตามสมาชิก TP อาจสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ประมูลก็ได้ ผู้ที่เสนอข้อในอัตราผลตอบแทนต่ำสุดจะได้รับการจัดสรรก่อน ในกรณีที่ยังมีตราสารเหลืออยู่หลังจากการประมูลแล้ว ธนาคารที่ค้าประกันการจำหน่ายจะเป็นผู้รับซื้อตามส่วน สำหรับต้นทุนของผู้ออกตราสารจะขึ้นอยู่กับราคาประมูล แต่มักจะต่ำกว่า Maximum offering margin

การใช้ TP ในประเทศออสเตรเลียดังกล่าวข้างต้นมีการออกตั๋ว long-term Euronote จ่ายดอกเบี้ยทุก 3 เดือน หรือ 6 เดือน ผู้ลงทุนสามารถขายตัวคืนแก่ธนาคารที่ค้าประกันการจำหน่ายได้และตัวเงินที่รับซื้อจะมาถูกนำมาเสนอขายใน panel ต่อไป

3. Continuous tender panel (CTP) เป็นการนำวิธีของ SPA และ TP มารวมกันเพื่อที่แก้ไขจุดอ่อนของทั้ง 2 วิธีและเสริมข้อดีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น CTP manager หรือผู้จัดการจำหน่ายจะมีระยะเวลาจำหน่ายประมาณ 6-7 วัน และในระหว่างนั้น TP รวมทั้งผู้ค้าประกันการจำหน่ายและผู้ลงทุนอื่น ๆ จะเข้ามาซื้อตราสารในอัตรา SOY (striking offering yield) ซึ่งปกติจะต่ำกว่า cap rate ที่ถูกกำหนดโดย CTP manager และผู้ลงทุนทั่วไปอัตรา SOY นี้จะสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามภาวะตลาด ในช่วงระยะเวลาที่เสนอขาย สมาชิก CTP ที่เป็นผู้ค้าประกันการจำหน่ายจะส่งจองได้ไม่เกินจำนวนที่ได้ทำการค้าประกันไว้ และจะได้รับการจัดสรรตราสารในจำนวนที่เท่ากับส่วนต่างระหว่างจำนวนที่ได้ทำการค้าประกันการจำหน่ายกับจำนวนที่จองไว้ และเมื่อสิ้นระยะเวลาดังกล่าว หากยังจำหน่ายตราสารได้ไม่หมด ผู้ค้าประกันการจำหน่ายจะต้องรับซื้อตามส่วนที่กำหนดในอัตรา cap rate ทั้งนี้สมาชิก CTP อาจจะสงวนสิทธิ์ในการเสนอซื้อตราสารก็ได้

หากพิจารณาตามลักษณะของการซื้อขาย และข้อตกลงตามสัญญาแล้วอาจแยก currency option ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ Over-the-counter option (OTC) และ exchange traded options (ET) ทางด้าน OTC options คือ สัญญา option ที่ผู้ขายตกลงกับผู้ซื้อเป็นกรณี ๆ ไป ดังนั้นจึงไม่มีเงื่อนไขมาตรฐานเกี่ยวกับจำนวนหรืออัตราที่กำหนดไว้ก่อนหน้า หรือค่าธรรมเนียม หรืออายุของสัญญา เงื่อนไขส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ซื้อเป็นหลัก ส่วน ET options เป็นสัญญา option ที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถนำไปซื้อขายต่อได้ในตลาดระหว่างประเทศ เช่น Philadelphia Stock Exchange, European Options Exchange, Chicago Mercantile Exchange, Montreal Stock Exchange เนื่องจากตลาดเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตลาดรองที่ช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ ET options ดังนั้น สัญญาที่ซื้อขายกันในตลาดเหล่านี้จึงมีมาตรฐานที่แน่นอนเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น จำนวนเงินต่อหนึ่งสัญญาเป็นจำนวนตายตัว วันครบกำหนดอายุสัญญาจะต้องเป็นวันพุธครั้งที่ 3 ของเดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคมของแต่ละปี ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายกำหนดราคาและ settlement ภายในตลาดรองของ ET options เหล่านี้

ตามที่กล่าวถึงในตัวอย่างข้างต้น ค่าธรรมเนียมของ Currency options ซึ่งโดยทั่วไปอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 1-5 ของอัตราแลกเปลี่ยนที่ตกลงกันในสัญญา จะสูงกว่าค่าธรรมเนียมในสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตามปกติ เนื่องจากสิทธิ์ที่เพิ่มมากขึ้น มูลค่าของสถาบันการเงินจึงเล็งเลใจที่จะใช้บริการประเภทนี้ ดังนั้นสถาบันการเงินจึงได้พัฒนาเครื่องมือทางการเงินนี้ต่อไป โดยผนวกบริการ call และ put ของ currency options เข้าด้วยกัน เรียกว่า collar หรือ range forward สถาบันการเงินให้บริการประเภท collar นี้ ก็เพื่อจุดประสงค์หลายประการ เช่น ความเสี่ยงสุทธิที่เกิดขึ้นกับสถาบันการเงินลดน้อยลงหรืออยู่ในระดับที่สมดุลมากขึ้น และก็ยังช่วยลูกค้าในการจำกัดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการผันแปรของอัตราแลกเปลี่ยนได้บ้างในขณะที่ไม่จำเป็นต้องเรียกเก็บค่า premium ที่สูงอีกต่อไป

ภาคผนวก ค

การเปรียบเทียบการโอนเงินทางโทรพิมพ์ และการโอนเงินทางสวิตช์

การเปรียบเทียบการโอนเงินทางโทรพิมพ์ และการโอนเงินทางสวิตช์

การโอนเงินทางโทรพิมพ์ (TELEX) หรือในภาษาการธนาคารเรียกว่า TELEGRAPHIC TRANSFER มีข้อแตกต่างจากการโอนเงินทางสวิตช์ (S.W.I.F.T. หรือ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ดังต่อไปนี้

1. ด้าน FORMAT แบบข้อมูลที่ปรากฏในโทรพิมพ์ จะเป็นในรูป FREE FORMAT กล่าวคือข้อมูลที่ปรากฏจะเป็นในรูปของการบรรยาย ส่วนข้อมูลที่ปรากฏในรูปของสวิตช์นั้นจะเป็น FORMAT ของมันโดยเฉพาะ และมีหมายเลขประจำของประเภท MESSAGE ว่า MESSAGE ฉบับนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร อาทิเช่น ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการโอนเงินของลูกค้า หมายเลขประจำของประเภท MESSAGE ก็คือ MT 100 CUSTOMER TRANSFER (MT ย่อมาจาก MESSAGE TYPE) ถ้าเกี่ยวกับเงินโอนของธนาคาร ซึ่งแบ่งออกเป็น

MT 200 -BANK TRANSFER FOR ITS OWN ACCOUNT

MT 202 -BANK TRANSFER IN FAVOUR OF A THIRD BANK

ดังนั้นการโอนเงินทางสวิตช์ จะต้องใช้ Message Type ให้ถูกต้อง ส่วนการโอนเงินทางโทรพิมพ์นั้นจะใช้คำบรรยายในโทรพิมพ์ ว่าจ่ายเงินให้กับใครอยู่ที่ไหน จำนวนเงินเท่าไร ผู้รับเงินมีบัญชีฝากอยู่กับธนาคารใด และส่วนที่จะขาดไม่ได้ก็คือคำบรรยายในส่วนที่ว่าเราอนุญาตให้ท่านหักบัญชีของเราได้ ในระบบสวิตช์ ก็เช่นเดียวกันจะต้องมีข้อมูลต่าง ๆ เหมือนกับในโทรพิมพ์ ต่างกันแต่ว่าข้อมูลดังกล่าวจะต้องใส่ให้ถูกแบบฟอร์ม หรือให้ถูกวรรคตอน MESSAGE ของระบบสวิตช์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ 1.HEADER 2.TEXT 3.TRAILER ข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญของการโอนเงินทั้งหมดจะปรากฏอยู่ในส่วนของ TEXT ชื่อของธนาคารผู้รับ MESSAGE และชื่อของธนาคารผู้ส่ง MESSAGE รวมทั้งวันและเวลาที่ส่ง MESSAGE จะปรากฏอยู่ในส่วน HEADER ในส่วนของ TEXT จะแบ่งวรรคแบ่งตอนตามความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของ MESSAGE TYPE นั้น ๆ ในภาษาของสวิตช์เรียกรวรรคหรือตอนของข้อมูลว่า FIELD หรือ SUBFIELD เช่นใน FIELD 20 จะเป็น FIELD ที่เกี่ยวกับ TRANSACTION REFERENCE NUMBER FIELD 32A เกี่ยวกับ VALUE DATE สกุลเงินและจำนวนเงิน เป็นที่สังเกตว่า VALUE DATE สกุลเงินและจำนวนเงิน จะต้องใช้ตามแบบของสวิตช์ โดยเฉพาะเช่น VALUE DATE วันที่ 18 พฤศจิกายน 1985 จ่ายเงินจำนวน USD. 1,000.00 FORMAT ของสวิตช์ จะต้องพิมพ์ลงในเครื่องดังนี้ 851118USD1000. แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้โอกาสแก่ USER

BANK ที่นักแบบ AMERICAN สามารถพิมพ์ตัวเลขเข้าไปในเครื่องคอมพิวเตอร์เป็น 851118USD1,000.00 หรือ USER BANK ในแถบยุโรปก็สามารถพิมพ์เป็น 851118USD1.000,00 เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับคอนบ็อนข้อมูลหรือคอนโลโปรแกรมครั้งแรกต้อง SET ระบบให้ถูกต้องตามที่คนนักเสียก่อน FIELD ต่าง ๆ ของ MESSAGE TYPE ในระบบ สวิทช์นั้นบาง FIELD ก็ถือเป็น MANDATORY FIELD กล่าวคือ จะต้องใส่ข้อมูลลงใน FIELD นั้น ๆ จะไม่ใส่หรือเว้นไว้ในฐานที่เข้าใจไม่ได้เป็นอันขาด มิเช่นนั้นเครื่องคอมพิวเตอร์จะไม่ทำงานในขั้นต่อไปบาง FIELD ก็ละเว้นได้โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลอะไร เรียกว่า OPTIONAL FIELD การสื่อสารระบบสวิทช์ มีเอกลักษณ์อยู่อย่างหนึ่งก็คือ การละเว้นหรือไม่ใส่ข้อมูลลงใน OPTIONAL FIELD ย่อมมีความหมายทั้งสิ้นเช่น การละเว้น FIELD 53 (SENDER'S CORRESPONDENT) หรือ FIELD 54 (RECEIVER'S CORRESPONDENT) ก็หมายความว่า ธนาคารผู้ส่ง MESSAGE MT 100 (CUSTOMER TRANSFER) มีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคารผู้รับ MESSAGE สำหรับ MANDATORY FIELD หรือ REQUIRED FIELD ของ MT 100 มีอยู่ด้วยกัน 4 FIELD คือ

- 20 : TRANSACTION REFERENCE NUMBER
- 32A: VALUE DATE, CURRENCY CODE, AMOUNT
- 50 : ORDERING CUATOMER
- 59 : BENEFICIARY

FIELD ทั้ง 4 นี้ ธนาคารผู้ให้บริการแก่ลูกค้าที่มีความประสงค์จะโอนเงินไปยังต่างประเทศ จะต้องสอบถามลูกค้า ถ้าลูกค้าให้ข้อมูลมากกว่า 4 FIELD ข้างต้น เช่น ผู้รับเงินมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคาร XYZ ในนครลอสแอนเจลิส FIELD 57 "ACCOUNT WITH BANK" ก็จะต้องใช้ด้วยหรือลูกค้าได้ให้เบอร์โทรศัพท์ของผู้รับเงินมาด้วยก็ต้องใช้ FIELD 72 "BANK TO BANK INFORMATION" โดยเติมคำว่า /PHONBER/xxxxxxx (เบอร์โทรศัพท์)

จะเห็นได้ว่าความแตกต่างในการโอนเงินของระบบทั้ง 2 ในด้าน FORMAT นั้นมีมากทีเดียว ระบบโทรพิมพ์ หรือโทรเลข จะเป็นในรูปแบบของ FREE FORMAT ไม่มีกฎเกณฑ์ว่าจะเอาข้อความอะไรขึ้นก่อน แต่ในระบบของสวิทช์ จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสวิทช์อย่างเคร่งครัด จะใช้ตามใจชอบไม่ได้

2. ด้าน TECHNICAL ในขณะที่การส่งข้อมูลทางโทรพิมพ์ อาศัยสายโทรศัพท์ของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ส่งตรงจากเครื่องโทรพิมพ์ ของธนาคาร ไปยังธนาคารตัวแทนในต่างประเทศ การส่งข้อมูลทางระบบสวิทช์ ผู้ส่งจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ตาม MINIMUM

REQUIREMENT ที่สวิตช์กำหนด ข้อความที่ส่งออกไปนั้นถ้าปฏิบัติถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของสวิตช์ ธนาคารจะได้รับ ACK (ACKNOWLEDGEMENT) กลับมาทันทีที่ได้ส่ง MESSAGE ออกไปแล้ว ถ้าหากผิด FORMAT จุดใดจุดหนึ่ง แทนที่จะได้รับ ACKNOWLEDGEMENT ก็จะได้รับ NAK (NEGATIVE ACKNOWLEDGEMENT) ธนาคารผู้ส่ง MESSAGE ก็ต้องรีบตรวจสอบหาจุดผิดพลาด และทำการแก้ไขเสียให้ถูกต้อง เมื่อเทียบกับการส่งแบบโทรพิมพ์ ผู้ส่งจะไม่วินิจฉัยทันทีว่าข้อความที่ส่งไปนั้นถูกต้องหรือได้ถึงจุดหมายปลายทางแล้วหรือยัง การส่งข้อมูลทางสวิตช์ จะต้องผ่านอุปกรณ์เครื่องแปลงสัญญาณข้อมูล (MODEM) เสียก่อน เพราะสัญญาณของเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นสัญญาณ DIGITAL ซึ่งจะต้องแปลงให้เป็นสัญญาณ ANALOG เสียก่อนจึงจะผ่านไป LEASED LINE ออกสู่ดาวเทียมไปยังจุดหมายปลายทางได้ ทางธนาคารผู้รับ MESSAGE ก็จะต้องมี MODEM เช่นเดียวกันเพื่อแปลงสัญญาณ ANALOG ให้เป็น DIGITAL ในทางปฏิบัติ USER BANK ในแต่ละประเทศจะส่ง MESSAGE ผ่าน RGP (REGIONAL PROCESSING CENTER) ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศของ USER BANK RGP จะสกรีน MESSAGE อีกชั้นหนึ่งก่อนที่จะส่งออกนอกประเทศโดยผ่านดาวเทียมไปยังศูนย์ปฏิบัติการใหญ่ (OPERATING CENTER) หรือ เรียกว่า OPC เมื่อได้รับ MESSAGE ก็ส่งต่อไปยัง RGP ในประเทศของธนาคารผู้รับ MESSAGE RGP ก็จะส่งต่อไปยังธนาคารผู้รับปลายทาง

3. ด้านความปลอดภัย เมื่อพูดถึงในด้าน SECURITY SYSTEM แล้ว การโอนเงินด้วยระบบสวิตช์ มีความปลอดภัยมากกว่าระบบโทรพิมพ์มาก กล่าวคือ ในขณะที่การโอนเงินทาง TELEX อาศัย TEST KEY หมายถึงเลขรหัสกำกับไปกับข้อความที่ส่งจ่ายเงิน ซึ่งหมายถึงเลขรหัสที่ปรากฏนอกจากจะขึ้นอยู่กับ FIXED NUMBER หรือ SECRET NUMBER ที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว ระหว่างธนาคารผู้ส่งโอนเงินกับธนาคารผู้รับคำสั่งโอนเงิน ยังขึ้นอยู่กับวันที่และเดือนที่ส่งโอนเงิน, สกุลเงิน, จำนวนเงิน แต่มิได้ครอบคลุมถึงข้อมูลจุดอื่น ๆ เช่น ชื่อผู้รับเงินถ้าหากมีการเปลี่ยนชื่อผู้รับเงิน TEST KEY ก็ไม่สามารถป้องกันได้ ซึ่งผิดกับระบบสวิตช์ซึ่งอาศัย AUTHENTICATOR KEY ที่สวิตช์ คิดขึ้นมาโดยเฉพาะ A.K. ของระบบสวิตช์ จะประกอบด้วยตัวเลขและตัวอักษรรวมกัน 16 ตัว คือ 0-9 และ A-K โดย A.K. ทุกชุดจะต้องมีตัวเลขและตัวอักษรดังกล่าวครบทุกตัว แต่สามารถสลับกันได้ตามใจชอบ ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในด้านรหัสจะป้อน A.K. ของแต่ละธนาคารตัวแทนลงใน DATA-BASE ของเครื่องคอมพิวเตอร์ เมื่อมีการส่ง MESSAGE ที่สำคัญ ๆ เช่น MT 100 คอมพิวเตอร์ก็จะค้นหา A.K. ของธนาคารผู้รับ MESSAGE จาก DATA-BASE เมื่อค้นหาเจอแล้วก็จะส่งออกไปทันทีการ TEST ในระบบสวิตช์ จะทำการ TEST ทุกจุดของ MESSAGE หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ TEST ทั้งฉบับ ถ้าหากมีใครที่สามารถลักลอบดักฟังสัญญาณได้ในช่วงระหว่าง RPC กับ OPC สัญญาณที่ดักฟังได้นั้นก็จะไม่มีความหมาย เพราะสวิตช์ ได้ติดตั้ง ENCRYPTION UNIT ซึ่งเป็นอุปกรณ์ป้องกันการดักฟังข้อความทางคอมพิวเตอร์ ถึงแม้ว่าจะมีการโจรกรรมข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ก็สามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้

เช่น จะเปลี่ยนชื่อผู้รับเงินหรือ เดิม 0 ลงใน FIELD จำนวนเงินก็ไม่สามารถทำได้เพราะมี A.K. บล็อกกันอยู่อีกชั้นหนึ่ง นอกจากว่าผู้ตั้งรหัสจะรู้ A.K. ชุดนั้นเท่านั้น เมื่อเทียบกับความปลอดภัยทางระบบโทรพิมพ์ แล้วจะเห็นได้ว่าแตกต่างกันมากยิ่งกว่านั้น เมื่อคำนึงถึงว่า การส่งข้อความทางโทรพิมพ์ สามารถส่งออกจากที่ไหนก็ได้ที่มี เครื่องโทรพิมพ์ ใช้อีกยังก่อให้เกิดการทุจริตได้มากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าโทรพิมพ์ จะปรากฏ ANSWER BACK (เบอร์และ CODE ของโทรพิมพ์ ประจำเครื่อง) แต่ก็มิได้หมายความว่าผู้รับโทรพิมพ์ จะให้ความสนใจเสมอไป เพราะ HEADER ของโทรพิมพ์ มิได้มีระบบมาตรฐานเหมือนของระบบสวิตช์โทรพิมพ์ บางฉบับขนาดผู้สันักทางโทรพิมพ์ ก็ไม่สามารถบอกได้ว่าส่งมาจากประเทศใด เพราะบางครั้งเป็นการ RELAY ต่อมาอีกทีหนึ่ง

4. ด้านความรวดเร็วและความแม่นยำ ความรวดเร็วในการเดินทางของข้อมูลอาจกล่าวได้ว่าเร็วพอ ๆ กันระหว่างระบบทั้ง 2 แต่การ PROCESS รายการของธนาคารผู้รับปลายทางจะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือ ระบบโทรพิมพ์ นั้นจะต้องใช้เจ้าหน้าที่เลิกออกจากเครื่องโทรพิมพ์ แล้วทำการแยกประเภทของ MESSAGE ว่าเกี่ยวข้องกับธุรกิจประเภทใด เมื่อแยกแล้วต้องส่งต่อไปยังแผนก TEST KEY ทำการถอดรหัส ถ้ารหัสธนาคารผู้รับโทรพิมพ์ ก็จะไม่จ่ายเงินตามคำสั่ง แต่จะติดต่อแจ้งกลับไปยังธนาคารผู้ส่งจ่ายเงิน แต่ถ้าหาก TEST ถูกต้องแล้วก็จะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน PROCESS รายการส่วนใหญ่จะเป็น MANUAL PROCESSING - ผิดกับระบบการโอนเงินทางสวิตช์ นับตั้งแต่การ ROUTING MESSAGE ว่าจะให้ MT ประเภทใดให้ไปปรากฏใน PRINTER เครื่องไหนก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การ SET ROUTING TABLE ของเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ สำหรับธนาคารระดับยักษ์ในกรุงนิวยอร์ก เกือบทุกธนาคารจะ ONLINE เครื่องคอมพิวเตอร์ของตนที่ใช้เฉพาะระบบสวิตช์ (S.W.I.F.T. INTERFACE DEVICE) ไปยัง NEW YORK'S CLEARING HOUSE เพื่อ PROCESS รายการที่เกี่ยวกับ CHIPS โดยเฉพาะ การหักบัญชีระหว่างธนาคารในนิวยอร์กแทบจะไม่ต้องอาศัยแรงงานมนุษย์เลย แต่ถ้าเป็นระบบโทรพิมพ์ ไม่สามารถทำได้ ดังนั้นการจ่ายเงินให้กับผู้รับเงินจึงรวดเร็วมากถ้าหากเป็นการโอนระบบสวิตช์ ถึงแม้ผู้รับเงินจะอยู่ในรัฐอื่น ๆ การจ่ายเงินก็จะผ่านระบบ FED WIRE TRANSFER เพราะ FEDERAL RESERVE BANK ของสหรัฐมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ดังนั้นระบบสวิตช์ จึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบ ELECTRONIC BANKING ขึ้นอยู่กับว่า USER BANK แต่ละแห่งมีระบบ COMPUTER ของคนในชั้น ADVANCE ขนาดไหน

ในด้านความแม่นยำแล้ว การโอนเงินทางสวิตช์ มีความแม่นยำ 100% เพราะก่อนที่ธนาคารผู้รับปลายทางจะได้รับ MESSAGE นั้น จะต้องผ่านขั้นตอนตามขบวนการ ELECTRONIC DATA PROCESSING จนกระทั่ง SYSTEM แน่ใจว่าข้อมูลทุกอย่างที่ผ่านการ

process นั้นถูกต้อง SYSTEM ก็จะทำให้การตอบรับถึงผู้ส่ง MESSAGE ถ้าหากมีจุดผิดพลาดอันน่า จะก่อให้เกิดผู้รับ MESSAGE เกิดความเคลงใจหรือตีความหมายผิด SYSTEM ก็จะแจ้งให้ผู้ส่ง MESSAGE ทราบแทนในรูปของการตอบรับในเชิงปฏิเสธ (NEGATIVE ACKNOWLEDGE) ดังกล่าว ไว้แต่ต้นว่าข้อความส่งโอนเงินที่ปรากฏในรูปของโทรพิมพ์ เป็นการบรรยายความยังไม่มีผู้ใด ประดิษฐ์คิดค้นให้เป็นฟอร์มมาตรฐานเดียวกัน จึงก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ในบางกรณีบางครั้ง ข้อมูลไม่ชัดเจน ทำให้ธนาคารผู้รับคำสั่งให้จ่ายเงินทำการจ่ายเงินให้กับผู้รับผลประโยชน์ไม่ได้ ทำให้เสียเวลาต้องถามกลับไปยังธนาคารผู้ส่งจ่ายและที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ก็คือโทรพิมพ์ ที่ส่งออกไป นั้น เมื่อไปถึงปลายทางมีข้อความบางส่วนขาดหายไปหรือตัวอักษรพิมพ์ทับกัน (GARBLED MESSAGE) ทำให้อ่านไม่ออก ถ้าเป็นการส่งแบบสวิตช์ กรณีเช่นนี้ก็จะไม่เกิดขึ้นเป็นอันขาด

5. ด้านความประหยัดค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายในการส่งโทรพิมพ์ คิดเป็นนาที หาก ส่งไปยังสหรัฐอเมริกาจะตกนาทีละ 110.-บาท ถ้าหากส่งไปที่อื่น ๆ ราคาใกล้เคียงกัน สำหรับรายการที่เกี่ยวกับการโอนเงินของลูกค้าทั่วไปจะตกประมาณ 2-3 นาที หรือเป็น ค่าใช้จ่ายต้นทุนประมาณ 220-330 บาท โดยที่ธนาคารยังไม่ได้บวกกำไร เมื่อหากเทียบกับ ค่าใช้จ่ายการส่ง MESSAGE ทางสวิตช์ จะตกเป็นฉบับละ 18 เบลเยียมฟรังก์ หรือประมาณ เพียง 9 บาทเท่านั้นสำหรับ MT 100 - CUSTOMER TRANSFER แต่ธนาคารผู้ใช้ระบบสวิตช์ ส่วนใหญ่จะคิดค่าใช้จ่ายจากลูกค้าเหมือนกับค่า TELEX อาจจะมีลดราคาลงมาบ้างเล็กน้อย

สรุปรวมความแล้ว การโอนเงินทางระบบสวิตช์ มีความแตกต่างจากการโอน เงินทางโทรพิมพ์ อยู่มาก ดังข้อเปรียบเทียบในตาราง:-

	ระบบ S.W.I.F.T.	ระบบ TELEX
ฟอร์ม	มี FORMAT ของตนเป็นเอกลักษณ์	บรรยายความ
เทคนิค	ใช้ระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่	เป็นระบบโทรพิมพ์แบบเดิม
ความปลอดภัย	มากกว่า	น้อยกว่า
ความเร็วของการเดินทางข้อมูล	2,400 bps.	60 คำพิมพ์ตีด/นาที
ความเร็วในการPROCESSรายการ	เร็วกว่า	ช้ากว่า
ความแม่นยำและถูกต้อง	มากกว่า	น้อยกว่า
ค่าใช้จ่าย	ประหยัดกว่า	แพงกว่า

ภาคผนวก ง

ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา

ระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

เนื่องด้วยรัฐบาลมีนโยบายที่จะให้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจึงยกเลิกการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนตายตัวสำหรับการซื้อและขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ดังที่ได้เคยปฏิบัติมา และเปลี่ยนมาใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยธนาคารพาณิชย์และทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่ทำการซื้อและขายในแต่ละวัน ทั้งนี้ โดยมีนโยบายที่จะรักษาให้การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1 การจัดทำให้มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 1. เพื่อให้การซื้อขายเงินตราต่างประเทศได้กระทำโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมในแต่ละวัน ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะจัดทำมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในระหว่างธนาคารพาณิชย์และทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ธนาคารแห่งประเทศไทยสำนักงานสุรวงศ์

ข้อ 2. ในระเบียบนี้

"อัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน" หมายความว่า อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสำหรับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกันที่ระหว่างธนาคารพาณิชย์โดยการโอนทางโทรเลข

"จำนวนขั้นต่ำ" หมายความว่า จำนวน 300,000 ดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นจำนวนต่ำสุดที่ธนาคารพาณิชย์จะเสนอซื้อหรือเสนอขายในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันได้

ข้อ 3. ทูรศึกษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะไม่ซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์นอกเวลากำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน เว้นแต่กรณีที่ระบุไว้ในข้อ 32 และข้อ 33

หมวด 2 การเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 4. ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงต่อทูลรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และต้องยอมรับภาระผูกพันตามระเบียบนี้

ข้อ 5. เจ้าหน้าที่ของทูลรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะทำหน้าที่ประธานการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยมีเจ้าหน้าที่อีก 2 คนเป็นผู้ช่วย

ข้อ 6. ธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารจะส่งผู้แทนเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันได้ครั้งละ 1 คน ผู้แทนดังกล่าวต้องมีอำนาจเต็มในการตกลงซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ต้องแจ้งรายชื่อผู้แทนที่มีอำนาจเต็มของตนให้ทูลรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบล่วงหน้า และอาจเปลี่ยนแปลงรายชื่อดังกล่าวได้ เมื่อได้แจ้งให้ทูลรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบล่วงหน้า เป็นเวลาพอสมควร

ข้อ 7. ธนาคารพาณิชย์อาจจะส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันได้ธนาคารละ 1 คน แต่ต้องแจ้งรายชื่อผู้สังเกตการณ์ให้ทูลรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบล่วงหน้า ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ผู้สังเกตการณ์จะไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และจะติดต่อหรือทำการปรึกษาหารือกับผู้แทนของธนาคารตนมิได้

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจส่งผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันด้วยก็ได้

หมวด 3 สกุลเงินที่จะมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 8. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะกระทำสำหรับดอลลาร์ สรอ. เยน มาร์ค เยอรมนี ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง

ข้อ 9. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันสำหรับ เยน มาร์คเยอรมนี ปอนด์ สเตอริง ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง จะกระทำโดย ไม่มีการซื้อขายเงินตราสกุล เหล่านี้ ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 10. ทูรรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะไม่ซื้อหรือขายเงินตราสกุล อื่นใดนอกจากดอลลาร์ สรอ.

หมวด 4 พิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 11. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะเริ่มต้นในเวลา 8.00 น. ตรง ผู้เข้าร่วมที่มาช้ากว่ากำหนดเวลาเริ่มต้นจะหมดสิทธิ เข้าร่วมกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น

ข้อ 12. ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ผู้เข้าร่วมจะต้องไม่ ติดต่อกับบุคคลภายนอกจนกว่าการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนจะสิ้นสุดลง การสนทนาหรือปรึกษาหารือระหว่างผู้เข้าร่วมจะกระทำมิได้

ข้อ 13. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันจะเริ่มสำหรับดอลลาร์ สรอ. เป็นสกุลแรก

ข้อ 14. การเสนออัตราขายดอลลาร์ สรอ. ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันให้กระทำเป็นหน่วยของบาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. และอัตราที่เสนอขายต้องไม่มี เศษของ 1/4 ของ 1 สตางค์

ข้อ 15. ธนาคารพาณิชย์ต้องเสนอซื้อหรือเสนอขายในจำนวนที่ไม่น้อยกว่าจำนวน ขั้นต่ำในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ เสนอซื้อหรือเสนอขายในจำนวนที่สูงกว่าจำนวนขั้นต่ำ จำนวนที่สูง กว่าดังกล่าวต้องไม่มีเศษของแสน

ข้อ 16. เมื่อเริ่มการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ประธานจะขอให้ผู้เข้าร่วมที่มีความ ประสงค์จะขายดอลลาร์ สรอ. รวมทั้งทูรรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา แจ้งอัตราขาย ของคนก่อน ในกรณีที่ผู้เสนอขายมากกว่า 1 ราย ผู้เสนอขายในลำดับถัดจากผู้เสนอขาย รายแรกควรเสนออัตราขายที่ต่ำลงหลังจากนั้นประธานจะใช้อัตราแลกเปลี่ยนค่าสุดที่เสนอ เป็นหลัก และให้ผู้ต้องการซื้อดอลลาร์ สรอ. ในอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวแจ้งจำนวนที่ตน ต้องการซื้อ แล้วจึงขอให้ผู้ที่ต้องการขายดอลลาร์ สรอ. เปิดเผยจำนวนที่ตนต้องการขาย

ทั้งนี้ผู้อื่นนอกจากผู้ที่ได้แสดงว่าตนต้องการซื้อ จะเสนอขายในอัตราที่กำลังใช้อยู่ในขณะนั้นด้วยก็ได้ หลังจากนั้นประธานจะเป็นผู้รวบรวมจำนวนดอลลาร์ สรอ. ที่เสนอซื้อและเสนอขายเพื่อพิจารณาว่ามีความสมดุลกันหรือไม่ และประธานจะพิจารณาดูว่าทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเข้าไปซื้อหรือขายในระดับอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้โดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราอาจเลือกเสนอซื้อหรือเสนอขายดอลลาร์ สรอ. ก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควรหากปรากฏว่าจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายมีความสมดุลกัน อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 17. ในกรณีที่จำนวนที่เสนอซื้อ มีมากกว่าจำนวนที่เสนอขายที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนใดซึ่งใช้เป็นหลักในการหาจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายตามข้อ 16. อัตราแลกเปลี่ยนนั้นไม่ถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด ประธานจะขอให้เริ่มรอบใหม่ ผู้มีความประสงค์จะขายดอลลาร์ สรอ. ต้องเสนออัตราขายใหม่ซึ่งต้องเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราต่ำสุดในรอบก่อน ในทำนองเดียวกับการดำเนินการในรอบแรก ประธานจะขอให้ผู้ที่ต้องการซื้อและผู้ที่ต้องการขายเปิดเผยจำนวนที่ตนต้องการซื้อหรือขายที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนต่ำสุดของรอบนี้ หากจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายสมดุลกัน อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด หากจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายยังไม่สมดุลกัน ประธานจะเริ่มรอบต่อไปโดยใช้วิธีการเช่นเดียวกัน จนกระทั่งได้อัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้จำนวนดอลลาร์ สรอ. ที่เสนอซื้อและเสนอขายสมดุลกันซึ่งจะถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 18. ในกรณีที่จำนวนที่เสนอซื้อ มีมากกว่าจำนวนที่เสนอขาย เป็นจำนวนมาก และต่อเนื่องกันหลายรอบ ประธานมีสิทธิขอให้การเสนออัตราขายในรอบต่อไปกระทำในอัตราที่สูงขึ้นอย่างพอเพียง และหากปรากฏว่าสถานการณ์ดังกล่าวเกิดจากการที่ผู้เข้าร่วมผู้ใดผู้หนึ่งจงใจเสนออัตราขายในระดับที่ต่ำเกินไปติดต่อกันหลายรอบ จนทำให้เกิดความไม่สมดุลต่อเนื่องกันดังกล่าวแล้วประธานอาจตัดสิทธิผู้เข้าร่วมดังกล่าว ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในวันนั้น

ข้อ 19. ในกรณีที่จำนวนที่เสนอซื้อ มีน้อยกว่าจำนวนที่เสนอขายที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนใดซึ่งใช้เป็นหลักในการหาจำนวนที่เสนอซื้อและเสนอขายตามข้อ 16. อัตราแลกเปลี่ยนนั้นไม่ถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด ประธานจะขอให้เริ่มรอบใหม่ เช่นเดียวกับกรณีตามข้อ 17. แต่การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในรอบต่อไปนั้นจะกระทำในระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่ต่ำลง จนกว่าจะได้อัตราแลกเปลี่ยนที่ทำให้จำนวนที่เสนอซื้อ เท่ากับจำนวนที่เสนอขายซึ่งจะถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 20. ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่ละรอบ ผู้ที่เคยเสนอขายในรอบก่อน ๆ หรือที่เคยเสนอขายในอัตราที่สูงกว่าอัตราต่ำสุดในรอบปัจจุบัน อาจเปลี่ยนฐานะมาเป็นผู้เสนอซื้อก็ได้ ส่วนผู้ที่เคยเสนอซื้อในรอบก่อน ๆ อาจเปลี่ยนฐานะมาเป็นผู้เสนอขายก็ได้

ข้อ 21. ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดเสนอขาย ทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเป็นผู้เสนอขายและผู้ใดจะเสนอขายต่อไปไม่ได้

ข้อ 22. ถ้าทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้เสนออัตราขายต่ำสุดทั้งนี้ ไม่ว่าจะมื้ผู้อื่นเสนออัตราขายก่อนหรือไม่ แต่ไม่มีผู้ใดต้องการซื้อให้ถือว่าอัตราดังกล่าวเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด โดยไม่มีการซื้อขายในระหว่างกาหนดอัตราแลกเปลี่ยน และเป็นอัตราที่ใช้เป็นหลักในการกำหนดอัตราซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าในวันนั้น

ข้อ 23. หากธนาคารพาณิชย์เป็นผู้เสนออัตราขายต่ำสุด แต่ไม่มีผู้ใดเสนอซื้อ ทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเป็นผู้เสนอซื้อ โดยไม่เปิดเผยจำนวน หลังจากนั้นประธานจะขอให้ผู้เสนอขายเปิดเผยจำนวนที่ต้องการขายในอัตราดังกล่าว ในกรณีที่ทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเห็นว่าอัตราที่เสนอขายอยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสม ทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเสนอซื้อในจำนวนที่ไม่เท่ากับจำนวนที่เสนอขาย ซึ่งทำให้จำเป็นต้องเริ่มเสนออัตราขายในรอบใหม่ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มาซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนที่ทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราพอใจที่จะรับซื้อในจำนวนที่เท่ากับจำนวนเสนอขาย ซึ่งจะถือว่าเป็นอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 24. ทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีสิทธิที่จะเสนออัตราขายก่อนหรือหลังผู้เข้าร่วมอื่น ๆ และจะเสนอซื้อหรือเสนอขายเมื่อใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งมีสิทธิที่จะเสนอซื้อหรือเสนอขายในจำนวนที่ต่ำกว่าจำนวนขั้นต่ำก็ได้

หากทุ่รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเห็นสมควร อาจขอให้ผู้เสนอขายเปิดเผยจำนวนที่ต้องการขายก่อนที่จะขอให้ผู้เสนอซื้อแจ้งจำนวนที่ต้องการซื้อก็ได้

ข้อ 25. เมื่อได้มาซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนดแล้ว ประธานจะบันทึกอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนดไว้เป็นหลักฐานและทำการจัดสรรจำนวนดอลลาร์ สรอ. จากผู้เสนอขายให้แก่ผู้เสนอซื้อ

ผู้เสนอซื้อและผู้เสนอขายตกลงซื้อขายกันตามจำนวนที่จัดสรรดังกล่าวตามอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

ข้อ 26. เมื่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่สำหรับดอลลาร์ สรอ. สิ้นสุดลง ประธานจะทำการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่สำหรับเยน มาร์ค เยอรมนี ปอนด์ สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง ต่อไปตามลำดับ โดยกำหนดอัตราเป็นหน่วยของบาทต่อ 100 เยน และต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศสกุล ที่เหลือ และใช้วิธีการคำนวณดังนี้

ก. อัตราซื้อ ให้คำนวณจากอัตราซื้อทันที ซึ่งดอลลาร์ สรอ. ต่อบาท ของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้ากับอัตราซื้อทันทีซึ่งเงินสกุลนั้นต่อดอลลาร์ สรอ. ในตลาดนิวยอร์ก

ข. อัตราขาย ให้คำนวณอัตราขายทันที ซึ่งดอลลาร์ สรอ. ของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้ากับอัตราขายทันทีซึ่งเงินสกุลนั้นต่อดอลลาร์ สรอ. ในตลาดนิวยอร์ก

ค. อัตราแลกเปลี่ยนของเยน มาร์ค เยอรมนี และปอนด์สเตอร์ลิงต่อดอลลาร์ สรอ. ให้ใช้อัตราปิดตลาดที่นิวยอร์ก ในกรณีที่ตลาดนิวยอร์กไม่เปิดทำการให้ใช้อัตราปิดตลาดที่ลอนดอน ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนของดอลลาร์สิงคโปร์ ดอลลาร์ฮ่องกง และดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ให้ใช้อัตราปิดตลาดสิงคโปร์ ฮ่องกง และมาเลเซีย ตามลำดับ

ง. อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการคำนวณดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้อัตราที่รายงานโดยสำนักงานรอยเตอร์ เว้นแต่อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์ สรอ. ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนด

จ. การปิดเศษอัตราแลกเปลี่ยนที่คำนวณได้ ให้กระทำดังที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ ปิดลงสำหรับอัตราซื้อหรือปิดขึ้นสำหรับอัตราขายจนถึง 1 ใน 4 ของ 1 สตางค์ที่ถัดลงไปหรือ 1 ใน 4 ของ 1 สตางค์ที่ถัดขึ้นไป แล้วแต่กรณี สำหรับ 1 หน่วยเงิน ปอนด์สเตอร์ลิง และจนถึง 1 ใน 8 ของ 1 สตางค์ที่ถัดลงไป หรือ 1 ใน 8 ของ 1 สตางค์ที่ถัดขึ้นไป แล้วแต่กรณีสำหรับ 100 หน่วยเงินเยน และ 1 หน่วยเงินสกุลอื่น ๆ ที่เหลือ

ข้อ 27. เมื่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่ยุติลง ทูรรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะประกาศอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่กำหนดอย่างเป็นทางการ

ข้อ 28. ในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อสงสัยใด ๆ ในระหว่างการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันให้ประธานเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด

หมวด 5 การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. และบาท

ข้อ 29. การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. ที่ตกลงซื้อขายกันในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันและการส่งมอบบาทอันเป็นราคาของดอลลาร์ สรอ. นั้น ให้กระทำในวันที่ตกลงซื้อขายกัน (Value Today) เว้นแต่ในกรณีที่วันที่ตกลงซื้อขายกันเป็นวันหยุดธนาคารในสหรัฐอเมริกา ให้ทำการส่งมอบในวันทำการธนาคารถัดไป (Value Tomorrow)

ข้อ 30. ในกรณีที่การส่งมอบมิได้กระทำตามกำหนดในข้อ 29. ให้ธนาคารที่เสียประโยชน์คิดดอกเบี้ยในอัตราที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ตกลงซื้อขายกัน

หมวด 6 การซื้อขายนอกเวลากำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 31. ธนาคารพาณิชย์ที่ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในวันใด อาจซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ตามอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดในวันนั้นกับธนาคารพาณิชย์อื่นได้ โดยตกลงกับธนาคารพาณิชย์อื่นนั้นล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควรก่อนการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ข้อ 32. หากธนาคารพาณิชย์ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในวันใด แต่ต้องการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดในวันนั้น ในจำนวนขั้นต่ำหรือสูงกว่าจำนวนขั้นต่ำ ธนาคารพาณิชย์นั้นต้องแจ้งให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบก่อนเวลา 16.00 น. ของวันทำการวันก่อน และต้องทำการยืนยันการซื้อหรือขายดังกล่าวภายในเวลา 12.00 น. ของวันนั้น

ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการซื้อหรือขายสูงกว่าจำนวนขั้นต่ำ จำนวนที่สูงกว่าดังกล่าวต้องไม่มีเศษของแสน

ข้อ 33. ธนาคารพาณิชย์ที่มีได้ทำการซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ในระหว่างการ

กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนในวันใด ไม่ว่าธนาคารพาณิชย์นั้นจะได้เข้าร่วมในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในวันนั้นหรือไม่ หากธนาคารพาณิชย์นั้นต้องการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนที่ต่ำกว่าจำนวนขั้นต่ำ ธนาคารพาณิชย์นั้นอาจซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ในจำนวนดังกล่าวกับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน เงินตราในอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดในวันนั้นได้ แต่ต้องแจ้งให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทราบความต้องการของตนภายในครึ่งชั่วโมงหลังจากที่การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันในวันนั้นสิ้นสุดลง และต้องทำการยืนยันการซื้อหรือขายดังกล่าวภายในเวลา 12.00 น. ของวันนั้น

ธนาคารพาณิชย์จะซื้อหรือขายตามข้อนี้ได้ ในจำนวน 100,000.00 ดอลลาร์ สรอ. หรือ 200,000.00 ดอลลาร์ สรอ. เท่านั้น

ข้อ 34. การซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์นอกเวลา กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันให้กระทำโดยเสรี

หมวด 7 อัตราซื้อและอัตราขายทันทีระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า

ข้อ 35. ให้อัตราแลกเปลี่ยนสำหรับดอลลาร์ สรอ. ที่ได้จากการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน เป็นอัตรากลางสำหรับการซื้อและขายดอลลาร์ สรอ. ทันทีโดยการโอนทางโทรเลขระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า อัตราซื้อของธนาคารพาณิชย์ต้องไม่ต่ำกว่าอัตรากลางหักด้วยส่วนต่าง 4 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. ส่วนอัตราขายต้องไม่สูงกว่าอัตรากลางบวกด้วยส่วนต่าง 4 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

อัตราซื้อทันทีซึ่งตัวเงินจ่ายเมื่อเห็น และอัตราซื้อทันทีซึ่งการโอนทางไปรษณีย์ อากาศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า จะต่ำกว่าอัตราต่ำสุดของอัตราซื้อทันทีโดยการโอนทางโทรเลขระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าตามวรรคแรก ได้ไม่เกิน 5 สตางค์ ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

ข้อ 36. อัตราซื้อและอัตราขายทันทีระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าสำหรับ เยน มาร์ค เยอรมัน ปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์มาเลเชีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และ ดอลลาร์ฮ่องกง ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราซื้อ และไม่สูงกว่าอัตราขายที่กำหนดตามข้อ 26.

หมวด 8 ปกฉกะ

ข้อ 37. ภายใต้บังคับข้อ 28. ในกรณีที่มีปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนหรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้พิจารณาตัดสินชี้ขาด

ข้อ 38. ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทำการทบทวนและแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในระเบียบนี้ เมื่อเห็นสมควร

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1 พฤศจิกายน 2521

15 กรกฎาคม 2524

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ท. พิเศษ 1/2524 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน

ตามที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน เงินตราได้ใช้วิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยธนาคารพาณิชย์และทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราร่วมกันกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ตามนัยระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ฉบับลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 นั้น

เพื่อความเหมาะสมกับภาวะ เศรษฐกิจการเงินของประเทศในปัจจุบัน ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เห็นสมควรยกเลิกระเบียบว่าด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันฉบับดังกล่าวรวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ฉะนั้น ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะเป็นผู้ดำเนินการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนตามวิธีการดังต่อไปนี้

ก. การซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กับธนาคารพาณิชย์

(1) อัตราซื้อขายดอลลาร์ สรอ.

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะซื้อและขายดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ทุกวันทำการในอัตราที่กำหนดในแต่ละวันทำการ และจะออกประกาศแจ้งอัตราดังกล่าวพร้อมกับอัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าตามข้อ ข. เป็นประจำทุกวันทำการ

(2) จำนวนเงินขั้นต่ำ

กำหนดไว้เท่ากับ 100,000 ดอลลาร์ สรอ. และในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการซื้อหรือขายสูงกว่าจำนวนขั้นต่ำต้องมีเศษของแสน

(3) การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. และบาท

การส่งมอบดอลลาร์ สรอ. ที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือขายกับทุนรักษา

ระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และการส่งมอบบาทอื่นเป็นค่าดอลลาร์ สรอ. นั้น ให้กระทำในวันที่ตกลงซื้อขายกัน (Value Today) เว้นแต่ในวันที่ตกลงซื้อขายกันเป็นวันหยุดธนาคารในสหรัฐอเมริกาให้ทำการส่งมอบในวันทำการธนาคารถัดไป (Value Tomorrow)

ในกรณีที่มีการส่งมอบเงินมิได้กระทำตามกำหนดดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้ที่เสียประโยชน์คิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ตกลงซื้อขายกัน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวมีมากกว่าหนึ่งอัตรา ก็ให้ใช้อัตราสูงสุด

(4) กำหนดเวลาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขาย

1) ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ต้องทำความตกลงทางโทรศัพท์ก่อน ทั้งนี้ ระหว่างเวลา 8.30 ถึง 12.00 น. ของวันทำการ

2) เอกสารยืนยันการซื้อหรือขายดอลลาร์ สรอ. ให้ส่งถึงทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ภายในเวลา 14.00 น. ของวันเดียวกัน

ข. อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะกำหนดอัตราซื้อขายดอลลาร์ สรอ. ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน ดอลลาร์มาเลเซีย (ริงกิต) ดอลลาร์สิงคโปร์ และดอลลาร์ฮ่องกง ที่ธนาคารพาณิชย์จะใช้ในการซื้อขายกับลูกค้าในแต่ละวันทำการ ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะขอรับสำเนาประกาศอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวได้ ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย บางขุนพรหม และสำนักงานสุรวงศ์ ตั้งแต่เวลา 8.30 น. ทุกวันทำการ นอกจากนั้น จะได้ประกาศอัตราซื้อขายเงินตราดังกล่าวในภาคข่าวเวลา 9.00 น. และ 12.00 น. ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยด้วย

วิธีคำนวณของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในการกำหนดอัตรา และ เปลี่ยนสำหรับการซื้อขายระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าเพื่อถือปฏิบัติ นั้น จะใช้วิธีเดียวกับที่เคยปฏิบัติในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันตามรายละเอียดในเอกสารแนบ

จึงขอแจ้งมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานนท์)

ผู้จัดการ

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

1. ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้ใช้ค่าเงินบาทที่เทียบกับค่าของกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าตามความสำคัญทางการค้ากับประเทศดังกล่าว โดยคำนึงถึงสภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย

2. ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ดำเนินการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามระบบที่กล่าวไว้ใน 1. และเป็นผู้ประกาศกำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับธนาคารพาณิชย์ เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น โดยให้เริ่มต้นด้วยอัตรากลางดอลลาร์สหรัฐอเมริกาละ 27 บาท ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527

ประกาศ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

(ลงชื่อ)

(นายสมหมาย ชุนตระกูล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ประกาศกระทรวงการคลัง

เรื่อง ให้นำธนาคารพาณิชย์ขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
พุทธศักราช 2485 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ธนาคารพาณิชย์ใดมีฐานะเงินตราต่างประเทศทันทีและล่วงหน้าอันเป็น
จำนวนสุทธิ เกิดคล้อยในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 ต้องขายเงินตราต่างประเทศจำนวนสุทธิ
เกิดคล้อยดังกล่าวให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ภายในสิ้นเดือนธันวาคม 2527 ทั้งนี้ เฉพาะ
ที่ก่อให้เกิดกำไร เนื่องมาจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ตามประกาศกระทรวง
การคลัง เรื่อง ปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

ข้อ 2. อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดให้ใช้ในการขายเงินตราต่างประเทศจำนวน
สุทธิตามข้อ 1. ให้ถือตามอัตรากลางที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซื้อขายกับ
ธนาคารพาณิชย์ในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

ประกาศ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2527

(ลงชื่อ)

(สมหมาย ชุนตระกูล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

คำชี้แจง

เรื่อง การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาท

ตามที่มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 แล้วนั้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยขอชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศไทยที่แล้มา ในทางปฏิบัติเป็นระบบที่ผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ตามระบบดังกล่าว เงินบาทมีค่าคงที่เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนในประเทศไทยไม่น้อยตามสภาวะที่ผ่านมา

2. ตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราปัจจุบัน แม้ค่าเงินบาทจะมีเสถียรภาพมั่นคงเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา แต่เป็นระบบที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก กล่าวคือ

(ก) ในปัจจุบันเงินตราสกุลสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเยน มาร์ค เยอรมนี ปอนด์ สเตอริง ล้วนแต่ลอยตัวและมีค่าเปลี่ยนแปลงขึ้นลงค่อนข้างมาก ฉะนั้นแม้ค่าเงินบาทจะผูกไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ นอกจากดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดตามการเปลี่ยนแปลงของเงินแต่ละสกุล ค่าเงินบาทโดยแท้จริงจึงไม่มีเสถียรภาพ เมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่นนอกจากกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

(ข) การที่เงินบาทผูกไว้กับดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ทำให้ค่าเงินบาทถูกกำหนดโดยค่าดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ถ้าเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อน เงินบาทก็จะอ่อนตาม และถ้าดอลลาร์สหรัฐแข็ง เงินบาทก็จะแข็งขึ้นด้วย การเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทจึงไม่เป็นไปตามสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย

(ค) ในระยะหลัง ๆ นี้ ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ปีนี้เป็นต้นมา ทำให้เงินบาทมีค่าสูงตามไปด้วย ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา เงินบาทเทียบกับปอนด์สเตอริงมีค่าสูงขึ้นร้อยละ 35 เทียบกับมาร์คเยอรมนีสูงขึ้นร้อยละ 20 เทียบกับเยนสูงขึ้นร้อยละ 6 เทียบกับดอลลาร์

ฮ่องกงสูงขึ้นร้อยละ 27 และ เมื่อเทียบกับ เงินสกุลของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย เงินบาทมีค่าสูงขึ้นโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 15 การที่เงินบาทมีค่าสูงขึ้นดังกล่าวนี้ก็ เนื่องมาจากค่าเงินบาทผูกไว้กับ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

- (ง) การที่เงินบาทมีค่าสูงเกินไปตามดอลลาร์สหรัฐอเมริกาดังกล่าวข้างต้น เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างมาก ประการแรกกระตุ้นให้มีการนำสินค้าเข้าประเทศมากขึ้นกว่าปกติ เพราะสินค้าเข้ามีราคาคิดเป็นเงินบาทถูกลง เป็นเหตุให้การค้าและการชำระเงินกับต่างประเทศขาดดุลมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ทำให้สินค้าออกของไทยมีราคาแพง ขายได้ยากขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือ ทำให้รายได้ของผู้ผลิตเพื่อการส่งออกต่ำกว่าที่ควรจะได้รับ เพราะเงินตราต่างประเทศที่ผู้ส่งออกได้นั้น แลกเป็นเงินบาทได้ไม่มากเท่าที่ควร อันเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาพืชผลในประเทศตกต่ำตามไปด้วย กระทบถึงรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร เป็นอันมาก

3. ตามเหตุผลที่กล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเห็นว่าจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศตามระบบที่ปรับปรุงใหม่นี้ ค่าเงินบาทจะไม่ผูกกับดอลลาร์สหรัฐอเมริกาอีกต่อไป แต่จะเปลี่ยนแปลงตามค่าของกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทยและสภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้เงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้น เมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย

4. เพื่อให้การปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราดังกล่าวเป็นประโยชน์สมควร ความมุ่งหมาย จำเป็นต้องปรับปรุงค่าเงินบาทให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ระดับที่เหมาะสมในระยะเริ่มต้นนี้ คือ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ละ 27 บาท จึงได้ให้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซึ่งมีหน้าที่รักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามระบบใหม่นี้ ประกาศกำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับธนาคารพาณิชย์ โดยเริ่มต้นด้วยอัตรากลางดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ละ 27 บาท ในวันที่ 5 พฤศจิกายนนี้ ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้จะมีความยืดหยุ่นขึ้น ค่าเงินบาทจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ เป็นครั้งคราวตามความจำเป็นในลักษณะที่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

5. การปรับปรุงค่าเงินบาทดังกล่าวย่อมมีผลกระทบกระเทือนอยู่บ้าง แต่ทางการจะหาทางบรรเทาผลกระทบนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะดำเนินการไม่ให้ราคาน้ำมันขายปลีกเพิ่มขึ้นจากระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนสินค้าที่จำเป็นอย่างอื่น จะพยายามบรรเทาผลกระทบให้เหลือน้อยที่สุด

นอกจากนั้นจะดูแลป้องกันมิให้มีการฉวยโอกาสหากำไรหรือได้กำไรในลักษณะที่สมควรได้

กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย เชื่อว่า การปรับปรุงตามที่กล่าวข้างต้น นอกจากจะช่วยให้ฐานะการค้าและการชำระเงินของประเทศมั่นคงขึ้นแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ ต่อเศรษฐกิจส่วนรวม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกและเกษตรกร ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

จึงแถลงมาให้ทราบทั่วกัน.

กระทรวงการคลัง
และ ธนาคารแห่งประเทศไทย
2 พฤศจิกายน 2527

2 พฤศจิกายน 2527

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ธปท.ต.(ว) 1415/2527 เรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิของ
ธนาคารพาณิชย์

เพื่อให้การดำเนินธุรกิจเงินตราต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อยและเพื่อความ เป็นระเบียบของตลาดเงินตราต่างประเทศ ให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะ
เงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุล ทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้ารวมกัน เป็นฐานะสุทธิ
เกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา
แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

ในการคำนวณฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิตามที่กล่าวข้างต้น ให้ถือเอาจำนวน
เฉลี่ยรายสัปดาห์ของฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิทุกสิ้นวันทำการ โดยนับวันศุกร์เป็นวันเริ่มต้น
และวันพฤหัสบดีเป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2527 เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำจร สติรกุล)

ผู้ว่าการ

ประกาศทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
เรื่อง อัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนด
ประจำวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขอแจ้งให้ทราบว่า

ก. อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกายของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กับธนาคารพาณิชย์สำหรับวันนี้คือ 27.00 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

ข. อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกายของทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กับธนาคารพาณิชย์สำหรับวันนี้คือ อัตราซื้อ 26.98 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. อัตราขาย 27.02 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.

ค. อัตราซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์จะซื้อและขายกับลูกค้า ให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

(บาทต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

สกุลเงิน	อัตราซื้อต่ำสุด		อัตราขายสูงสุด
	ตัวเงิน	ทางโทรเลข	(ทั้งสำหรับตัวเงินและทางโทรเลข)
ดอลลาร์ สรอ.	26.90	26.96	27.05
ปอนด์สเตอร์ลิง	33.65	33.725	34.085
มาร์คเยอรมัน	9.1525	9.1725	9.22
เยน (ต่อ 100 เยน)	11.10375	11.12875	11.19625
ริงกิต	11.19625	11.22125	11.35375
ดอลลาร์สิงคโปร์	12.43875	12.46625	12.62625
ดอลลาร์ฮ่องกง	3.43125	3.43875	3.46875

ประกาศ ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2527

(นายชวลิต ธนะชานนท์)

ผู้จัดการทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

12 พฤศจิกายน 2527

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารรับอนุญาตทุกธนาคาร

ที่ ตว.(จ.ว.) 17/2527 เรื่อง การรายงานฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ
ของธนาคารพาณิชย์

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือที่ ธพท.ต.(ว) 1415/2527 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 ให้ธนาคารรับอนุญาตดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน นั้น

เพื่อความคุ้มครองดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กำหนดดังกล่าวข้างต้น เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินขอให้ธนาคารท่านจัดส่งรายงานสรุปรูฐานะเงินตราต่างประเทศเป็นประจำทุกสัปดาห์ตามแบบที่แนบ โดยให้รวมสาขาต่างจังหวัดที่รายงานแบบ ล.ป. 117 แยกห่างหากจากสำนักงานใหญ่ด้วย ไปยังส่วนตรวจสอบและวิเคราะห์การปริวรรตก่อนเที่ยงของวันอังคารสัปดาห์ถัดไป ทั้งนี้ให้เริ่มตั้งแต่รายงานประจำสัปดาห์ที่ 16 - 22 พฤศจิกายน 2527 เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นาย เอกกมล ศิริวัฒน์)

เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางสรุปรูฐานะเงินตราต่างประเทศประจำสัปดาห์ 1 ชุด

ส่วนตรวจสอบและวิเคราะห์การปริวรรต

ฝ่ายการค้าต่างประเทศ

โทร. 2823322 ต่อ 2173

ธนาคาร .....

สรุปฐานะ เงินตราต่างประเทศประจำสัปดาห์สิ้นสุด.....

หน่วย : พันดอลลาร์ สรอ.

ฐานะ เงินตรา ต่างประเทศ	สิ้นสัปดาห์ก่อน	วันศุกร์ ที่.....	วันจันทร์ ที่.....	วันอังคาร ที่.....	วันพุธ ที่...	วันพฤหัสบดี ที่.....	เฉลี่ย สัปดาห์นี้
ฐานะทันที ฐานะล่วงหน้า ฐานะสุทธิ							
ร้อยละ 20 ของ เงินกองทุน							
เงินกองทุนของ ธนาคาร (บาท)							

ทรัพย์สิน/หนี้สินที่ได้รับการยกเว้นสุทธิ

ขอรับรองว่ารายงานนี้เป็นจริงและถูกต้อง

ลายมือชื่อผู้รับมอบอำนาจและประธานธนาคาร

วันที่.....

คำอธิบายในการจัดทำรายงานสรุปฐานะเงินตราต่างประเทศประจำสัปดาห์

1. ฐานะทันที คือ ยอดรวมทุกสกุลของรายการที่ 5 ตามรายงานแบบ ล.ป.117 (Net Balance : c/f to next day) ยอดด้าน Bought ถือเป็น + ยอดด้าน Sold ถือเป็น -
2. ฐานะล่วงหน้า คือ ยอดรวมทุกสกุลเงินของรายการที่ 13 ตามรายงานแบบ ล.ป.117 (Net Forward Position) ยอดด้าน Bought ถือเป็น + ยอดด้าน Sold ถือเป็น -
3. ฐานะสุทธิ คือ ผลรวมของฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้า
4. ให้คำนวณฐานะรวมทุกสกุลเงินเมื่อสิ้นวันตามรายงานแบบ ล.ป.117 เทียบค่าเป็นดอลลาร์ สรอ.
5. อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการคำนวณเทียบค่าฐานะเงินสกุลอื่น ๆ เป็นดอลลาร์ สรอ. ทั้งฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้า ให้ใช้อัตรากลางปิดตลาดที่ตลาดนิวยอร์กตามรายงานข่าวของรอยเตอร์หากเงินสกุลใดไม่มีอัตราปิดตลาด ให้ใช้อัตรากลางที่ปรากฏในรายงานหัวข้อ NY Misc. Exch. แทน ทั้งนี้ ให้ใช้อัตราที่มีอยู่ล่าสุด ณ สิ้นเวลาทำการของวันที่ในรายงานแบบ ล.ป. 117
6. อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ในการเทียบค่าเงินกองทุนเป็นดอลลาร์ สรอ. ให้ใช้อัตรากลางที่ทุนรักษาระดับฯ ซื้อขายดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ในวันนั้น ๆ
7. รายงานนี้เป็นรายงานรายสัปดาห์ ให้จัดส่งไปยังส่วนตรวจสอบและวิเคราะห์การปริวรรต ก่อนเที่ยงของวันอังคารสัปดาห์ถัดไป.

คำชี้แจง

เรื่อง ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและค่าเงินบาท เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 และกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกคำชี้แจงถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุงดังกล่าวในวันเดียวกันนั้น โดยที่ขณะนั้นปรากฏว่ายังมีผู้ไม่เข้าใจระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่อยู่บ้าง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงขอชี้แจงเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ตามระบบแลกเปลี่ยนเงินตราที่เคยใช้มาก่อนวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 ค่าเงินบาทในทางปฏิบัติผูกโยงไว้กับค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มาเกือบตลาดเป็นเหตุให้ค่าเงินบาทต้องเปลี่ยนแปลงตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ตลอดเวลา ซึ่งแม้จะเป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนในประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมาแต่ในระยะหลัง ๆ นี้ กลับเป็นผลเสียอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะด้านการส่งสินค้าออก ราคาพืชผลในประเทศและรายได้ของเกษตรกร ทั้งนี้ เป็นเพราะในระยะหลัง ๆ นี้ค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มีค่าสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิง มาร์ค เยอรมนี หรือ เยน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราใหม่ โดยเลิกผูกเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ.

2. เมื่อเลิกผูกค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. แล้ว ทางกรมมีทางเลือกที่จะดำเนินการเกี่ยวกับค่าเงินบาทได้ 2 วิธี กล่าวคือ

ทางเลือกที่ 1 ปลอยเงินบาทให้มีค่าลอยตัวอย่างเสรี โดยทางการไม่เข้าแทรกแซงเพื่อรักษาค่าเงินบาทแต่อย่างใด

ทางเลือกที่ 2 ดูแลให้เงินบาทมีเสถียรภาพพอสมควรเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

ระหว่างทางเลือกทั้ง 2 ทางที่กล่าวข้างต้น ทางเลือกที่ 1 มีข้อเสียต่าง ๆ มาก เพราะในทางปฏิบัติ การดำเนินการตามทางเลือกนี้จะมีผลให้ค่าเงินบาทแต่ละวัน

เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างชวบชวบ ตามการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะดอลลาร์ สรอ. ในตลาดเงินตราต่างประเทศในประเทศไทยซึ่งในบางครั้งก็เป็นไปตามปริมาณการค้า ที่สุจริต และในบางครั้งขึ้นอยู่กับภารกิจกำไรของผู้ค้าเงินตราต่างประเทศ เกิดความไม่แน่นอนในเรื่องค่าเงินบาทเป็นอย่างมาก และจะมีผลกระทบต่อกระเทือนอย่างรุนแรงต่อการค้า กับต่างประเทศของประเทศไทย ต่อการลงทุนในประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศไทยในระยะข้างหน้า ตามข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่าไม่มีประเทศใดปล่อยให้ค่าเงิน ของตนลอยตัวอย่างเสรีอย่างแท้จริงเลย แม้แต่ประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น สหราชอาณาจักร เยอรมนี หรือญี่ปุ่น ก็ไม่ปล่อยให้เงินของตนลอยตัวในลักษณะดังกล่าวนี้ ในทางปฏิบัติทางการของประเทศเหล่านี้ เข้าแทรกแซงในตลาดอยู่ตลอด มากบ้างน้อยบ้าง ตามความจำเป็นในแต่ละขณะ

เมื่อพิจารณาถึงผลเสียของทางเลือกที่ 1 ตามที่กล่าวข้างต้น ทางการจึงได้ ตัดสินใจว่าระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่จะต้องมีการดำเนินการตามทาง เลือกที่ 2 กล่าวคือ เลิกผูกเงินบาทไว้กับดอลลาร์ สรอ. หรืออีกนัยหนึ่ง ปล่อยให้ค่าเงินบาท ขึ้นลงได้ เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. แต่ทั้งนี้ทางการจะคอยดูแลให้เงินบาทมีค่าไม่เปลี่ยนแปลง มากนัก โดยเฉลี่ยเมื่อเทียบกับเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

3. ตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่นี้ หน่วยงานที่มีหน้าที่ โดยตรงในการรักษาเสถียรภาพของเงินบาท ได้แก่ ทูตริษาระดับอัคราแลกเปลี่ยนเงินตรา จะเป็นผู้ประกาศกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. เป็นประจำทุกวัน โดยประกาศเผยแพร่ทางวิทยุในเวลา 9.00 น. และ 12.00 น. อัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง เงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ที่ประกาศนี้กำหนดขึ้นโดยพิจารณาถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

ก. ค่าเฉลี่ยของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย อาทิ ดอลลาร์ สรอ. ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน และริงกิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสกุลเงินที่อยู่ในกลุ่มหรือ "ตะกร้า" (basket) ของสกุลเงินที่นำมาสร้างเป็นดัชนีค่า เงินบาท

ข. ปริมาณการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดในแต่ละวันในระยะ ที่ผ่านมา

ค. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะด้านการส่งออกและนำเข้า และระดับราคาสินค้าภายในประเทศ

4. ตามที่กล่าวในข้อ 2 และ 3 ข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า ตามระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ จะมีค่าเปลี่ยนแปลงขึ้นลง ไม่มีตายตัวกับดอลลาร์ สรอ. เช่นที่แล้มาแล้ว และถึงแม้ในการกำหนดค่าเงินบาทแต่ละวัน จะได้มีการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของเงินสกุลต่าง ๆ ของประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่อยู่ในกลุ่มหรือ "ตะกร้า" ที่ใช้ แต่ก็ไม่ได้ยึดเอาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นปัจจัยเดียวในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. เพราะการเปลี่ยนแปลงของเงินสกุลต่าง ๆ ที่อยู่ใน "ตะกร้า" ดังกล่าว เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ นอกประเทศไทยไม่สะท้อนให้เห็นภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยแต่ประการใด โดยเหตุนี้ ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ในแต่ละวัน จึงได้นำเอาปัจจัยอื่นตามที่กล่าวใน 3.ข และ ค. มาพิจารณาด้วย.

5. นับตั้งแต่ได้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราที่ปรับปรุงใหม่มาตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. (ใช้อัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับฯ ที่ทำกับธนาคารพาณิชย์) ได้เปลี่ยนแปลงต่อไปนี้

วันที่	อัตรากลาง (บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.)	การเปลี่ยนแปลง (บาท)
5 พฤศจิกายน	27.00	-
6 พฤศจิกายน	26.91	-.09
7 พฤศจิกายน	26.89	-.02
8 พฤศจิกายน	26.79	-.10
9 พฤศจิกายน	26.82	+.03
12 พฤศจิกายน	26.85	+.03
13 พฤศจิกายน	26.85	-
14 พฤศจิกายน	26.88	+.03

สำหรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินสกุลอื่น ๆ นอกจากดอลลาร์ สรอ. นั้น ก็มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงในแต่ละวัน ทั้งนี้ แล้แล้วแต่ว่าเงินสกุลดังกล่าวมีค่าแข็งขึ้นหรืออ่อนลงเล็กน้อยเพียงไร เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ.

โดยสรุปแล้ว จึงกล่าวได้ว่าในขณะนี้ค่าเงินบาทมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สอดคล้อง
ทั้งภาวะการเงินในต่างประเทศ ภาวะการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย และภาวะ
เศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะทางด้านดุลการค้าดุลการชำระและระดับราคาสินค้า ไม่ได้ผูก
โยงไว้กับดอลลาร์ สรอ. เช่นที่เคยเป็นมาอีกต่อไป.

ธนาคารแห่งประเทศไทย

14 พฤศจิกายน 2527

22 กันยายน 2529

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ธพท.ต.(ว) 1418/2529 เรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ
ของธนาคารพาณิชย์

ตามที่ธนาคารได้มีหนังสือที่ ธพท.ต.(ว) 1415/2527 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุลทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้ารวมกันเป็นฐานะสุทธิเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุนหรือ 5.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน โดยให้ถือเอาจำนวนเฉลี่ยรายสัปดาห์ของฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิทุกสิ้นวันทำการ นับวันศุกร์เป็นวันเริ่มต้นและวันพฤหัสบดีเป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์นั้น

เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการเงินในปัจจุบัน ธนาคารเห็นสมควรผ่อนผันหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิดังกล่าวเป็นการชั่วคราว โดยให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิเฉลี่ยรายสัปดาห์เป็นยอดเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินกองทุนหรือ 10.0 ล้านดอลลาร์ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม 2529 ถึง 2 เมษายน 2530

ขอแสดงความนับถือ

(นายกำจร สติรกุล)

ผู้ว่าการ

ฝ่ายการต่างประเทศ

โทร. 2828993

24 กรกฎาคม 2530

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ธพ.ค.(ว) 1040/2530 เรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิของธนาคารพาณิชย์

ตามที่ธนาคารได้มีหนังสือที่ ธพ.ค.(ว) 1415/2527 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศของเงินทุกสกุล ทั้งที่เป็นฐานะทันทีและฐานะล่วงหน้ารวมกันเป็นฐานะสุทธิเกินดุลหรือขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุนหรือ 5.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน โดยให้ถือเอาจำนวนเฉลี่ยรายสัปดาห์ของฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิทุกสิ้นวันทำการนับวันศุกร์ เป็นวันเริ่มต้นและวันพฤหัสบดี เป็นวันสุดท้ายของสัปดาห์นั้น

เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการเงินในปัจจุบัน ธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันไม่นับรวมสินทรัพย์และหนี้สินดังต่อไปนี้ที่อยู่ในสินทรัพย์และหนี้สินในการคำนวณฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น คือ

1. สินทรัพย์

- 1.1 เงินลงทุนในบริษัทเงินทุนแห่งอาเซียน
- 1.2 เงินลงทุนของธนาคารพาณิชย์ที่ไปเปิดสาขา บริษัทเงินทุนและบริษัทอื่น ๆ ในต่างประเทศ โดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง
- 1.3 เงินให้กู้ยืมแก่บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทย จำกัด เฉพาะส่วนที่ให้กู้ตามนโยบายของรัฐบาลและทำสัญญากู้ยืมระบุมูลหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศ

2. หนี้สิน

- 2.1 เงินกู้ยืมจากต่างประเทศ เพื่อให้กู้ต่อแก่บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทย จำกัด ตามข้อ 1.3

2.2 เงินกู้ยืมจากต่างประเทศที่นำเข้ามาจดทะเบียนเป็นเงินกองทุนของธนาคาร
สาขาต่างประเทศ

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม 2530 เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

แทน

ผู้จัดการ

ฝ่ายการต่างประเทศ

โทร.2823322 ต่อ 2173

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
Exchange Equalization Fund

16 พฤศจิกายน 2530

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ท.(ว) 553/2530 เรื่อง การซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ของทุน
รักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา กับธนาคารพาณิชย์

ตามที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้กำหนดวิธีการซื้อขายเงินดอลลาร์
สรอ. ตามหนังสือ ที่ ท.พิเศษ 1/2524 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2524 เรื่อง การเปลี่ยนแปลง
การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน ที่ ท.296/2528 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2528 เรื่อง
การชำระเงินบาทอันเป็นค่าซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และ ที่ ท.(ว) 228/2530
ลงวันที่ 3 มิถุนายน 2530 เรื่อง การส่งมอบดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ที่ธนาคารพาณิชย์ขาย
ให้แก่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา นั้น

เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายเงินของทุนรักษาระดับฯ เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อยและสอดคล้องกับพิธีปฏิบัติทางการเงินในด้านอื่น ทุนรักษาระดับฯ จึงขอแจ้งวิธีการ
ซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ มาเพื่อให้ถือปฏิบัติแทน
วิธีการตามหนังสือดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. อัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ.

ทุนรักษาระดับฯ จะซื้อและขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ทุกวันทำการ
ในอัตราที่กำหนดในแต่ละวันทำการ และจะออกประกาศแจ้งอัตราดังกล่าวพร้อมกับอัตราซื้อขาย
เงินสกุลต่าง ๆ ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าเป็นประจำทุกวันทำการ

2. จำนวนเงินที่ทำการซื้อขาย

จำนวนเงินขั้นต่ำที่ทุนรักษาระดับฯ จะทำการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ คือ
100,000 ดอลลาร์ สรอ. และในการซื้อขายแต่ละรายการจะต้องไม่มีเศษของแสน

3. การส่งมอบเงินดอลลาร์ สรอ. และเงินบาท

การส่งมอบเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือขายกับทุนรักษาระดับฯ และการส่งมอบเงินบาทอันเป็นค่าของเงินดอลลาร์ สรอ. นั้น ให้กระทำในวันที่ตกลงซื้อขายกัน (Value Today) โดย

(ก) การส่งมอบเงินดอลลาร์ สรอ. ณ Federal Reserve Bank of New York, New York ต้องไม่เกินเวลา 11.00 น. (เวลาในนครนิวยอร์ก) ของวันที่ธนาคารพาณิชย์ขายดอลลาร์ สรอ. ให้แก่ทุนรักษาระดับฯ

(ข) การส่งมอบเงินบาท ต้องไม่เกินเวลา 15.30 น. ของวันที่ตกลงซื้อขายดอลลาร์ สรอ. กัน

ทั้งนี้ เว้นแต่ในวันที่ตกลงซื้อขายกันเป็นวันหยุดธนาคารในสหรัฐอเมริกา ให้ทำการส่งมอบในวันทำการถัดไป (Value Tomorrow) โดยกำหนดเวลายังคงเป็นไปตามที่กล่าวใน (ก) และ (ข)

ในกรณีที่การส่งมอบเงินมิได้กระทำตามกำหนดดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้ที่เสียประโยชน์เรียกค่าชดเชยในอัตราดอกเบี้ยที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานของธนาคารแห่งประเทศไทย ในวันที่ตกลงซื้อขายกัน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยดังกล่าวมีมากกว่าหนึ่งอัตรา ให้ใช้อัตราสูงสุด

4. กำหนดเวลาการซื้อขายและการปฏิบัติอื่นเกี่ยวกับการซื้อขาย

(ก) ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะซื้อหรือขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับฯ ต้องทำความตกลงทางโทรศัพท์ ในระหว่างเวลา 8.30 น. ถึง 12.00 น. ของวันทำการ

(ข) เมื่อได้ตกลงทำการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับฯ ให้ธนาคารพาณิชย์นำส่งเอกสารยืนยันการซื้อหรือขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับฯ ภายในเวลา 14.00 น. ของวันที่ตกลงซื้อขาย พร้อมทั้งแจ้งชื่อธนาคารตัวแทนซึ่งจะเป็นผู้ส่งมอบเงินดอลลาร์ สรอ. ให้แก่ทุนรักษาระดับฯ ณ Federal Reserve Bank of New York, New York ทุกครั้ง

(ค) ให้ธนาคารพาณิชย์ทำหนังสือแสดงความยินยอมตามแบบที่แนบ ให้ธนาคาร

แห่งประเทศไทยนำเงินเข้าบัญชี หรือหักเงินจากบัญชี เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อชำระเป็นค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ธนาคารพาณิชย์ตกลงขายหรือซื้อกับทุนรักษาระดับฯ และเงินค่าชดเชยแก่ผู้เสียประโยชน์ในกรณีที่มีการส่งมอบเงิน มีอาจกระทำได้ภายในกำหนดเวลาในข้อ 3 อนึ่ง การนำเงินเข้าบัญชีและการหักเงินจากบัญชีเป็นค่าชดเชยนั้น ทุนรักษาระดับฯ จะมีหนังสือแจ้งธนาคารพาณิชย์ล่วงหน้าหนึ่งวันทำการ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

ผู้จัดการ

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

โทร. 2823322 ต่อ 2791

หนังสือแสดงความยินยอม

ธนาคาร.....

วันที่ .....

เรื่อง ความยินยอมเพื่อประโยชน์ในการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับอัตรา
แลกเปลี่ยนเงินตรา

เรียน ผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

เพื่อประโยชน์ในการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน
เงินตรา ตามหนังสือของทุนรักษาระดับฯ ที่ ท.(ว)...../2530 ลงวันที่.....
ข้าพเจ้า ธนาคาร..... (เจ้าของบัญชีเลขที่.....) ตกลง
ยินยอมให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. นำเงินเข้าบัญชีเงินฝากของข้าพเจ้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามจำนวน
เงินอันเป็นค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ข้าพเจ้าตกลงขายให้แก่ทุนรักษาระดับฯ

2. หักเงินจากบัญชีเงินฝากของข้าพเจ้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อ

(ก) ชำระค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ข้าพเจ้าตกลงซื้อจากทุนรักษาระดับฯ

(ข) ชำระเงินชดเชยในกรณีที่ข้าพเจ้าส่งมอบเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ขายให้
ทุนรักษาระดับฯ ไม่ทันตามกำหนดเวลา

/อนึ่ง...

อนึ่ง ข้าพเจ้าเจ้าจะไม่เพิกถอนความยินยอมตามหนังสือนี้ เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากทนายรักษาระดับฯ และได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากธนาคารแห่งประเทศไทยว่าไม่ขัดข้องในการที่ข้าพเจ้าจะเพิกถอนความยินยอมดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

.....
(.....)

.....
(.....)

ผู้มีอำนาจลงนาม
เพื่อธนาคาร.....

วิธีการคำนวณ

อัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า

1. ดอลลาร์ สรอ. (บาทต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ.) จะมี margin ดังนี้

อัตราซื้อของธนาคารพาณิชย์ ตัวเงิน	อัตราซื้อของ ทางโทรเลข	อัตราขายของ ธนาคารพาณิชย์	อัตราขายของ ธนาคารพาณิชย์
<-----.06----->	<-----.02----->	<-----.04----->	<-----0.3----->

2. สกุลอื่น ๆ

อัตราซื้อขายปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยน ดอลลาร์ฮ่องกง ริงกิตมาเลเซีย ดอลลาร์สิงคโปร์ ดอลลาร์บรูไน เปโซฟิลิปปินส์ และรูเปียนอินโดนีเซีย ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะกำหนดอัตราเป็นหน่วยของบาทต่อ 100 เยน, ต่อ 1,000 รูเปียนอินโดนีเซีย และ ต่อ 1 หน่วยเงินตราต่างประเทศสำหรับสกุลอื่น และใช้วิธีการคำนวณดังนี้

ก) อัตราซื้อ ให้คำนวณจากอัตราซื้อทันทีซึ่งดอลลาร์ สรอ. ต่อบาทของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า กับอัตราขายทันทีระหว่างธนาคารซึ่งดอลลาร์ สรอ. ต่อเงินสกุลนั้นในประเทศเจ้าของสกุลหรือกับอัตราซื้อทันทีระหว่างธนาคารซึ่งเงินสกุลนั้นต่อดอลลาร์ สรอ. ในตลาดโตเกียว

ข) อัตราขาย ให้คำนวณจากอัตราขายทันทีซึ่งดอลลาร์ สรอ. ต่อบาทของธนาคารพาณิชย์กับลูกค้า กับอัตราซื้อทันทีระหว่างธนาคารซึ่งดอลลาร์ สรอ. ต่อเงินสกุลนั้นในประเทศเจ้าของสกุล หรือกับอัตราขายทันทีระหว่างธนาคารซึ่งเงินสกุลนั้นต่อดอลลาร์ สรอ. ในตลาดโตเกียว

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การใช้อัตราแลกเปลี่ยนของตลาดต่าง ๆ ให้เป็นดังนี้

ดอลลาร์สิงคโปร์ ดอลลาร์ฮ่องกง และริงกิตมาเลเซีย ยังใช้ reference และ spread ตามเดิมที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราได้กำหนดในปัจจุบัน กล่าวคือ ให้ใช้อัตราปิดตลาดสิงคโปร์ ฮ่องกง และมาเลเซีย ตามแต่กรณี ทั้งนี้ ให้ใช้ spread ข้างละ 100 points จากอัตรากลางสำหรับเงินดอลลาร์สิงคโปร์และริงกิตมาเลเซีย และใช้ spread

ข้างละ 200 points จากอัตรากลางสำหรับเงินดอลลาร์ฮ่องกง

ดอลลาร์บริติช ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยน เช่นเดียวกับดอลลาร์สิงคโปร์

เปโซฟิลิปปินส์ และรูเปย์อินโดนีเซีย ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเปโซฟิลิปปินส์ หรือรูเปย์อินโดนีเซียต่อดอลลาร์ สรอ. จากข่าวรอยเตอร์ ทั้งนี้ ให้ใช้ spread ข้างละ 10 points จากอัตรากลาง

เยน ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเยนต่อดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นอัตราที่ตลาดโตเกียว เวลา 10.00 น. (ตรงกับเวลาในประเทศไทย 8.00 น.) หากไม่มี ให้ใช้อัตราปิดตลาดที่ตลาดนิวยอร์ก ทั้งนี้ ให้ใช้ spread ข้างละ 25 points จากอัตรากลาง

มาร์คเยอรมนี ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างมาร์คเยอรมนีต่อดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นอัตราที่ตลาดโตเกียว เวลา 10.00 น. (ตรงกับเวลาในประเทศไทย 8.00 น.) หากไม่มี ให้ใช้อัตราปิดตลาดที่ตลาดนิวยอร์ก ทั้งนี้ ให้ใช้ spread ข้างละ 25 points จากอัตรากลาง

ปอนด์สเตอร์ลิง ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างปอนด์สเตอร์ลิงต่อดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นอัตราที่ตลาดโตเกียว เวลา 10.00 น. (ตรงกับเวลาในประเทศไทย 8.00 น.) หากไม่มี ให้ใช้อัตราปิดตลาดที่ตลาดนิวยอร์ก ทั้งนี้ ให้ใช้ spread ข้างละ 25 points จากอัตรากลาง

ค) อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้การคำนวณดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้อัตราที่รายงานโดยสำนักงานรอยเตอร์ เว้นแต่อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทต่อดอลลาร์ สรอ. ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนประจำวันที่ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากำหนด

ง) การปิดเศษอัตราแลกเปลี่ยนที่คำนวณได้ คงกระทำดังที่เคยปฏิบัติกล่าวคือ บัดลงสำหรับอัตราซื้อหรือบัดขึ้นสำหรับอัตราขายจนถึง 1 ใน 4 ของ 1 สตางค์ที่ถดลงไป หรือ 1 ใน 4 ของ 1 สตางค์ที่ถดขึ้นไป แล้วแต่กรณีสำหรับ 1 หน่วยเงินปอนด์สเตอร์ลิง และจนถึง 1 ใน 8 ของ 1 สตางค์ที่ถดลงไป หรือ 1 ใน 8 ของ 1 สตางค์ที่ถดขึ้นไป แล้วแต่กรณีสำหรับ 1,000 หน่วยเงินรูเปย์อินโดนีเซีย 100 หน่วยเงินเยน และ 1 หน่วยเงินสกุลอื่น ๆ ที่เหลือ

3. การทบทวนแก้ไข

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราจะทำการทบทวนและแก้ไข เปลี่ยนแปลงวิธีการคำนวณอัตราซื้อขายเงินตราต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น เมื่อเห็นสมควร

ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

14 กุมภาพันธ์ 2532

5 เมษายน 2533

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ธพ.ค.(ว) 581/2533 เรื่อง การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ
ของธนาคารพาณิชย์

ตามที่ธนาคารได้มีหนังสือที่ ธพ.ค.(ว) 1415/2527 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2527 กำหนดเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ เฉลี่ยรายสัปดาห์ของธนาคารพาณิชย์นั้น เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการเงินในปัจจุบัน ธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันหลักเกณฑ์การดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิทางด้านเกินดุล โดยให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศสุทธิ เฉลี่ยรายสัปดาห์เป็นยอดเกินดุลได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุน หรือ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2533 เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวลิต ธนะชานันท์)

ผู้ว่าการ

ฝ่ายการควบคุมปริวรรต

โทร. 2822528

21 พฤษภาคม 2533

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารรับอนุญาตทุกธนาคาร

ที่ ค.(จ.ว.) 1/2533 เรื่อง การผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

ด้วยธนาคารได้ออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาตฉบับที่ 50 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2533 เพื่อผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยมอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตเป็นผู้รับอนุญาตแบบ ล.ป. ต่าง ๆ ทางด้านสินค้า บริการและเงินทุน ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและอำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจและประชาชนโดยทั่วไปมากยิ่งขึ้น สาระสำคัญของการผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตามประกาศดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. การผ่อนคลายทางด้านสินค้า

มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตค่าขอแบบ ล.ป. ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับค่าสินค้าได้ทุกกรณี

2. การผ่อนคลายทางด้านบริการ

2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งเดิมกำหนดในธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการซื้อเงินตราต่างประเทศในกรณีนี้ได้ไม่เกิน 4,500 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา สำหรับการเดินทางท่องเที่ยว และ 9,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา สำหรับการเดินทางในราชการหรือเพื่อธุรกิจนั้น เพิ่มเป็นไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับการเดินทางไปต่างประเทศทุกกรณี

2.2 ค่าเลี้ยงดูครอบครัว และญาติพี่น้องที่อยู่ในต่างประเทศของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย และค่าเลี้ยงดูครอบครัวของบุคคลสัญชาติไทยที่ไปประกอบศาสนกิจ ณ เมืองเมกกะ ซึ่งเดิมให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการซื้อเงินได้ไม่เกินรายละ 5,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ต่อปี เพิ่มเป็นไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับผู้ส่งหรือผู้รับแต่ละคนต่อปี

2.3 ค่าการศึกษาในต่างประเทศ มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาต การขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อใช้จ่ายในกรณีนี้ ในวงเงินไม่เกินรายละ 50,000 ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด ต่อปี

2.4 มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการขอซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระค่าบริการประเภทต่าง ๆ ได้ทุกกรณีนอกเหนือจากที่ได้มอบหมายไปก่อนประกาศฉบับนี้แล้ว รวมทั้งการส่งกำไรหรือเงินปันผลที่ได้รับจากเงินลงทุนที่ไม่ได้จดทะเบียนไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารรับอนุญาตจะอนุญาตได้ในวงเงินไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด

3. การผ่อนคลายทางด้านการส่งเงินออกไปให้คนไทยซึ่งย้ายถิ่นฐานไปอยู่ต่างประเทศ

3.1 มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อ โอนเงินออกไปให้เครือญาติซึ่งได้ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในต่างประเทศเป็นการถาวรแล้วได้ในวงเงิน ไม่เกินปีละ 100,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด ต่อผู้รับแต่ละราย

3.2 มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อ โอนเงินออกไปต่างประเทศของบุคคลซึ่งได้ย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในต่างประเทศเป็นการถาวรแล้ว ทั้งในกรณีที่ เป็นเงินของผู้ย้ายถิ่นฐานเองหรือ เป็นเงินที่ได้รับจากกองมรดกได้ในวงเงินไม่ เกินปีละ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด ต่อผู้รับแต่ละราย

4. การผ่อนคลายทางด้านเงินกู้และเงินลงทุน

4.1 มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการชำระคืนเงินกู้จากต่างประเทศ และ/หรือค่าดอกเบี้ยเงินกู้ สำหรับเงินกู้ที่ไม่ได้จดทะเบียนไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ ในวงเงินไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด

4.2 มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการส่งเงินคืนทุนที่ได้จากการขาย หุ้นหรือเลิกกิจการให้แก่ผู้ลงทุนในต่างประเทศได้ในวงเงินไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ อเมริกาหรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด

5. การผ่อนคลายทางด้านกรรับจ่าย เงินบาทจากบัญชี เงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่
นอกประเทศ

มอบหมายให้ธนาคารรับอนุญาตอนุญาตการจ่าย เงินบาท เข้าบัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่
นอกประเทศประเภท "ฟิงโอนได้" เพิ่มเติมจากที่มอบหมายให้แล้ว และอนุญาตการรับเงินบาท
จากบัญชี เงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ห้ามถอน" เพื่อซื้อเงินตราต่างประเทศได้
ในวงเงินรายละไม่เกิน 5 ล้านบาท ต่อวัน

จึงขอแจ้งมา เพื่อทราบและถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีการที่กำหนดไว้ใน
ประกาศที่แนบมาพร้อมนี้ และโปรดแจ้งให้ผู้เคยค้าของท่านได้ทราบโดยทั่วกันด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นาย เศรษฐวิ เจริญพิทักษ์)

เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 50
ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2533

ฝ่ายการควบคุมปริวรรต

โทร. 2800613

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต

ฉบับที่ 50

ธนาคารแห่งประเทศไทยขอประกาศให้ตัวแทนรับอนุญาตทราบทั่วกันว่า

ข้อ 1 ให้ยกเลิก

(1) ความในข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 19
ข้อ 21 ข้อ 22 ข้อ 23 และข้อ 25 แห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทน
รับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502

(2) ความในข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 13 ข้อ 14
และข้อ 17 แห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 34 ลงวันที่
19 กันยายน 2526

(3) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 41
ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2530

ข้อ 2 ให้ยกเลิกความใน (4) ของข้อ 2 แห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
ให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 33 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2525 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศ
ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 39 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2529
และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้

"(4) จำนวนเงินตราต่างประเทศที่ตัวแทนรับอนุญาตจะอนุญาตได้ตามคำขอ
แบบ ล.ป.51 เมื่อรวมวงเงินตามบัตรสินเชื่อวงเงินตาม เล็ดเตอร์ออฟเครดิต เพื่อการเดินทาง
ต่อการเดินทางต่อครั้ง ต้องไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด"

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความใน 12. แห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่
ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศธนาคารแห่ง

ประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 48 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2532 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"12. ภายใต้ข้อบังคับข้อ 13 ค่าเลี้ยงดูครอบครัวและญาติที่น้องที่อยู่ในต่างประเทศของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติเป็นไทย ซึ่งตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตตามข้อ 35 (ก) แห่งคำสั่งให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาตได้นั้น จะต้องมียุทธค่าไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับผู้ส่งหรือผู้รับแต่ละคนต่อปี"

ข้อ 4 ให้ยกเลิกความใน 14. แห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยให้ไว้แก่ตัวแทนรับอนุญาต ฉบับที่ 48 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2532 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"14. เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.31 ของบุคคลสัญชาติไทยซึ่งขอซื้อเงินส่งไปเลี้ยงดูครอบครัวซึ่งมีสัญชาติไทยที่ได้ไปประกอบศาสนกิจ ณ เมืองเมกกะ ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้เป็นมูลค่าไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับผู้ส่งหรือผู้รับแต่ละคนต่อปี ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ยื่นแบบ ล.ป.31 จะต้องสำแดงในแบบ ล.ป. ดังกล่าวว่ามีผู้รับประโยชน์ได้เดินทางออกจากประเทศไทยไปเมื่อใด และจะอยู่ในเมืองเมกกะเป็นระยะเวลาเท่าใด ทั้งตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการในแบบ ล.ป.31 แท้จริงและถูกต้อง"

ข้อ 5 เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.21 แบบ ล.ป.22 แบบ ล.ป.23 และแบบ ล.ป.61 รวมตลอดถึงการต่ออายุ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในแบบ ล.ป. ดังกล่าว และการขยายระยะเวลาการให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออก ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ทุกกรณี

ข้อ 6 เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตการซื้อเงินตราต่างประเทศตามแบบ ล.ป.31 แบบ ล.ป.51 และการเปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตตามแบบ ล.ป.22 เพื่อชำระค่าบริการทุกประเภทที่มีมูลค่าไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ โดยมีเอกสารที่ยื่นประกอบดังต่อไปนี้ซึ่งแท้จริงและถูกต้อง

(1) เอกสารเรียกเก็บเงินและหรือ

(2) เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อันควรแก่กรณี

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่การซื้อเงินตราต่างประเทศหรือการเปิด
 เล็ดเตอร์ออฟเครดิตเพื่อชำระค่าสินค้าหรือโอนเงินทุน

ข้อ 7 เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ
 ล.ป.31 และแบบ ล.ป.51 สำหรับการซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เป็นค่าใช้จ่าย
 ในการศึกษาจำนวนเงินไม่เกินปีละ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด
 ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการใน
 แบบ ล.ป.31 แบบ ล.ป.51 แท้จริงและถูกต้อง โดยให้ผู้ขอซื้อเงินแบบหลักฐานที่แสดงว่า
 เป็นการซื้อเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาในต่างประเทศจริง

ข้อ 8 เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตคำขอ
 แบบ ล.ป.31 สำหรับการขอซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ข้างต้น
 ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่ารายการ
 ในแบบ ล.ป.31 แท้จริงและถูกต้อง

(1) จ่ายเงินปันผลระหว่างกาลหรือเงินปันผลประจำปีให้แก่ผู้ถือหุ้น
 ชาวต่างประเทศในวงเงินไม่เกินรายละ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตาม
 อัตราตลาด โดยจ่ายจากกำไรสะสมหรือกำไรสุทธิประจำปี และได้หักภาษีเงินปันผลไว้แล้ว
 ทั้งมีหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. รูปถ่ายแบบ ล.ป.71ก. ที่เป็นหลักฐานการส่งเงินตรา
 ต่างประเทศเข้ามาลงทุนซื้อหุ้นที่ได้รับปันผล หรือรูปถ่ายแบบ ล.ป.82 ที่แสดงว่ามีการจ่าย
 เงินบาทจากบัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ฟิ่ง โอนได้" เพื่อลงทุนซื้อหุ้นที่ได้รับปันผล

ข. รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทที่มีมติให้จ่ายเงินปันผล
 หรือรายงานการประชุมกรรมการบริษัทในกรณีที่เป็นกรจ่ายเงินปันผลระหว่างกาล

ค. งบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่จ่ายเงินปันผลซึ่งผู้สอบบัญชี
 รับอนุญาตรับรองแล้ว หรืองบการเงินระหว่างกาลที่บริษัทได้รับรองความถูกต้องแล้ว หากเป็น
 การจ่ายเงินปันผลระหว่างกาล

ในกรณีที่ เคยอนุญาตให้ส่ง เงินปันผลสำหรับหุ้นจำนวนใดให้แก่ ผู้ถือหุ้นชาวต่างประเทศมาก่อนแล้ว การส่งเงินปันผลสำหรับหุ้นจำนวนดังกล่าวในครั้งต่อไป ให้แจ้งเลขที่แบบ ล.ป.31 ที่ได้รับอนุญาตแทนเอกสารตาม ก.

(2) ส่งเงินกำไรของสาขาบริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งได้หักภาษีไว้แล้วออกไปให้สำนักงานใหญ่ที่ต่างประเทศในวงเงินไม่เกินครั้งละ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด โดยมีหลักฐานที่ยื่นประกอบซึ่งแท้จริง และถูกต้องดังนี้

ก. รูปถ่ายแบบ ล.ป.71 ก. ที่แสดงว่าสำนักงานใหญ่ส่งเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นเงินลงทุนของสาขา หรือแบบ ล.ป.82 ที่แสดงว่ามีการจ่ายเงินบาทจากบัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ฟิ่งโอนได้" เพื่อเป็นเงินลงทุนของสาขา

ข. งบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันที่มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรับรองแล้ว หรืองบการเงินระหว่างกาลที่บริษัทได้รับรองความถูกต้องแล้ว หากเป็นการส่งกำไรระหว่างกาล

ในกรณีที่บริษัท เคยได้รับอนุญาตให้ส่งเงินกำไรออกไปให้สำนักงานใหญ่มาก่อนแล้ว ให้แจ้งเลขที่แบบ ล.ป.31 ที่ได้รับอนุญาตแทนเอกสารตาม ก.

(3) ส่งเงินที่ได้จากการขายหุ้นซึ่งได้หักภาษีกำไรจากการขายหุ้นไว้แล้วคืนให้แก่ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศในวงเงินไม่เกินรายละ 500,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด โดยมีหลักฐานที่ยื่นประกอบซึ่งแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. รูปถ่ายแบบ ล.ป.71 ก. ที่เป็นหลักฐานการส่งเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนซื้อหุ้นที่ขาย หรือรูปถ่ายแบบ ล.ป.82 ที่แสดงว่ามีการจ่ายเงินบาทจากบัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ฟิ่งโอนได้" เพื่อลงทุนซื้อหุ้นที่ขาย

ข. รายชื่อผู้ถือหุ้นที่กระทรวงพาณิชย์รับรองแล้ว ซึ่งมีชื่อผู้ลงทุนชาวต่างประเทศเป็นผู้ถือหุ้นก่อนที่จะขายหุ้น หรือใบเดบิตโน้ตที่บริษัทสมาชิกตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ออกให้ หากเป็นการซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ค. เอกสารการโอนหุ้นหรือระบุจำนวนเงินที่โอนหุ้น ขายหุ้น ซึ่งผู้โอนและผู้รับได้ลงนามแล้ว หรือใบเครดิตโน้ตที่สมาชิกตลาดหลักทรัพย์ เป็นผู้ออกให้ถ้าเป็นการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อนึ่ง หากหุ้นที่ขาย เป็นหุ้นที่ผู้เก็บรักษาหลักทรัพย์ได้ เคยส่งหลักฐานตามข้อ ก. และข. ไปให้เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินพร้อมกับรายงานการซื้อขายหุ้นแล้วให้อ้างถึงเลขที่รายงานแทนการแนบหลักฐานตาม ก. และ ข.

(4) ส่งเงินที่ได้จากการเลิกกิจการซึ่งได้หักภาษีกาไรไว้แล้วคืนให้แก่ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศ ในวงเงินไม่เกินรายละ 500,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเม็กซิโก หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด โดยมีหลักฐานที่ยื่นประกอบซึ่งแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. รูปถ่ายแบบ ล.ป.71 ก. ที่เป็นหลักฐานการส่งเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนหรือรูปถ่ายแบบ ล.ป.82 ที่แสดงว่ามีการจ่ายเงินบาทจากบัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ฟังโอนได้" เพื่อลงทุน

ข. หนังสือรับรองเสร็จสิ้นการชำระบัญชีที่ออกโดยกระทรวงพาณิชย์

ในกรณีที่ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศ เคยได้รับอนุญาตให้ส่งเงินปันผลหรือเงินกำไรมาก่อนแล้ว ให้แจ้งเลขที่แบบ ล.ป.31 ที่ได้รับอนุญาตแทนเอกสารตาม ก.

(5) ชำระคืนต้นเงินกู้จากต่างประเทศและหรือค่าดอกเบี้ยเงินกู้ในวงเงินไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเม็กซิโก หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด โดยมีหลักฐานที่ยื่นประกอบซึ่งแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. รูปถ่ายแบบ ล.ป.71 ก. ที่เป็นหลักฐานการนำเงินกู้เข้ามาในประเทศหรือแบบ ล.ป.82 ซึ่งเป็นหลักฐานการรับเงินกู้จากบัญชีของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ฟังโอนได้" หรือแบบ ล.ป.21 ในกรณีเป็นเงินกู้ที่ไม่นำเข้าแต่โอนไปชำระค่าสินค้านำเข้า

ข. หลักฐานการกู้ยืม เช่น สัญญากู้

ค. เอกสารเรียกเก็บเงินค่าดอกเบี้ย

(6) ส่งไปให้เครือญาติซึ่งมีถิ่นพำนักถาวรในต่างประเทศ ในวงเงินไม่เกินปีละ 100,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับผู้รับแต่ละราย โดยมีหลักฐานที่ยืนยันประกอบซึ่งแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. หลักฐานของทางการที่แสดงว่ายินยอมให้พำนักอยู่ในประเทศนั้นเป็นการถาวร

ข. หลักฐานที่แสดงว่าผู้ส่งเงินและผู้รับเงินมีความสัมพันธ์ เป็นเครือญาติกันอย่างแท้จริง

ค. รูปถ่ายบัญชีเงินฝากของผู้ส่งเงินออก หรือให้ธนาคารรับรองยอดบัญชีเงินฝากของผู้ส่งเงินออก

(7) ส่งเงินของคนไทยซึ่งย้ายถิ่นฐานไปพำนักอยู่ต่างประเทศ เป็นการถาวร ออกไป ในวงเงินไม่เกินปีละ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับผู้รับแต่ละราย โดยมีหลักฐานที่ยืนยันประกอบซึ่งแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. หลักฐานของทางการที่แสดงว่ายินยอมให้พำนักอยู่ในประเทศนั้นเป็นการถาวร

ข. หลักฐานที่แสดงว่าเงินที่ขอส่งออก เป็นของผู้รับเอง หากเป็นเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สิน ให้แนบหลักฐานที่แสดงว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วย เช่น รูปถ่ายหนังสือสัญญาขายที่ดินที่มีเจ้าพนักงานที่ดินลงนามและประทับตราแล้ว ในกรณีที่เป็นเงินจากการขายที่ดิน เป็นต้น

(8) ส่งเงินจากกองมรดกให้แก่ผู้รับซึ่งมีถิ่นพำนักถาวรในต่างประเทศ ในวงเงินไม่เกินปีละ 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด สำหรับผู้รับแต่ละราย โดยมีหลักฐานที่ยืนยันประกอบซึ่งแท้จริงและถูกต้องดังนี้

ก. หลักฐานของทางการที่แสดงว่ายินยอมให้พำนักอยู่ในประเทศนั้นเป็นการถาวร

ข. รูปถ่ายพินัยกรรม หรือคำสั่งศาลที่แต่งตั้งผู้จัดการมรดก

ค. หนังสือจากผู้จัดการมรดกที่แสดงการจัดสรรเงินมรดกให้แก่ผู้รับ

ข้อ 9 เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.81 สำหรับการจ่ายเงินบาทเข้าบัญชีผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ฟิงโอนได้" เพื่อชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในวงเงินไม่เกินวันละ 5 ล้านบาท สำหรับแต่ละบัญชี ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่าหลักฐานที่ยื่นประกอบแท้จริงและถูกต้อง

ข้อ 10 เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินให้ตัวแทนรับอนุญาตอนุญาตแบบ ล.ป.82 สำหรับการรับเงินบาทจากบัญชีผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศประเภท "ห้ามถอน" เพื่อซื้อเงินตราต่างประเทศในวงเงินไม่เกินวันละ 5 ล้านบาท สำหรับแต่ละบัญชี ในนามเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ เมื่อตัวแทนรับอนุญาตเป็นที่พอใจว่าหลักฐานที่ยื่นในขณะจ่ายเงินบาทเข้าบัญชีดังกล่าวแท้จริงและถูกต้อง

ข้อ 11 ให้ตัวแทนรับอนุญาตถือปฏิบัติตามที่กล่าวมานี้โดยเคร่งครัด และแจ้งให้ผู้เคยค้าของตนทราบโดยทั่วกัน

ทั้งนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2533

(นายชวลิต ณะชานันท์)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 4/2534

เรื่อง การผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินชั้นที่สอง

ตามที่ทางการได้ประกาศผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินชั้นต้นไปแล้วเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ผลของการผ่อนคลายเป็นไปตามเจตนารมณ์คือก่อให้เกิดความสะดวกเพิ่มขึ้นแก่ประชาชน นักธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ และชาวต่างประเทศ กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เตรียมการเป็นลำดับมาที่จะผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินชั้นที่สอง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2533 ให้แก้ไขกฎกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

บัดนี้ กฎกระทรวงฉบับที่แก้ไขคือ กฎกระทรวงฉบับที่ 20 (2534) ได้ผ่านขั้นตอนดำเนินการและลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2534 ซึ่งจะมีผลให้การผ่อนคลายการควบคุมแลกเปลี่ยนเงินชั้นที่สองมีผลใช้บังคับ 1 เดือนหลังจากนั้นคือ วันที่ 1 เมษายน 2534 และเมื่อกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับแล้ว กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้ออกประกาศและคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในรายละเอียดอย่างเป็นทางการตามมาในทันที อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการเตรียมการของธนาคารพาณิชย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำข้อมูลชี้แจงแนวทางปฏิบัติให้ทราบล่วงหน้า

การผ่อนคลายการควบคุมแลกเปลี่ยนเงินครั้งนี้ ยึดหลักการว่าจะอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจและประชาชนในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันยังคงสงวนการควบคุมบางประการไว้ เพื่อเป็นเครื่องมือของทางการในการดูแลและป้องกันมิให้มีการเคลื่อนย้ายเงินตราต่างประเทศ ในลักษณะที่จะกระทบต่อเสถียรภาพของฐานะการเงินระหว่างประเทศ

สาระสำคัญของการผ่อนคลายเป็น

1. ให้นักธุรกิจและประชาชนสามารถซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องขออนุญาตจากทางการ ยกเว้นในบางเรื่องจำนวนน้อยเท่านั้น ที่ยังต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน แยกเป็นเรื่องต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 ด้านสินค้า สามารถซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ได้โดยตรง
ทุกกรณี

1.2 ด้านบริการ สามารถซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ได้แทบทุกกรณี โดยไม่จำกัดวงเงิน ยกเว้นเพียงกรณีเดียวคือ การซื้อเงินเพื่อเดินทางไปต่างประเทศ หากซื้อเป็นตราพท์หรือ เช็คเกินจำนวน 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต้องขออนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทย

1.3 ด้านเงินทุน จะไม่มีการควบคุมการไหลเข้าออกของเงินทุนของชาวต่างประเทศไม่ว่ารูปแบบใด และไม่ต้องจดทะเบียนกับทางการ เช่นที่เคยกำหนดไว้ก่อน การลงทุนของคนไทยในต่างประเทศจะสามารถซื้อเงินจากธนาคารพาณิชย์ได้สะดวกขึ้น ยกเว้นการลงทุนในกิจการที่เกินปีละ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การซื้อสังหาริมทรัพย์และหลักทรัพย์ในต่างประเทศ จะต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน อย่างไรก็ตาม การโอนเงินไปต่างประเทศโดยไม่มีค่าตอบแทน ยังคงมีการกำหนดวงเงินที่ต้องขออนุญาตไว้ เช่น เดิม

นอกจากนั้น ยังมีการผ่อนคลายเป็นประเด็นย่อยอีก 2 เรื่อง คือ

1.4 ผ่อนคลายเรื่องบัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศให้สะดวกขึ้น คือไม่จำกัดวงเงินและไม่แยกประเภทบัญชี

1.5 ผ่อนคลายเรื่องการนำเงินบาทและเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้ามาและนำออกไปให้สะดวกขึ้น กล่าวคือการนำเงินบาทเข้ามาและการนำเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้าออกไม่มีการจำกัดวงเงิน ส่วนการนำเงินบาทออกยังมีการควบคุมแต่จะขยายวงเงินให้สูงขึ้น

2. เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับเงินตราต่างประเทศมีทางเลือกกว่า จะขายเงินให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์เพื่อแลกเงินบาทไปใช้เช่นเดิม หรือจะฝากเงินตราต่างประเทศในบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศไว้กับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยก็ได้ ทั้งนี้ โดยกำหนดขนาดของบัญชีไว้เท่ากับ 5 แสนดอลลาร์สหรัฐ สำหรับบุคคลธรรมดา และ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐสำหรับนิติบุคคล หากจะฝากไว้มากกว่านั้นต้องขออนุญาตทางการก่อน

3. ยกเลิกการใช้แบบ ล.ป. เพื่อขออนุญาตซื้อขายเงินตรา แต่จะกำหนดแบบฟอร์มที่ง่ายขึ้นแทน และใช้หลักฐานประกอบน้อยลง เพื่อประโยชน์ของทางการในการติดตามความเคลื่อนไหวของเงินเข้าออก

นอกจากนั้น ทางการจะได้เปิดโอกาสให้การรับบริการจากบุคคลรับอนุญาตมีความสะดวกมากขึ้น คือ เพิ่มประเภทธุรกิจที่จะได้รับอนุญาตให้ เป็นบุคคลรับอนุญาต และเพิ่มวงเงินการขายเงินให้แก่ผู้เดินทางไปต่างประเทศให้สูงขึ้น

ทางการเชื่อมั่นว่า การผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินขั้นที่สอง ซึ่งจะมีผลในวันที่ 1 เมษายน 2534 นี้ จะอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง และทำให้ต่างประเทศมีความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจและฐานะเศรษฐกิจของไทยมากขึ้น

ธนาคารแห่งประเทศไทย

5 มีนาคม 2534

สรุปการผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

1. การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ให้นักธุรกิจ ประชาชนทั่วไปซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ได้โดยสะดวก และไม่ต้องขออนุญาต สำหรับกรณีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านสินค้า สามารถซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ได้โดยตรงทุกกรณี

1.2 ด้านบริการ สามารถซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ได้ทุกกรณี ยกเว้นกรณี การซื้อเงินตราต่างประเทศ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเดินทางประเภทอื่นที่มีใช้ ธนบัตร ธนาकारบัตร หรือเหรียญกษาปณ์เงินตราต่างประเทศ เช่น ซื้อเป็นตราฟรังก์ เช็คสำหรับเดินทางที่เกินกว่า US\$ 20,000 หรือ เทียบเท่าจะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

1.3 ด้านเงินทุน ไม่มีการควบคุมการนำเข้าและส่งออกของเงินทุนจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะ เป็นในรูปของเงินลงทุนหรือเงินกู้ และไม่ต้องจดทะเบียนกับธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับการลงทุนในต่างประเทศของคนไทยจะสามารถทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ยกเว้นการลงทุนที่มีจำนวนเกินกว่าปีละ US\$5,000,000 หรือเทียบเท่า หรือ การลงทุนซื้อสังหาริมทรัพย์และหลักทรัพย์ในต่างประเทศ ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน ส่วนการโอนเงินไปต่างประเทศให้แก่คนไทยที่ย้ายถิ่นฐานการโอนเงินมรดก และการให้ทรัพย์สินระหว่างเครือญาติ ยังคงมีวงเงินที่ไม่ต้องขออนุญาตไว้ เช่น เดิม

2. บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับเงินตราต่างประเทศสามารถเลือกได้ว่า จะขายเงินแก่ธนาคารพาณิชย์ เพื่อแลกเปลี่ยนบาทหรือฝากเข้าบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศของคนที่เปิดไว้กับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ทั้งนี้ โดยกำหนดวงเงินสูงสุดของบัญชีไว้เท่ากับ US\$ 500,000 หรือเทียบเท่าสำหรับบุคคลธรรมดา และ US\$ 5,000,000 หรือเทียบเท่าสำหรับนิติบุคคล หากจะฝากไว้เกินกว่านี้ต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

3. บัญชีเงินบาทของบุคคลที่อยู่นอกประเทศและการนำหรือส่งเงินตราเงินตราต่างประเทศเข้าและออก

3.1 ผ่อนคลายเรื่องบัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศให้สะดวกขึ้น โดยไม่แยกประเภทบัญชี และนำเงินบาทเข้าบัญชีได้มากกว่าเดิม รวมทั้งไม่มีข้อจำกัดในการถอนเงินจากบัญชี

3.2 ผ่อนคลายเรื่องการนำเงินบาทและเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้ามาและออกไปให้สะดวกขึ้น กล่าวคือ การนำเงินบาทเข้ามาและการนำเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้าออกไม่มีการจำกัดวงเงิน ส่วนการนำเงินบาทออกยังมีการควบคุมแต่ขยายวงเงินให้สูงขึ้น

4. ยกเลิกการใช้แบบ ล.ป. เพื่อขออนุญาตซื้อขายเงินตราต่างประเทศ แต่มีการกำหนดแบบฟอร์มที่ง่ายขึ้นแทน และใช้หลักฐานประกอบน้อยลง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของทางการในการติดตามความเคลื่อนไหวและการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ

5. การผ่อนคลายนด้านบุคคลรับอนุญาต เปิดโอกาสให้การรับบริการจากบุคคลรับอนุญาตมีความสะดวกขึ้น โดยเพิ่มประเภทธุรกิจที่จะได้รับอนุญาตให้ เป็นบุคคลรับอนุญาต และเพิ่มวงเงินการขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ผู้จะเดินทางให้สูงขึ้น

คำชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการผ่อนคลายการแลก เปลี่ยน เงิน

1. บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ

1.1 ดอกเบี้ยเงินฝาก ธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากเป็นเงินบาท หรือเป็นเงินตราต่างประเทศตามสกุลเงินที่ฝากก็ได้

1.2 การนำธนบัตร ธนาคารบัตร และเหรียญกษาปณ์เข้าบัญชี ธนาคารจะรับเข้าบัญชีเงินฝากของลูกค้าแต่ละรายได้ไม่เกินวันละ 2,000 ดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่า เว้นแต่ผู้ฝากจะเป็นบุคคล ดังต่อไปนี้

ก. บุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ

ข. บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศและชาวต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวไม่เกิน 3 เดือน

ค. สถานทูตต่างประเทศและผู้ได้รับเอกสิทธิ์ทางการทูต

ง. ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศรวมทั้งสำนักงาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลอื่นที่ปฏิบัติการกิจเพื่อทบวงการชำนัญพิเศษ องค์การหรือสถาบันนั้น ๆ ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันในประเทศไทย

1.3 การแลกเปลี่ยนสกุลเงิน ธนาคารจะให้ลูกค้าแลกเปลี่ยนสกุลเงินตราต่างประเทศได้เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

ก. การแลกเปลี่ยนสกุลเงินก่อนที่จะนำเข้าฝากในบัญชี

ข. การถอนเงินจากบัญชีเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นให้กระทำได้ในกรณีที่เจ้าของบัญชีมีภาระที่จะต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศที่แลกเปลี่ยนนั้น ชำระให้แก่บุคคลในต่างประเทศทันที หรือเจ้าของบัญชีจะฝากเงินตราต่างประเทศสกุลที่ขอแลกเปลี่ยนนั้นไว้กับธนาคารโดยเจ้าของบัญชีมีภาระต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศสกุลนั้นเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลในต่างประเทศภายใน 3 เดือน โดยธนาคารจะต้องเรียกเอกสารประกอบ

1.4 ลูกค้ายของธนาคารรายใดมีบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานอยู่แล้วในวันที่ 1 เมษายน 2534 ก็ให้คงมีบัญชีเงินฝากได้ตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานอนุญาตไว้เดิม

2. การให้กู้ยืมเป็นเงินตราต่างประเทศ ธนาคารให้บุคคลทั้งในประเทศและนอกประเทศกู้ยืมเป็นเงินตราต่างประเทศได้ และให้รายงานเป็นสินทรัพย์ในฐานะเงินตราต่างประเทศได้ โดยการให้กู้ยืมดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดดังนี้

ก. ให้กู้แก่บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศได้ในขณะใดขณะหนึ่งไม่เกิน 5 ล้านดอลลาร์

ข. ให้กู้ยืมแก่บุคคลในประเทศ ต้องเพื่อใช้ชำระหนี้หรือค่าใช้จ่ายให้แก่บุคคลในต่างประเทศโดยมีหลักฐานตามที่กำหนดแล้วแต่กรณี หรือให้กู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในประเทศไทย ผู้กู้จะต้องขายเงินนั้นแก่ธนาคารผู้ให้กู้เท่านั้น จะให้กู้เพื่อนำเข้าฝากในบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศไม่ได้

3. การให้กู้ยืมแก่กิจการในเครื่องที่ต่างประเทศ ธนาคารจะขายเงินหรือให้ลูกค้ายถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศเพื่อส่งไปให้กิจการในเครื่องที่ต่างประเทศของลูกค้ายืมได้ไม่เกินปีละ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ค่าว่ากิจการในเครื่องในต่างประเทศหมายความว่า

3.1 สำนักงานสาขาหรือตัวแทนที่อยู่ต่างประเทศของนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

3.2 ห้างหุ้นส่วนในต่างประเทศที่ผู้ให้กู้เป็นหุ้นส่วนรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของทุนทั้งหมดของห้างนั้น

3.3 บริษัทจำกัดในต่างประเทศที่ผู้ให้กู้ถือหุ้นรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น

3.4 กิจการในต่างประเทศที่ผู้ให้กู้มีส่วนเป็นเจ้าของไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของทุนทั้งหมดของกิจการนั้น

4. บัญชีเงินบาทของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ

4.1 เงินคงเหลือที่มีอยู่ในบัญชีเงินบาทของผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ ประเภท "ฟังโอนได้" และประเภท "ห้ามถอน" ณ วันที่ 1 เมษายน 2534 ให้ธนาคารโอนเข้าบัญชีเงินบาทของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศได้

4.2 ธนาคารจะให้เจ้าของบัญชีเบิกเงินเกินบัญชี เพื่อโอนไปเข้าบัญชีบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศบัญชีอื่น หรือเพื่อซื้อเงินตราต่างประเทศไม่ได้

5. การส่งหรือนำเงินบาทออก กรณีธนาคารรับอนุญาตส่งหรือนำเงินบาทออกไปให้ธนาคารในต่างประเทศในจำนวนไม่เกินมูลค่าของเงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศที่ธนาคารในต่างประเทศนั้นส่งหรือนำเข้ามาแลกเปลี่ยนให้ธนาคารมีหนังสือถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับชนิด ราคา และจำนวนเงินบาทที่จะส่งหรือนำออกพร้อมทั้งรับรองว่าเงินบาทที่ส่งหรือนำออกนอกประเทศดังกล่าว มีจำนวนไม่เกินมูลค่าของเงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศที่ธนาคารในต่างประเทศส่งหรือนำเข้ามาแลกเปลี่ยน และให้ธนาคารส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้เจ้าพนักงานภายใน 3 วันทำการ

6. เอกสารประกอบ เอกสารประกอบการขายเงินหรือการถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศให้เก็บไว้ที่ธนาคารเป็นเวลา 3 ปี ยกเว้น คำรับรอง ซึ่งเป็นเอกสารประกอบการส่งเงินออกไปลงทุนในต่างประเทศ ให้ธนาคารส่งให้เจ้าพนักงานพร้อมกับรายงานแบบ

ธ.ค.4

ระเบียบพิธีปฏิบัติของผู้ส่งของออกและผู้นำของเข้า

ผู้ส่งของออก

1. ผู้ส่งของออกจะต้องนำเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกเข้ามาในประเทศภายใน 180 วัน นับแต่วันส่งของออก และจะต้อง

1.1 ข่ายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารพาณิชย์ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่
ได้มา หรือ

1.2 นำเงินตราต่างประเทศนั้น ผากเข้าบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศที่
เปิดไว้กับธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ในประเทศ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่
ได้มา

บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศที่กล่าว ผู้ส่งของออกสามารถเปิด
ไว้กับธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิด
อยู่ในประเทศไทยได้ทุกธนาคาร แต่จะมียอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากเงิน
ตราต่างประเทศรวมกันทุกบัญชีและทุกสกุล ๗ วันใดวันหนึ่งได้ไม่เกิน

1) 500,000.- ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือ เทียบเท่า สำหรับ

ผู้ส่งของออกที่เป็นบุคคลธรรมดา หรือ

2) 5,000,000.- ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือ เทียบเท่า สำหรับ

ผู้ส่งของออกที่เป็นนิติบุคคล

2. ในการส่งของออกแต่ละครั้งที่มีมูลค่าเกินกว่า 500,000.- บาท ผู้ส่งของออก
จะต้องยื่นรายงานการส่งของออก แบบ ธ.ศ.1 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร พร้อมกับใบขน
สินค้าขาออก

การจัดทำแบบ ธ.ศ.1 ให้ผู้ส่งของออกทำเป็น 2 ฉบับ คือต้นฉบับ (สีขาว)
และสำเนา (สีฟ้า) โดยไม่ต้องขออนุญาตจากธนาคารพาณิชย์หรือเจ้าพนักงานควบคุมการ
แลกเปลี่ยนเงินแต่อย่างใด

เมื่อผู้ส่งของออกจัดทำแบบ ธ.ศ.1 แล้ว ให้ยื่นแบบ ธ.ศ.1 ทั้ง 2 ฉบับ ต่อ
พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรพร้อมกับใบขนสินค้าขาออก พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะคืนสำเนา

แบบ ธ.ค.1 ให้แก่ผู้ส่งของออกภายหลังที่ได้ประทับเลขที่ใบขนสินค้าขาออกลงในแบบ ธ.ค.1 เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

แบบ ธ.ค.1 นี้ ผู้ส่งของออกจะขอได้จากด่านศุลกากรต่าง ๆ หรือที่ธนาคารแห่งประเทศไทยและสาขาของธนาคารแห่งประเทศไทย

3. ในการส่งของออกบางลักษณะตามรายละเอียดแบบซึ่งผู้ส่งของออกได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศ ผู้ส่งของออกไม่ต้องยื่นแบบ ธ.ค.1 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร ให้ผู้ส่งของออกยื่นใบขนสินค้าขาออกได้เลย

4. การส่งของออกไปตามแบบ ธ.ค.1 โดยไม่ได้รับชำระเงิน เช่น การส่งออกไปซ่อมแซมทดสอบ แสดงเผยแพร่ ชดเชยของที่ชำรุดเสียหาย หักกลบลดหนี้ ลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น หรือ ได้รับชำระเงินเกินกว่า 180 วัน ผู้ส่งของออกจะต้องยื่นขออนุญาตเพื่อการยกเว้นหรือผ่อนผันการนำเงินเข้ามา ต่อเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

การขออนุญาตดังกล่าวให้ผู้ส่งของออกทำหนังสือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ และเหตุผลความจำเป็น พร้อมทั้งแนบเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องและสำเนาแบบ ธ.ค.1 ยื่นต่อธนาคารพาณิชย์ที่ตนใช้บริการอยู่

เมื่อธนาคารพาณิชย์หรือเจ้าพนักงานได้อนุญาตแล้ว จะส่งคืนสำเนาแบบ ธ.ค.1 ให้แก่ผู้ส่งของออกเก็บไว้

ผู้นำของเข้า

1. เมื่อผู้นำของเข้าประสงค์ที่จะ

1.1 เปิด เล็ดเตอร์ออฟ เครดิต เพื่อชำระค่าของที่นำเข้า

1.2 ซื้อเงินตราต่างประเทศหรือถอนเงินตราต่างประเทศจากบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระค่าของที่นำเข้าหรือของที่ส่งจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง โดยไม่นำของเข้ามาในประเทศ

ให้ขอ เปิด เล็ดเตอร์ออฟ เครดิตหรือซื้อเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ได้

โดยไม่ต้องขออนุญาต แต่จะต้องยื่นเอกสารหลักฐานประกอบการขอ ดังนี้

- 1) สัญญาซื้อขาย หรือ
- 2) บัญชีราคาสินค้า หรือ
- 3) เอกสารเรียกเก็บเงินจากผู้ขาย

2. ในการนำของเข้าแต่ละครั้งที่มีมูลค่าเกินกว่า 500,000 บาท ผู้นำของเข้าจะต้องยื่นรายงานการนำของเข้า แบบ ฐ.ศ.2 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรพร้อมกับใบขนสินค้าขาเข้า

การจัดทำแบบ ฐ.ศ.2 ผู้นำของเข้าจะทำเพียง 1 ฉบับ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากธนาคารพาณิชย์หรือเจ้าพนักงานแต่อย่างใด

แบบ ฐ.ศ.2 นี้ ผู้นำของเข้าจะขอได้จากด่านศุลกากรต่าง ๆ หรือที่ธนาคารแห่งประเทศไทย และสาขาของธนาคารแห่งประเทศไทย

3. การนำของเข้าดังต่อไปนี้ ผู้นำของเข้าไม่ต้องยื่นแบบ ฐ.ศ.2 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร ให้ยื่นใบขนสินค้าขาเข้าได้เลย

- 3.1 ตัวอย่างสินค้า
- 3.2 ของใช้ส่วนตัวของผู้เดินทางเข้ามาในประเทศ
- 3.3 ของที่นำเข้าแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกิน 500,000 บาท
- 3.4 ยุทธภัณฑ์ซึ่งทางกระทรวงกลาโหมนำเข้า
- 3.5 ชิ้นส่วนอะไหล่และอุปกรณ์ เครื่องบินซึ่งทางการกรมตำรวจนำเข้า
- 3.6 ของที่นำเข้ามาเพื่อบริการคนโดยสารบนเครื่องบิน ซึ่งบริษัทการบินเป็นผู้นำเข้าทางอากาศยาน
- 3.7 หนังสือพิมพ์รายวัน รายคาบ รายบักษ์และหนังสือพิมพ์ภาพข่าวซึ่งนำเข้าทางอากาศยาน
- 3.8 ภาพยนตร์ข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือแถบบันทึกภาพและเสียงที่ได้นับบันทึกแล้ว ซึ่งนำเข้าทางอากาศยาน
- 3.9 ของที่ผู้ได้รับเอกสิทธิ์ทูต ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกนำเข้า
- 3.10 ภาชนะหรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้บรรจุของทุกชนิดที่ว่างเปล่า นำเข้ามาเพื่อ

บรรจุสิ่งของส่งออก หรือที่ได้ใช้บรรจุของส่งออกไปแล้วนำกลับเข้ามา หรือที่ได้ใช้บรรจุของเข้ามาแล้วจะส่งกลับออกไปภายหลัง รวมตลอดทั้ง แกน เปล่าด้วย

- 3.11 ของที่นำเข้ามาโดยไม่มีภาระเงินและจะส่งกลับคืนออกไปภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้กับกรมศุลกากร
- 3.12 ของที่นำเข้ามาเพื่อบริจาคหรือช่วยเหลือในรูปให้เปล่าแก่ส่วนราชการ องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ สภาภาษาชาติไทย โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หรือมูลนิธิ
- 3.13 ถุงสำหรับบรรจุแร่เพื่อส่งออก ป้ายติดถุงแร่ หรือ เชือกสำหรับเย็บถุงแร่ ซึ่งผู้ประกอบการเหมืองแร่ นำเข้ามา
- 3.14 อุปกรณ์เหมืองแร่ ซึ่งผู้ประกอบการเหมืองแร่ นำเข้ามาเพื่อใช้ในกิจการเหมืองแร่ของตน
- 3.15 ของที่พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรพอใจว่านำเข้ามาเพื่อใช้ในการประชุมระหว่างประเทศ
- 3.16 ของนอกจากที่มีประกาศหรือคำสั่งกำหนดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้เดินทางผ่าน หรือผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราวระยะเวลาที่กำหนดในตัวเดินทางไปกลับ หรือตัวเดินทางผ่านแล้วแต่กรณี นำติดตัวเข้ามา

ระเบียบวิธีปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับ
การส่งของออกและนำของเข้า

การส่งของออก

1. เมื่อธนาคารพาณิชย์ได้รับแจ้งการเปิด เล็ด เคอร์ออฟ เครดิตมา เพื่อสั่งซื้อสินค้าจะต้องรายงานตามแบบ ธ.ค.12 และยื่นต่อเจ้าพนักงานภายใน 3 วันทำการถัดไป
2. ในการรับซื้อเงินตราต่างประเทศค่าของส่งออก ให้ธนาคารพาณิชย์รายงานต่อเจ้าพนักงานภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่รับซื้อเงิน โดยมีวิธีปฏิบัติในการรายงานดังนี้
  - 2.1 สรุปรายการรับซื้อเงินทั้งสิ้นของแต่ละสกุลในวันนั้น แยกเป็นการรับซื้อตามตัวเงินและอื่น ๆ รายงานในใบแนบ 1 ของรายการประกอบ ธ.ค.30 (ข้อ 2.1)
  - 2.2 สำหรับการรับซื้อเงินแต่ละครั้งจากผู้ส่งออกแต่ละรายที่มีจำนวนเกินกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือ เมริกาหรือเทียบเท่าตามอัตราตลาด ให้นำมารายงานในแบบ ธ.ค.11 แยกต่างหากอีกด้วย
3. ในการรับฝากเงินตราต่างประเทศค่าของส่งออก เข้าบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศของผู้ส่งของออก ให้ธนาคารพาณิชย์รายงานต่อเจ้าพนักงานตามใบแนบ 5 ของรายการประกอบ ธ.ค.30 (ข้อ 8.1, 8.2) ภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่ฝากเข้าบัญชี
4. ในกรณีที่ผู้ส่งของออกยื่นหนังสือขออนุญาต เพื่อยกเว้นหรือผ่อนผันการไม่นำเงินตราต่างประเทศค่าของที่ส่งออกเข้ามา หรือขอต่ออายุการนำเงินตราต่างประเทศออกไปให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติดังนี้
  - 4.1 ตรวจสอบเอกสารประกอบและสำเนาแบบ ธ.ค.1 ให้เป็นไปตามคำชี้แจงในหนังสือของผู้ส่งของออก
  - 4.2 ประทับตราและลงลายมือชื่อรับรองในหนังสือคำขอ สำเนาแบบ ธ.ค.1 และเอกสารประกอบต่าง ๆ ทั้งหมด

- 4.3 อนุญาตในนามเจ้าพนักงานได้สำหรับการส่งของออกไปซ่อมแซม ทดสอบ แสดงเผยแพร่ ชดเชยของที่ชำรุดสูญหาย หรือแลกเปลี่ยนของที่นำเข้ามาในประเทศและการต่ออายุการนำเงินตราต่างประเทศออกไปไม่เกิน 360 วัน นับแต่วันส่งของออก

เมื่อธนาคารพาณิชย์ได้อนุญาตโดยลงลายมือชื่อและประทับตราในช่องสำหรับเจ้าพนักงานหรือธนาคารรับอนุญาตในสำเนาแบบ ธ.ค.1 แล้ว ให้คืนสำเนาแบบ ธ.ค.1 ให้แก่ผู้ส่งของออก แล้วส่งภาพถ่ายของสำเนาแบบ ธ.ค.1 ไปให้เจ้าพนักงานภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่อนุญาต สำหรับเอกสารประกอบต่าง ๆ ให้ธนาคารพาณิชย์นั้นเก็บไว้

- 4.4 ส่งไปให้เจ้าพนักงานเป็นผู้พิจารณา สำหรับกรณีอื่นนอกจากที่กล่าวมาใน 4.3

การนำของเข้า

1. เมื่อธนาคารพาณิชย์เปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตเพื่อชำระค่าของแล้ว จะต้องรายงานตามแบบธ.ค.22 และยื่นต่อเจ้าพนักงานภายใน 3 วันทำการถัดไป
2. ในการขายเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้า หรือของที่ส่งจำหน่ายประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง โดยไม่นำของเข้ามาในประเทศ ธนาคารพาณิชย์จะต้องปฏิบัติดังนี้
  - 2.1 ให้ผู้ขอซื้อเงินตราต่างประเทศยื่นเอกสารหลักฐานคือ
    - 1) สำเนาซื้อขาย หรือ
    - 2) บัญชีราคาสินค้า หรือ
    - 3) เอกสารเรียกเก็บเงินจากผู้ขาย
  - 2.2 ตรวจสอบจนเป็นที่พอใจว่าเอกสารหลักฐานดังกล่าวแท้จริงและถูกต้องครบถ้วน และเป็นการซื้อเงินเพื่อชำระค่าของที่นำเข้าหรือส่งจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง

2.3 ประทับตราบน เอกสารหลักฐานและ เก็บรักษา เอกสารหลักฐานนั้นไว้ไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อให้เจ้าพนักงานตรวจสอบ เมื่อต้องการ

2.4 ขยายเงินตราต่างประเทศได้ไม่เกินจำนวนที่ต้องชำระ เป็นค่าของ

2.5 รายงานการขยายเงินตราต่างประเทศต่อเจ้าพนักงานภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่ขยายเงินตราต่างประเทศ โดยมีวิธีปฏิบัติในการรายงานดังนี้

1) สรุปยอดการขยายเงินทั้งสิ้นของแต่ละสกุลในวันนั้น แยกเป็นการขยายเงินเพื่อชำระค่าน้ำมัน ยุทโธปกรณ์ และอื่น ๆ รายงานในใบแนบ 1 ของรายการประกอบ ธ.ศ.30 (ข้อ 2.1)

2) สำหรับการขยายเงินแต่ละครั้งให้แก่ผู้นำของเข้าแต่ละรายที่มีจำนวนเกินกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่าตามอัตราตลาดให้นำมารายงานในแบบ ธ.ศ.21 แยกต่างหากอีกด้วย

3) ในการรายงานตามแบบ ธ.ศ.21 นั้น หากเป็นการชำระค่าของนำเข้าโดยวิธีผ่อนชำระ ธนาคารพาณิชย์จะต้องแสดงรายละเอียดของการขยายเงินแต่ละรายการในรายการประกอบ ธ.ศ.21 เพิ่มเติมอีกด้วย

3. ในการถอนเงินตราต่างประเทศจากบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของที่นำเข้าให้ธนาคารพาณิชย์รายงานต่อเจ้าพนักงานตามใบแนบ 5 ของรายการประกอบ ธ.ศ.30 (ข้อ 8.1, 8.2) ภายใน 3 วันทำการนับแต่วันที่ถอนออกจากบัญชี

ประวัติผู้เขียน

นายวิจักขณ์ ธัมปราชญ์ เกิดวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2503 ที่อำเภอนครชัยศรี
จังหวัดนครปฐม สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาบัญชีและบริหาร คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2524 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรบัณฑิตมหาบัณฑิต
ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2529 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งผู้ตรวจสอบ 4 ฝ่ายกำกับ
และตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย

